

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**“ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΚΡΩΝ
& ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΝ ΜΕΣΩ ΚΡΙΣΗΣ”**
ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ & ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
**“BANKING FINANCE FOR SMALL & MEDIUM
ENTERPRISES INTO THE CRISIS”**
REVISED METHODS & PRACTICES

ΦΡΑΓΚΑΛΕΞΗΣ Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής θα ήθελα να ευχαριστήσω τη σύζυγο και τις δύο κόρες μου για την υπομονή και την ηθική υποστήριξη τους.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ.....	15
1.1 Η ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	15
1.1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΜΕ.....	16
1.1.2 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΜΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ:.....	17
1.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΝΑ ΠΙΣΤΗ	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ Ε.Ε.....	23
2.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΜΕ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	23
2.2 ΠΡΟΦΙΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΜΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΗ SBA	32
2.3 Η ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	34
2.4 ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΜΕ.....	35
2.5 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.....	37
2.6 ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΙΣΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ	39
2.6.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ Η ΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΑ	40
2.7 ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ	42
2.8 ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	44
2.8.1 NON PERFORMING EXPOSURE	47
2.9 ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	50
3.1 Η ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΠΡΙΝ ΤΟ 2010.....	50
3.2 ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟ-ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	56
3.2.1. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	58
3.2.2. ΟΙΚΟΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	63
3.2.2.1 ΣΗΜΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΑΝΑΛΥΤΩΝ ΜΕ ΒΙΒΛΙΑ Α ΚΑΙ Β ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	63
3.2.2.2 ΣΗΜΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΑΝΑΛΥΤΩΝ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ Γ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ.....	64
3.2.2.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΡΙΣΙΜΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	71
3.3 ΝΕΕΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΑΞΟΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ – ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ (2010)	72
3.3.1 ΝΕΟΙ ΥΠΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (DEBIT SERVICE CAPACITY).....	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΚΑΛΥΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ.....	78
4.1 ΚΑΛΥΨΕΙΣ	78

4.1.1 ΚΑΛΥΨΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ.....	79
4.2 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ – CREDIT RISK MODELS	82
5.1 CREDIT SCORECARDS	82
5.2 CREDIT RATING OF SME'S.....	84
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΝ.....	87
6.1 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ – EARLY WARNING SYSTEM	87
6.2 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ.....	88
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΝΕΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ	92
7.1 ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗ	92
7.2 ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ (CREDIT UNIONS).....	93
7.3 ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΙΔΙΩΤΩΝ (PEER TO PEER LENDING) Ή CROWDFUNDING.....	93
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	99

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) κατέχουν ένα πολύ σημαντικό μερίδιο στην Ελληνική οικονομία. Η προστιθέμενη αξία που παράγουν είναι πολύ υψηλή ενώ απασχολούν την πλειονότητα του εργατικού πληθυσμού στην Ελλάδα. Για μια οικονομία οργανωμένη όπως η Ελληνική, οι δυσκολίες πρόσβασης στη χρηματοπιστωτική αγορά για τις ΜΜΕ είναι μεγάλες. Τα εν λόγω εμπόδια αυξάνονται όσο το μέγεθος και η ηλικία των επιχειρήσεων μειώνεται. Μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2008 η οικονομική κατάσταση για τις Ελληνικές ΜΜΕ χειροτέρευσε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Πλέον, οι Ελληνικές ΜΜΕ αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα ρευστότητας και πιστωτικού αποκλεισμού. Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην εξέλιξη της παρουσίας και δραστηριότητας των ΜΜΕ στην Ελλάδα καθώς και στην εξέταση του τρόπου με τον οποίο μετεξελιίσσονται οι μέθοδοι και τα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι Ελληνικές τράπεζες για να αξιολογήσουν τα αιτήματα πιστοδότησης των ΜΜΕ.

ABSTRACT

Small and medium enterprises (SMEs) constitute a major part of the Greek economy. The adding value of Greek SMEs is quite high and they employ the majority of the total Greek labor force. In an economy organized like the Greek one SMEs face many obstacles when they try to access the credit market. These obstacles increase as the size and the age of the enterprises are decreased. After the global financial crisis in 2008 the economic situation of Greek SMEs was worsened in great deal. Greek SMEs faced financial distress and credit rationing. This essay focuses on the performance of Greek SMEs before and after the global financial crisis and aims to examine the radical change of methods and criteria used by Greek banks in order to evaluate SMEs loan applications.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της Ευρωπαϊκής και ιδιαίτερα, της Ελληνικής οικονομίας. Η βαρύτητά τους στη λειτουργία της οικονομίας προσδιορίζεται από την προστιθέμενη αξία που παράγουν και το εργατικό δυναμικό που απασχολούν. Όπως και για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα η επιβίωση και ανάπτυξη των ΜΜΕ εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις δυνατότητες χρηματοδότησης ιδιαίτερα της τραπεζικής. Ιδιαίτερα στην Ελληνική οικονομία, η τραπεζική χρηματοδότηση αποτελεί για τις Ελληνικές ΜΜΕ τη μεγαλύτερη πηγή παροχής ρευστότητας και κεφαλαίου κίνησης. Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα μεταλλάχτηκε υιοθετώντας πιο αυστηρά πρότυπα λειτουργίας. Άμεσο αποτέλεσμα ήταν η αυστηροποίηση των κριτηρίων πιστωτικής αξιολόγησης και ελέγχου φερεγγυότητας των επιχειρηματικών δανείων. Οι ΜΜΕ από τη φύση τους αντιμετωπίζουν υψηλότερο βαθμό επιχειρηματικού και τα συνέπεια πιστωτικού κινδύνου. Παράλληλα, τα μέσα εξασφαλίσεων που μπορούν να προσφέρουν οι ΜΜΕ είναι ποσοτικά και ποιοτικά μικρότερα σε σχέση με τις δυνατότητες που διαθέτουν οι μεγάλες σε μέγεθος επιχειρήσεις.

Μέσα σε ένα πλαίσιο όπως το ανωτέρω, εξετάζονται στην παρούσα διπλωματική εργασία τα εξής δύο σημαντικά θέματα. Πρώτον, η εξέλιξη της παρουσίας και των μεγεθών των ΜΜΕ στην Ελλάδα με σημείο καμπής το 2010, την πρώτη χρονιά που έγιναν αισθητές στην Ελληνική οικονομία οι επιπτώσεις από την επέλαση της παγκόσμια χρηματοπιστωτικής κρίσης. Για τους σκοπούς της μελέτης χρησιμοποιούνται στοιχεία τα οποία προέρχονται από της Τράπεζα της Ελλάδος, τον ΟΟΣΑ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση στατιστικών στοιχείων για την τραπεζική χρηματοδότηση των ΜΜΕ. Δεύτερο θέμα που εξετάζεται είναι ο έλεγχος φερεγγυότητας και πιστοληπτικής αξιολόγησης από τις Ελληνικές τράπεζες πριν και μετά την κρίση. Στο πλαίσιο, αυτό η ανάλυση εμβαθύνει και στη μελέτη της στρατηγικής των Ελληνικών τραπεζών οι οποίες από το 2000 και μετέπειτα ανακάλυψαν στην αγορά των ΜΜΕ τεράστιες προοπτικές για επέκταση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους. Όπως, τονίζεται στην ανάλυση που ακολουθεί η χρηματοδότηση των ΜΜΕ αποτέλεσε επίκεντρο του ανταγωνισμού όχι μόνο ανάμεσα στα πιστωτικά ιδρύματα αλλά και μέσα στην ίδια την τράπεζα

όπου οι προϊοντικές διευθύνσεις ανταγωνίζονταν για την κάλυψη ολόενα και μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς. Ωστόσο, μετά την κρίση η κατάσταση στην αγορά των ΜΜΕ άλλαξε σημαντικά επηρεάζοντας άμεσα την πιστωτική τραπεζική. Η εν λόγω αλλαγή αποτυπώνεται άμεσα στα κριτήρια και τις μεθόδους των Ελληνικών τραπεζών κατά την αξιολόγηση των αιτημάτων πιστοδότησης από ΜΜΕ. Έτσι λοιπόν, η πιστωτική αξιολόγηση των ΜΜΕ εξετάζεται σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά την περίοδο της πιστωτικής επέκτασης και το δεύτερο, την περίοδο μετά την κρίση όπου οι τεχνικές και μέθοδοι των Ελληνικών τραπεζών μετεξελισσονται.

Η δομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι οργανωμένη ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο ορίζεται η μικρομεσαία επιχείρηση και καταγράφονται οι διαφορές της από τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα χαρακτηριστικά και η χρηματοδότηση των ΜΜΕ στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε θέματα που αφορούν τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ, όπως τα μερίδια δανειοδότησης των ΜΜΕ, η εξέλιξη των χορηγήσεων, τα δάνεια σε καθυστέρηση και οι πτωχεύσεις.

Το κεφάλαιο τρία εστιάζει στις πιστοδοτικές πολιτικές που εφαρμόζονται στην Ελλάδα πριν και μετά την κρίση. Εξετάζονται οι πρακτικές αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, η ποιοτική και οικονομοτεχνική ανάλυση ανά κατηγορία λογιστικών βιβλίων και τα χρησιμοποιούμενα πιστωτικά κριτήρια.

Στο κεφάλαιο τέσσερα δίνεται έμφαση στη μελέτη των εξασφαλίσεων και πιστωτικών καλύψεων που χρησιμοποιούνται από τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα. Τα ιδιαίτερα θέματα που εξετάζονται είναι οι μορφές των εξασφαλίσεων, η διασφαλιστική αξία και η τιμολόγησή τους.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται τα μοντέλα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου όπως credit scoreboards και credit risk models.

Το κεφάλαιο έξι εξετάζει τη διαχείριση των αναδιαρθρώσεων μέσω της μελέτης των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και των πολιτικών διαχείρισης αναδιαρθρώσεων.

Τέλος, στο κεφάλαιο επτά, παρουσιάζονται οι νέες τάσεις στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ όπως η ψηφιακή δανειοδότηση, οι πιστωτικές ενώσεις και ο δανεισμός μεταξύ ιδιωτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Το επιστημονικό ενδιαφέρον για την τραπεζική χρηματοδότηση των ΜΜΕ είναι ιδιαίτερα έντονο τα τελευταία έτη με θεματολογία που περιλαμβάνει:

- την τραπεζική εξειδίκευση και χρηματοδότηση ΜΜΕ,
- την υψηλή πιστωτική χρηματοδότηση των ΜΜΕ προ κρίσης, την οικονομική συμπεριφορά των ΜΜΕ μετά τη δανειοδότησή τους,
- τον μηχανισμό πιστωτικής αποθάρρυνσης,
- τη συσχέτιση ανάμεσα στην επιχειρηματική πίστη και στις εμπορικές πιστώσεις,
- τη διασύνδεση κινδύνου χώρας και πιστωτικού κινδύνου, την ανάπτυξη μοντέλου αξιολόγησης με ποιοτικά πολυκριτήρια,
- τη διασύνδεση της συνεργασίας τράπεζας / επιχείρησης με την πιθανότητα περικοπής πιστώσεων,
- τη συσχέτιση εθνικής κουλτούρας και ροής χρηματοδότησης προς ΜΜΕ.

Συγκεκριμένα και ανά θεματική κατηγορία η πρόσφατη επιστημονική βιβλιογραφία αναλύει τα ως άνω θέματα ως εξής:

Οι Vos, Yeh, Carter και Tagg (2007) περιγράφουν την ευτυχία για τις ΜΜΕ εξέλιξη της χρηματοδότησής τους η οποία ίσχυε την περίοδο προ της κρίσεως του 2008. Συγκεκριμένα και για δείγματα επιχειρήσεων από Μεγάλη Βρετανία και ΗΠΑ διαπιστώθηκε σημαντική ανάπτυξη των ΜΜΕ που ευνοήθηκε από την υψηλή τραπεζική δανειοδότηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα σημαντικό εύρημα της συγκεκριμένης μελέτης αφορά ότι η τραπεζική χρηματοδότηση ήταν πολύ πιο υψηλή για επιχειρήσεις οι οποίες παρουσίαζαν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι Han, Fraser και Storey (2009) εξετάζουν την υπόθεση σχετικά με το κατά πόσο η πιστωτική αποθάρρυνση αποτελεί ένα οικειοθελή μηχανισμό περικοπής πιστώσεων. Από στοιχεία που προέρχονται από την αγορά των ΗΠΑ οι ανωτέρω ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι δανειζόμενοι υψηλού κινδύνου αντιμετωπίζουν υψηλότερες πιθανότητες πιστωτικής αποθάρρυνσης, η οποία μάλιστα αυξάνεται όσο μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας είναι οι πιστωτικές σχέσεις. Από την άλλη μεριά οι δανειζόμενοι χαμηλού πιστωτικού κινδύνου παρουσιάζουν μικρότερη πιθανότητα

αποθάρρυνσης σε συγκεντρωτικές αγορές σε αντίθεση με τις αγορές υψηλού ανταγωνισμού.

Οι M. Bedendo και P. Colla (2011) εξετάζουν την επίδραση του κινδύνου χώρας στον πιστωτικό κίνδυνο επιχειρήσεων του μη χρηματοπιστωτικού τομέα στην Ευρωζώνη. Τα αποτελέσματά τους, αποδεικνύουν σημαντική συσχέτιση, οικονομική και στατιστική, ανάμεσα στον κίνδυνο χώρας και στο δανειακό κόστος των ΜΜΕ. Η επίδραση αυτή είναι τόσο ισχυρή που υπερτερεί ακόμα και στις περιπτώσεις που οι χορηγήσεις καλύπτονται πλήρως από εξασφαλίσεις.

Οι Berger και Black (2011) εξετάζουν την υπόθεση της τραπεζικής εξειδίκευσης στην χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και πιο συγκεκριμένα το εάν οι μεγάλες τράπεζες εξειδικεύονται στη χρηματοδότηση σχετικά μεγάλων επιχειρηματικών μονάδων, πληροφοριακά διαφανών οι οποίες προσφέρουν «σκληρή» πληροφόρηση έναντι των μικρών επιχειρήσεων οι οποίες παρέχουν «μαλακή» πληροφόρηση. Τα αποτελέσματά τους απορρίπτουν την αρχική αυτή υπόθεση καθώς αποδεικνύεται ότι οι μεγάλες τράπεζες δεν διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα για τον ιδιαίτερο χειρισμό της «σκληρής» πληροφόρησης. Στη συνέχεια της μελέτης τους διαπιστώνουν ότι, οι μικρές τράπεζες διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην παροχή ακάλυπτων μορφών χρηματοδοτήσεων και στην ανάπτυξη χρηματοδοτικών σχέσεων (relationship lending) με τις επιχειρήσεις. Ωστόσο, οι σχέσεις αυτές των μικρών τραπεζών είναι πιο ισχυρές με μεγάλες επιχειρήσεις και όχι με ΜΜΕ.

Οι Α. Χριστόπουλος και Ι. Ντόκας (2012) αναφέρουν στο βιβλίο «Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας» ότι στο παρελθόν οι τράπεζες πρόσφεραν τα ίδια επιτόκια καθώς και τα ίδια προϊόντα καθώς η αγορά ήταν διοικητικά καθορισμένη.

Σήμερα, παρατηρούνται ίδια φαινόμενα όσο αφορά τα επιτόκια αλλά και τα προϊόντα. Αυτό συμβαίνει λόγω του γεγονότος της συγκέντρωσης της τραπεζικής αγοράς σε 4 συστημικές τράπεζες που κατέχουν το 97% της αγοράς. Επιπρόσθετα οι συστημικές τράπεζες εξαιτίας της ανακεφαλοποίησής τους έχουν συμφωνήσει συγκεκριμένες ενέργειες αναδιάρθρωσης με την DG COMP, μεταξύ των οποίων η μείωση κόστους καταθέσεων με συγκεκριμένα ανώτατα επίπεδα, στοιχείο που καθορίζει και τα επιτόκια στα δάνεια, αφού τα επιτοκιακά περιθώρια (spreads) είναι σχεδόν ίσα.

Μένει να εξετάσουμε τις χρηματοδοτικές λογικές και κουλτούρες και πως αυτές έχουν μεταλλαχθεί προϊόντος του χρόνου και της κρίσης από το 2009 και μετέπειτα.

Οι E. Kremp και P. Sevestre (2013) εστιάζουν στην επίδραση της κρίσης πάνω στη χρηματοδότηση των Γαλλικών ΜΜΕ. Εξετάζοντας ένα δείγμα 60.000 Γαλλικών επιχειρήσεων, οι εν λόγω ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι αν και οι Γαλλικές τράπεζες εφαρμόζουν πιο αυστηρά πιστωτικά κριτήρια και μηχανισμούς, εντούτοις, οι Γαλλικές ΜΜΕ δεν αντιμετώπισαν προβλήματα περικοπής πιστώσεων.

Οι Ono, Hasumi και Hirata (2014) εξετάζουν από δείγμα Ιαπωνικών επιχειρήσεων την οικονομική συμπεριφορά και λειτουργία των ΜΜΕ μετά την ολοκλήρωση της δανειοδότησής τους. Τα αποτελέσματά τους αποδεικνύουν ότι η φερεγγυότητα των ΜΜΕ ή πιθανότητά τους για χρεοκοπία χειροτερεύει μετά τη δανειοδότησή τους. Μάλιστα, πολλές Ιαπωνικές τράπεζες ακολουθούν πιο αυστηρές πρακτικές ελέγχου και εξέτασης δανειοληπτών για επιχειρήσεις ήδη χρηματοδοτούμενες.

Οι Aggarwal και Goodwell (2014) εστιάζουν στο κατά πόσο οι διαφορές στη χρηματοδότηση ΜΜΕ ανάμεσα σε διάφορες χώρες οφείλεται σε διαφορετικές κουλτούρες. Από την έρευνά τους προκύπτει ότι σε χώρες που επικρατεί κουλτούρα αποφυγής της ανάληψης κινδύνου η τραπεζική χρηματοδότηση επιχειρήσεων είναι σχετικά μικρή. Από την άλλη μεριά μεγαλύτερη πρόσβαση σε διάφορες μορφές χρηματοδότησης έχουν επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε οικονομίες με υψηλό πλούτο και μεγαλύτερη θεσμική προστασία του επενδυτή. Τέλος, επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι σε οικονομίες όπου υπάρχει ισχυρή κυβερνητική ενίσχυση των επιχειρήσεων η ροή της τραπεζικής χρηματοδότησης είναι πολύ μεγάλη.

Ο Daisuke Tsuruta (2015) εξετάζει τη συσχέτιση ανάμεσα στην επιχειρηματική πίστη και τις εμπορικές πιστώσεις στην Ιαπωνική αγορά κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Προηγούμενες μελέτες είχαν επιδείξει αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στις εμπορικές πιστώσεις και στην επιχειρηματική πίστη καθώς οι εμπορικές πιστώσεις θεωρούνται κατώτερη μορφή χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις. Αντιθέτως, οι επιχειρήσεις με μεγάλη δανειακή πρόσβαση τυχάνει να προσφέρουν μεγαλύτερες εμπορικές πιστώσεις στους πελάτες τους. Ο D. Tsuruta χρησιμοποιώντας στοιχεία από το πρόγραμμα εγγύησης πιστώσεων που υιοθετήθηκε

στην Ιαπωνία μετά το 2008 καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, η επιχειρηματική πίστη ενισχύει τη δραστηριότητα επί των εμπορικών πιστώσεων όσον αφορά τις Ιαπωνικές ΜΜΕ.

Σε μια διαφορετικού τύπου προσέγγιση η S. Angilella και ο S. Mazzu (2015), προσπαθούν να αναπτύξουν ένα μοντέλο αξιολόγησης που στηρίζεται επί το πλείστον σε ποιοτικά στοιχεία προκειμένου να μπορούν να αξιολογηθούν καινοτόμες ΜΜΕ οι οποίες δεν διαθέτουν πολλά έτη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το μοντέλο χρησιμοποιεί Monte Carlo στατιστικούς ελέγχους .

Οι S. Cenni, S. Monferra, et al. (2015) εξετάζουν τους παράγοντες που εξωθούν την περικοπή πιστώσεων σε ΜΜΕ. Από την ανάλυσή τους προκύπτει ότι οι περικοπές πιστώσεων επηρεάζονται από τον τύπο της σχέσης ανάμεσα σε τράπεζα και επιχείρηση. Συγκεκριμένα, η πολλαπλή πιστωτική χρηματοδότηση μιας επιχείρησης αυξάνει την πιθανότητα περικοπής της πίστωσης (ανεξάρτητα μεγέθους της επιχείρησης). Η πιστωτική συγκέντρωση σε μια τράπεζα αποδεικνύεται ευνοϊκή για επιχειρήσεις μικρού μεγέθους. Επίσης ευνοϊκή, είναι η χρονική διάρκεια της συνεργασίας και της πιστωτικής σχέσης με την κύρια συνεργαζόμενη τράπεζα.

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση , όπως αναλύεται στην ετήσια αναφορά 2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜΜΕ, αυτές αποτελούν το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων, απασχολούν 2 στους 3 εργαζομένους (66%) , ενώ η συνεισφορά τους στο συνολικό ΑΕΠ της Ε.Ε. των 28 ανέρχεται στο 58% (58 λεπτά για κάθε 1€). Αυτή είναι και η Προστιθέμενη Αξία τους (Value Added) , έννοια που θα αναλυθεί σε κεφάλαιο που ακολουθεί. Καθίσταται με αυτό τον τρόπο σαφής η βαρύνουσα σημασία τους για την Ε.Ε. καθώς και για τη χώρα μας.

Τελευταία και πρόσφατη έρευνα¹ της ΕΚΤ τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ της 03.06.2015, ανέδειξε τις ΜΜΕ ως τον αδύναμο κρίκο της ευρωζώνης όσο αφορά την τραπεζική χρηματοδότηση. Η έρευνα που διεξήχθη στο διάστημα (Οκτώβριος 2014 - Μάρτιος 2015) αναφέρει ότι οι ελληνικές ΜΜΕ καταγράφουν πτώση κύκλου εργασιών σε ποσοστό 18% έναντι πτώσης 1% της προηγούμενης έρευνας. Η πτώση κερδοφορίας ανέρχεται στο 46%.

¹ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ_ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΕΚΤ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ (10/2014 – 03/2015)

Όσο αφορά την τραπεζική χρηματοδότηση αναφέρεται ότι αυτή αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα των ΜΜΕ στη χώρα μας σε ποσοστό 34% σε αντίθεση με το μέσο όρο των υπολοίπων χωρών της ευρωζώνης, όπου το 11% των ΜΜΕ αντιμετωπίζει δυσκολία πρόσβασης σε αυτή. Ταυτόχρονα, οι ΜΜΕ στη χώρα μας καταγράφουν τη μεγαλύτερη αύξηση ζήτησης με ποσοστό 28% έναντι των υπολοίπων χωρών που καταγράφουν ποσοστό μόλις 3%.

Από την ως άνω ανάλυση γίνεται εμφανές ότι το θέμα της τραπεζικής χρηματοδότησης των ΜΜΕ είναι διαχρονικό και εξετάζεται από πολλές οπτικές γωνίες. Με έναυσμα όλων των ανωτέρω επιλέχτηκε ως θέμα της διπλωματικής εργασίας η τραπεζική χρηματοδότηση ΜΜΕ εν μέσω κρίσης στην Ελλάδα προκειμένου να αποκρυσταλλωθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την εν λόγω πιστωτική δραστηριότητα και μεταλλάχθηκαν στο χρόνο εξαιτίας της επέλασης της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης χρέους της Ελληνικής οικονομίας.

Η παρούσα εργασία θεωρούμε ότι δύναται να αποτελέσει έναν ουσιαστικό οδηγό για κάθε ενδιαφερόμενο που θα ήθελε να γνωρίζει στη σημερινή εποχή τους τρόπους, τη φιλοσοφία και την επικρατούσα κουλτούρα χρηματοδότησης των ΜΜΕ από τις Τράπεζες από τεχνική άποψη (νέοι δείκτες) και από άποψη μεταβολής ποιοτικών παραγόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

1.1 Η Μικρομεσαία Επιχείρηση

Αντικείμενο του πρώτου κεφαλαίου αποτελεί ο εννοιολογικός προσδιορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων όπως επίσης και ο εντοπισμός και η καταγραφή των αναγκών τους στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό περιβάλλον.

Αρχικά, λοιπόν πρέπει να σημειωθεί, ότι το επιστημονικό ενδιαφέρον για την ανάλυση των ΜΜΕ, είναι ιδιαίτερα έντονο σε διεθνή κλίμακα. Τα ενδιαφέρον αυτό προέρχεται τόσο από τη συνειδητοποίηση ότι οι ΜΜΕ αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του σύγχρονου οικονομικού συστήματος όσο και από το γεγονός ότι είναι οι κύριοι φορείς επιχειρηματικότητας. Στη διεθνή βιβλιογραφία γίνεται συχνά λόγος για τις ΜΜΕ ως ξεχωριστή κατηγορία επιχειρήσεων με βάση διακριτά κριτήρια μεγέθους. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι, η διάκριση των επιχειρήσεων βάση μεγέθους διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στα πρότυπα των ανεπτυγμένων Ευρωπαϊκών οικονομιών και της Ελλάδας. Βέβαια, η περίπτωση της Ελλάδας δεν διαφέρει διαρθρωτικά από την κατάσταση που επικρατεί στις Νότιες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Μεσογείου.

Κύριο γεγονός που οδήγησε στην επιστημονική εξειδίκευση, που επισημάνθηκε πιο πάνω, υπέρ των ΜΜΕ, αποτέλεσε η ανεπάρκεια των χρηματοοικονομικών υποδειγμάτων στο να εξηγήσουν τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αλλά και το υψηλό μέγεθος που κατέχουν στην οικονομία. έχει επισημανθεί σε μια σειρά από εμπειρικές μελέτες του Ο.Ο.Σ.Α. και της Ευρωπαϊκής Ένωσης η μεγάλη ταχύτητα εμφάνισης αλλά και διακοπής εργασιών από τις ΜΜΕ². Η τάση αυτή τείνει συνεχώς να προσαυξάνει τον αριθμό των ΜΜΕ που ειδικά στην Ελλάδα και στην Ε.Ε. κατέχουν ένα σημαντικό ποσοστό επί του Α.Ε.Π.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των ΜΜΕ και μια από τις κύριες αιτίες θνησιμότητάς τους είναι το γεγονός ότι αδυνατούν να αναπτύξουν οικονομίες κλίμακας που να προσφέρουν δυνατότητες ανάπτυξης και βελτίωσης της

² Βλέπε European Observatory for research in Small Medium Enterprises, 1995

ανταγωνιστικής τους θέσης στην αγορά. Ως αιτίες για το φαινόμενο αυτό αναφέρονται τόσο οι επιπτώσεις του ευρύτερου ανταγωνισμού που πλήττει κυρίως τις ΜΜΕ όσο και η γενικότερη οικονομική κατάσταση που χαρακτηρίζεται, (τουλάχιστον για την Ε.Ε.) από μικρούς ρυθμούς ανάπτυξης και τα τελευταία έτη από ύφεση. Από την άλλη πλευρά η θεωρία χρηματοδότησης των επιχειρήσεων θεωρεί σε μεγάλο βαθμό ως δεδομένη και ανεξάρτητη από την πηγή κεφαλαίων, την επιχειρηματική αποτελεσματικότητα και κερδοφορία³. Κατόπιν αυτού τα συμπεράσματα για τη χάραξη πολιτικής ενισχύσεων των ΜΜΕ τυγχάνει να μην είναι εφαρμόσιμα, για λόγους που σχετίζονται με τη φύση των ίδιων των επιχειρήσεων όσο και από την αντιμετώπισή τους από τους εξωτερικούς χορηγούς κεφαλαίων.

1.1.1 Ορισμός ΜΜΕ⁴

Σε κάθε περίπτωση, οι ΜΜΕ αποτελούν μια ευρεία τάξη μεγέθους χωρίς ομοιογενή χαρακτηριστικά και ιδιότητες. Συγκεκριμένα, Οι ΜΜΕ περιλαμβάνουν τις ακόλουθες υποκατηγορίες:

Μίκρο – επιχειρήσεις οι οποίες μπορούν να οριστούν ως οικονομικές μονάδες με κύριο χαρακτηριστικό είτε την αυτοαπασχόληση είτε αριθμό προσωπικού που κυμαίνεται από 1-9 άτομα. Πρόκειται για ιδιαίτερα δημοφιλής κατηγορία επιχειρήσεων στην Ελληνική οικονομία με πολύ περιορισμένες εμπορικές και παραγωγικές δυνατότητες των οποίων η πιστοληπτική ικανότητα κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

Μικρές Επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν από 10 έως και 49 άτομα. Πρόκειται για επίσης δημοφιλή κατηγορία επιχειρήσεων στην Ελλάδα με σαφώς πιο αυξημένες δυνατότητες παραγωγής αλλά και άντλησης πιστώσεων από τις τράπεζες.

Μεσαίες Επιχειρήσεις με απασχολούμενο προσωπικό από 50 έως 249 άτομα. Για τα δεδομένα της Ελλάδας όταν ο αριθμός των απασχολούμενων προσεγγίζει τον αριθμό των 249 ατόμων ουσιαστικά πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις με ιδιαίτερη

³ Κατά κύριο λόγο αναφερόμαστε σε Νεοκλασικά υποδείγματα, τα οποία αντιμετωπίζουν την έννοια της επιχειρηματικότητας ως συνάρτηση των ικανοτήτων του επιχειρηματία, της διαχείρισης και των επιχειρηματικών ευκαιριών (συμπεριλαμβανομένων των κρατικών κινήτρων) που προσφέρει η αγορά.

⁴ Ο ορισμός δίνεται με βάση τις κλίμακες κατανομής που είναι ομοειδείς για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον ΟΟΣΑ.

ανταγωνιστική δύναμη στην Ελληνική αγορά. Η περίπτωση αυτή αντιδιαστέλλεται σε σημαντικό βαθμό με τις επιχειρήσεις που απασχολούν 50 άτομα, των οποίων οι δυνατότητες και προοπτικές κυμαίνονται σε πολύ μικρότερα επίπεδα.

Όσες επιχειρήσεις απασχολούν από 249 άτομα και άνω κατατάσσονται ως μεγάλες επιχειρήσεις σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά και Διεθνή πρότυπα.

Το μέγεθος που καταλαμβάνουν οι μικρές επιχειρήσεις επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και το εύρος αξιοποίησης των επιχειρηματικών ευκαιριών που παρουσιάζονται σε κάθε οικονομία. Οι απόψεις αυτές αποτελούν σύντμηση των συμπερασμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την οργάνωση ενός κοινοτικού πλαισίου αντιμετώπισης των προβλημάτων των ΜΜΕ.

Σε αντιδιαστολή με τους ορισμούς μικρο και μικρής επιχείρησης, ως γενικά αποδεκτός χαρακτηρισμός των επιχειρήσεων ως μεσαίου μεγέθους, ορίζεται εκείνη η επιχειρηματική δυναμικότητα που προϋποθέτει κεκτημένη θέση στην αγορά, με δυνατότητα αντίστασης στον ανταγωνισμό και μεγαλύτερες προοπτικές για την άντληση κεφαλαίων από τις Χρηματαγορές αλλά και εξασφάλισης καλύτερων όρων δανεισμού από τα πιστωτικά ιδρύματα. Επομένως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν σημαντικά ετερογενή χαρακτηριστικά.

Στις Τράπεζες σήμερα οι Επιχειρήσεις διακρίνονται στο Retail Banking (Λιανική Τραπεζική) βάσει του ετήσιου κύκλου εργασιών τους. Μέχρι και 2,5 εκ. € κύκλο εργασιών αξιολογούνται από τις Διευθύνσεις ΜΜΕ, ενώ από εκεί και πάνω αξιολογούνται από τα επιχειρηματικά κέντρα (EUROBANK, ΕΤΕ,) καθώς και από τις μονάδες Corporate Banking (ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ALPHABANK).

1.1.2 Διαφορές ΜΜΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις:

Συγκεκριμένα τυγχάνει οι ΜΜΕ να διαφέρουν από τις μεγάλες επιχειρήσεις ως εξής:

Οι ΜΜΕ αδυνατούν να συγκεντρώσουν τα βασικά χρηματικά κεφάλαια για την έναρξη εργασιών. Η σύλληψη μιας επιχειρηματικής ιδέας και η μετέπειτα επένδυση σπάνια συμπίπτουν με την πηγή χρηματικών κεφαλαίων για τις ΜΜΕ. Οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν από τη φύση τους μεγαλύτερους χρηματικούς πόρους για την

ανάπτυξη και έρευνα νέων προϊόντων καθώς και για την διερεύνηση νέων επιχειρηματικών ευκαιριών. Κατά συνέπεια η όλη διαδικασία και η τελική επένδυση, παίρνουν για τις επιχειρήσεις αυτές τη μορφή μιας συντονισμένης προσπάθειας που αφορά κυρίως την επέκταση εργασιών ή την αξιοποίηση των ήδη κεκτημένων οικονομιών κλίμακας. Σε κάθε περίπτωση η ανάγκη για χρηματοδότηση είναι μικρότερη απ' ότι για τις ΜΜΕ και η πηγή κεφαλαίων θεωρείται ως δεδομένη.

Οι επιχειρηματίες, όπως συχνά αποκαλούνται οι διαχειριστές των ΜΜΕ, αδυνατούν να πείσουν τα πιστωτικά ιδρύματα ότι εξασφαλίζουν τα συμφέροντά τους. Οι δυνατότητες παροχής υλικών εγγυήσεων για την χορήγηση δανείων είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Για το εν λόγω μέγεθος επιχειρήσεων η ανάληψη επένδυσης σχεδόν πάντα ισοδυναμεί με υπερκερασμό της ήδη υπάρχουσας παραγωγικής δυναμικότητας έτσι που να είναι αδύνατο να χρησιμοποιηθεί ως ολική εγγύηση.

Η περιορισμένη πληροφόρηση που έχει ο επιχειρηματίας για τις δυνατότητες άντλησης κεφαλαίων δημιουργεί προβλήματα στη πραγματοποίηση αποτελεσματικών επιλογών και στην εξοικονόμηση κόστους. Αν και η δυνατότητα πληροφόρησης αποτελεί συχνά συστατικό των ικανοτήτων του επιχειρηματία εν τούτοις επηρεάζεται από τη διάρθρωση της αγοράς και από την αμεσότητα πρόσβασης στις πηγές κεφαλαίων.

Οι ΜΜΕ παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό πιστωτικού κινδύνου. Οι ΜΜΕ είναι περισσότερο ευάλωτες στον ανταγωνισμό και για το λόγο αυτό η πιθανότητα χρεοκοπίας είναι μεγαλύτερη. Παράλληλα είναι πρακτικά αδύνατο να βρεθεί εξωτερικός παράγοντας παροχής εγγυήσεων που να αναλαμβάνει την ευθύνη της πιστωτικής ασφάλισης των εν λόγω επιχειρήσεων. Εξαιτίας του υψηλού κινδύνου που έχει η χώρα μας δεν επενδύονται κεφάλαια ικανά για μεγάλες καινοτομικές επιχειρήσεις. Όπως αναφέρει και η C.Reinhart (University of Maryland) τον Οκτώβρη του 2009 για το ελληνικό χρέος απάντησε : «Η Ελλάδα από το 1830 βρίσκεται συνεχώς σε κατάσταση πτώχευσης σχεδόν το 50% του χρόνου». Έτσι κατά τον Π. Ε. Πετράκη (2011) στην Ελλάδα έχουν επικρατήσει οι παραδοσιακές ΜΜΕ.

Μια σημαντική διάκριση των ΜΜΕ σε σχέση με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αφορά την σημασία του κεφαλαίου κίνησης. Όσο μικρότερη είναι μια επιχείρηση τόσο πιο επιτακτική είναι η σύνδεση με τα πιστωτικά ιδρύματα για την εξασφάλιση των απαραίτητων βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων. Αντίθετα οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν και εξασφαλίζουν τα απαραίτητα χρηματικά κεφάλαια, λόγω του

μεγαλύτερου όγκου εργασιών που διενεργούν και την εξασφάλιση περισσότερων αγορών επί πίστωση.

Τέλος οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν και άλλους τρόπους χρηματοδότησης όπως τα Ομολογιακά Δάνεια, η εισαγωγή τους στο χρηματιστήριο κ.α. προκειμένου να εξασφαλίζουν τη λειτουργία τους και να πραγματοποιούν τα επενδυτικά τους σχέδια ακόμη παρακάμπτοντας το τραπεζικό σύστημα.

Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται οι διαφορές των ΜΜΕ από τις μεγάλες επιχειρήσεις, παρουσιάζεται η διάκριση των ΜΜΕ επιμέρους σε πολύ μικρές, μικρές μεσαίες επιχειρήσεις με τα κριτήρια των εργαζομένων, τον κύκλο εργασιών τους (τζίρος) η Ισολογισμός για όσες τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας.

Πίνακας 1
ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΜΕ (SME's) 2014

κατηγορία	# εργαζομένων	Τζίρος ετήσιος	ή Ισολογισμός Σύνολο ετήσιου
Μεγάλη	> 250	> 50εκ€	ή > 43εκ€
Μεσαία	50-250	10 - 50εκ€	ή 10 - 43εκ€
Μικρή	10-50	2 - 10εκ€	ή 2 - 10εκ€
Πολύ Μικρή	1 - 9	≤ 2εκ€	ή ≤ 2εκ€

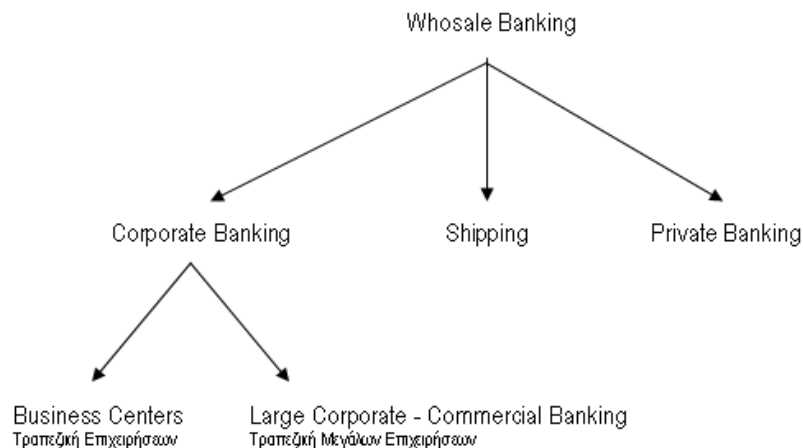
Πηγή : Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων ΜΜΕ _ Eurobank _ 2013

1.2 Διάκριση τραπεζικών εργασιών ανά πίστη

Οι τραπεζικές εργασίες σήμερα διακρίνονται αρχικά σε δύο μεγάλες κατηγορίες το Wholesale Banking το οποίο δεν άπτεται της ανάλυσης μας και το Retail Banking.

Wholesale Banking

Οι τραπεζικές εργασίες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες όσο αφορά τα δίκτυα δημιουργίας και διάθεσης προϊόντων :

Στο Wholesale Banking ανήκουν και οι επιχειρηματικές μονάδες Treasury, Asset Management.

Retail Banking

Οι τραπεζικές εργασίες διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες όσο αφορά τα δίκτυα δημιουργίας και διάθεσης προϊόντων :

Retail Banking

Retail Banking – Λιανική Τραπεζική

Household – Καταναλωτική & Στεγαστική Πίστη & Διεύθυνση Πιστωτικών Καρτών

Πλέον οι άλλοτε ανεξάρτητες καταναλωτική πίστη , η στεγαστική πίστη και οι διευθύνσεις πιστωτικών καρτών των τραπεζικών ιδρυμάτων έχουν ενοποιηθεί. Διακρίνονται σε 2 μεγάλες κατηγορίες τις νέες εγκρίσεις και τις ρυθμίσεις.

Ο λόγος του ότι σήμερα στις τράπεζες οι άλλοτε 3 πίστεις αποτελούν μια διεύθυνση , εκτός από την επίτευξη οικονομίων κλίμακας είναι η ανακεφαλαιοποίηση όπου απαιτήθηκαν συγκεκριμένα πλάνα αναδιάρθρωσης από την DG COMP⁵.

Κατά αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η ενσωματωμένη αντιμετώπιση από το ίδιο Credit , υπολογίζοντας όλες τις παραμέτρους και τους αναλαμβανόμενους κινδύνους που απορρέουν για τους ιδιώτες κατά την έγκριση ενός νέου δανείου ή μιας ρύθμισης κάποιου υφιστάμενου.

Small Business Banking – Τραπεζική Μικρών Επιχειρήσεων

Ασχολείται με τις πολύ μικρές, τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις καθώς και τους ελεύθερους επαγγελματίες (ιατρούς, δικηγόρους, λογιστές κ.α.) με ετήσιο κύκλο εργασιών έως € 2,5 εκ. Για νέες συνεργασίες επεκτείνεται έως τα € 5 εκ..

Υπάρχει εξειδικευμένος/οι σύμβουλοι σε κάθε τραπεζικό κατάσταση , οι οποίοι καθοδηγούν τους φορείς των επιχειρήσεων στις βέλτιστες λύσεις χρηματοδότησης, εισαγωγών, εξαγωγών, E/E, καθώς και όλων των τραπεζικών εργασιών.

Είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες διευθύνσεις και στις 4 συστημικές τράπεζες κυρίως λόγω του γεγονότος ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη χώρα μας καλύπτουν το 99% των επιχειρήσεων. ⁶

Έχουν αναπτύξει πληθώρα κλαδικών χρηματοδοτήσεων, έχουν αναλύσει τα συναλλακτικά κυκλώματα όλων σχεδόν των κλάδων και γνωρίζουν τους τρόπους χρηματοδότησής τους.

Όταν κάποια επιχείρηση υπερβεί σε κύκλο εργασιών τα € 2,5 εκ. τότε την επόμενη χρήση μεταφέρεται στη μονάδα Business Center. Ομοίως συμβαίνει και αντίστροφα.

⁵ DG COMP : Η Ευρωπαϊκή Αρχή ανταγωνισμού για τις Τράπεζες στην Ευρώπη

⁶ (<http://www.imegsevee.gr/statistics/555-2012-10-23-10-15-20>)

Όταν κάποια επιχείρηση έχει κύκλο εργασιών σε 2 συνεχιζόμενες χρήσεις κάτω από € 2,5 εκ. μεταφέρεται στο Small Business Banking στο κοντινότερο κατάστημα.

Η Γενική Διεύθυνση **Δικτύου Καταστημάτων** απασχολείται με θέματα προσωπικού, μεταθέσεων ,αξιολόγησης, επίτευξης επιχειρηματικών στόχων. Ως συνήθως δεν αναπτύσσουν προϊόντα. Εξαίρεση μπορεί να αποτελέσει κάποια τροποποίηση νέου προϊόντος είτε κατάθεσης είτε δανείου σε τιμολόγηση (επιτόκιο ή απόδοση τόκων) σε μεμονωμένη αυτόνομη περιοχή (πχ Κρήτη) προκειμένου να ληφθεί κάποιο μερίδιο αγοράς γρήγορα.

Η Διεύθυνση **Personal Banking** ασχολείται με τη διαχείριση περιουσίας ιδιωτών που διατηρούν καταθέσεις από € 60.000 και πάνω δίχως όριο. Είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς σήμερα από όλες τις συστημικές τράπεζες λόγω του ότι υπάρχουν στην Ελλάδα περίπου 400.000 οικογένειες με κεφάλαια μέχρι € 500.000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται παρουσίαση των κύριων στατιστικών στοιχείων που περιγράφουν την εξέλιξη αλλά και τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στην Ελλάδα και την ΕΕ. Στη συνέχεια η ανάλυση επικεντρώνεται στη μελέτη της τραπεζικής χρηματοδότηση των ΜΜΕ και τη σχέση τους με τις Τράπεζες στην Ελλάδα και σε δείγμα κρατών της Ε.Ε.

2.1 Συγκριτική Ανάλυση ΜΜΕ μεταξύ Ελλάδας και Χωρών της Ε.Ε. και Επιπτώσεις στην Περίοδο της Κρίσης

Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: SBA Fact Sheet του 2014 για την Ελλάδα, τα μερίδια συμμετοχής των ΜΜΕ στο σύνολο της οικονομίας και τον αριθμό τους, το σύνολο των ατόμων που απασχολούνται σε αυτές καθώς και η παραγόμενη προστιθέμενη αξία αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί. Παράλληλα, και με σκοπό τη σύγκριση παρουσιάζονται τα αντίστοιχα ποσοστά που αφορούν το σύνολο των 28 κρατών της ΕΕ.

Πίνακας 2.1

Κατανομή Επιχειρήσεων σε Ελλάδα και ΕΕ ως προς τον Αριθμό των Επιχειρήσεων, τους Απασχολούμενους και την παραγόμενη Προστιθέμενη Αξία Στοιχεία Έτους 2013

	Αριθμός επιχειρήσεων			Αριθμός εργαζομένων			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ-28	Ελλάδα		ΕΕ-28	Ελλάδα		ΕΕ-28
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δισεκατομμύρια ευρώ	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	629 811	96.2%	92.4%	1 130 794	55.2%	29.1%	16	33.1%	21.6%
Μικρές	21 669	3.3%	6.4%	398 503	19.5%	20.6%	11	22.5%	18.2%
Μεσαίες	2 464	0.4%	1.0%	227 832	11.1%	17.2%	8	16.5%	18.3%
ΜΜΕ	653 944	99.9%	99.8%	1 757 129	85.8%	66.9%	34	72.1%	58.1%
Μεγάλες	423	0.1%	0.2%	290 547	14.2%	33.1%	13	27.9%	41.9%
Σύνολο	654 367	100.0%	100.0%	2 047 676	100.0%	100.0%	48	100.0%	100.0%

Πηγή: European Commission (2014), DG Enterprise and Industry: 2014 SBA Fact Sheet, Greece⁷

⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2014/greece_el.pdf

Από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

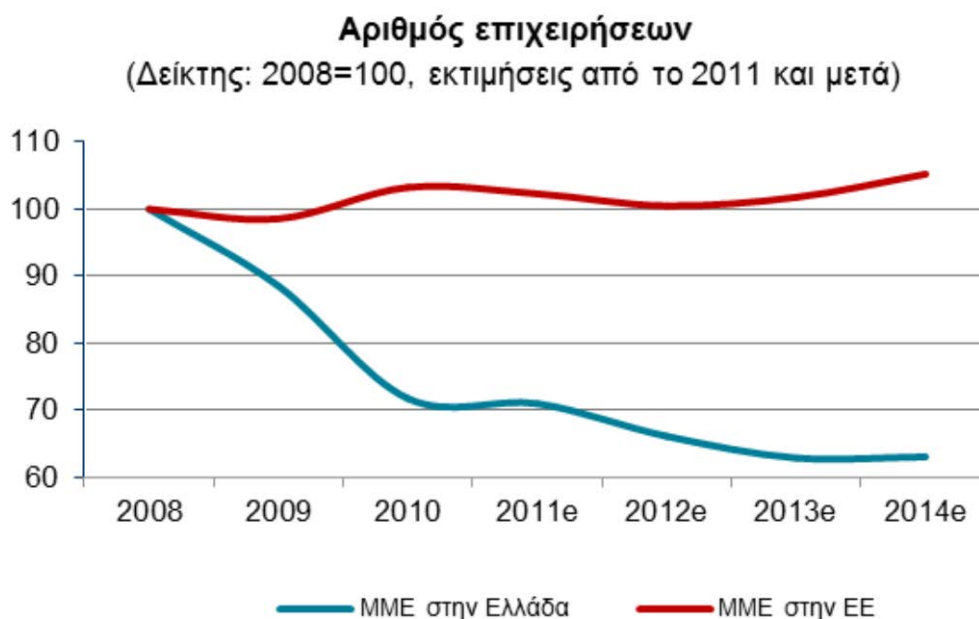
Στην Ελλάδα μέχρι και το 2013 δραστηριοποιούνταν συνολικά 654.357 επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούσαν συνολικά 2.047.676 εργαζόμενους και παράγγααν 48 δις. € συνολική προστιθέμενη αξία..

Αναλύοντας την κατανομή των επιχειρήσεων προκύπτει ότι το 96,2% των επιχειρήσεων χαρακτηρίζονται ως μικρο έναντι 92,4% του συνολικού Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Ως σύνολο, οι ΜΜΕ καλύπτουν το 99,9% στην Ελλάδα και το 99,8% στην ΕΕ.

Όσον αφορά την απασχόληση, οι μικρο επιχειρήσεις (96,2% επί του συνόλου) απασχολούν το 55,2% έναντι 29,1% σε επίπεδο ΕΕ. Αντίστοιχα, ως ΜΜΕ η απασχόληση ανέρχεται σε 85,8% έναντι 66,9% για την ΕΕ. Παρατηρείται δηλαδή μια πολύ σημαντική διαφοροποίηση. Στην Ελλάδα, τόσο οι μικρο επιχειρήσεις όσο και συνολικά οι ΜΜΕ απασχολούν πολύ μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνολικού εργατικού δυναμικού σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ. Με άλλα λόγια, αναφορικά με την απασχόληση, η βαρύτητα των ΜΜΕ είναι πολύ μεγαλύτερη για την Ελλάδα συγκριτικά πάντα με το μέσο όρο της ΕΕ. Η βαρύτητα αυτή των ΜΜΕ επιβεβαιώνεται και από τη συνολική προστιθέμενη αξία που παράγουν. Συγκεκριμένα, οι μικρο επιχειρήσεις παράγουν στην Ελλάδα το 33,1% της συνολικής προστιθέμενης αξίας έναντι 21,6% στην ΕΕ, ενώ οι ΜΜΕ παράγουν το 72,1% στην Ελλάδα έναντι του 58,1% στην ΕΕ.

Διαγραμματικά οι διαφορές στους 3 τομείς τον **Αριθμό ΜΜΕ** , τον **αριθμό εργαζομένων**, την **προστιθέμενη αξία (Value Added)** μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ παρουσιάζονται παρακάτω:

Διάγραμμα 2.1

Πηγή: European Commission (2014), DG Enterprise and Industry: 2014 SBA Fact Sheet, Greece

Από το ως άνω διάγραμμα προκύπτει μια πολύ σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα σε Ελλάδα και ΕΕ:

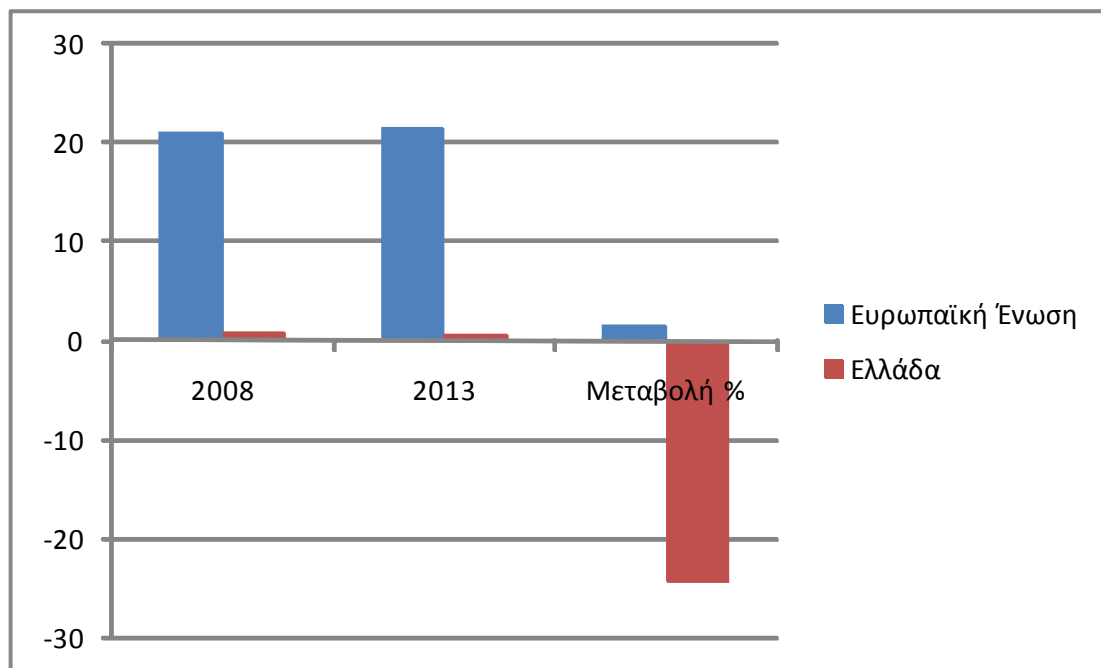
στην ΕΕ ο αριθμός των ΜΜΕ δείχνει να σταθεροποιείται με μικρές αυξητικές τάσεις ενώ στην Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική κάμψη.

Τα αντλούμενα στοιχεία παρουσιάζουν από το έτος 2011 και έπειτα εκτιμήσεις. Κρίνουμε βέλτιστο για να προσεγγίσουμε την πραγματικότητα να παρουσιάσουμε πραγματικά στοιχεία , έτσι ώστε τα συμπεράσματα που θα προκύψουν να είναι συγκρίσιμα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δίνονται στο παραπάνω διάγραμμα.

Κατόπιν τούτου κατασκευάσαμε για τους 3 τομείς (Αριθμός Επιχειρήσεων, Αριθμός Εργαζομένων, Προστιθέμενη Αξία) τα διαγράμματα **2.2**, **2.4**, **2.6** όπου παρουσιάζουν τις μεταβολές μεταξύ Ε.Ε. και Ελλάδας για διάστημα 2008-2013 με στοιχεία τα οποία αντλήθηκαν από την ετήσια αναφορά 2014 για τις ΜΜΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Διάγραμμα 2.2

Μεταβολή Αριθμού ΜΜΕ σε Ε.Ε. και Ελλάδα (2008-2013)

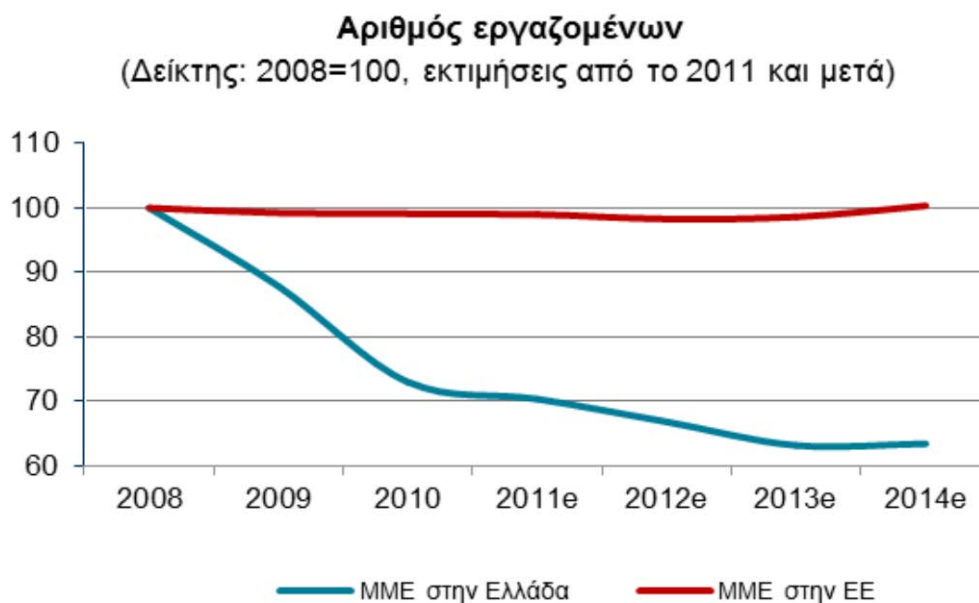
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διεύθυνση μικρομεσαίων επιχειρήσεων (2014)

Και στα δύο ανωτέρω διαγράμματα γίνεται εμφανή τόσο η σταθεροποίηση στον αριθμό των ΜΜΕ στην ΕΕ όσο και η μεγάλη μείωσή τους στην Ελλάδα το 2013.

Συμπεραίνουμε ότι για την Ε.Ε. οι εκτιμήσεις αποτυπώνονται και στην πραγματικότητα αφού οι μεταβολές είναι αμελητέες.

Για την Ελλάδα ωστόσο αν συμψηφίσουμε από το διάγραμμα 2.1 τα έτη 2008-2013 με έτος βάσης το 2008 και ως δείκτη = 100, θα διαπιστώσουμε ότι η πρόβλεψη ήταν να μειωθεί ο αριθμός των επιχειρήσεων κατά 37% κατά προσέγγιση. Τα πραγματικά στοιχεία για το ίδιο υπό εξέταση διάστημα 2008-2013 έδειξε ότι η μεταβολή των επιχειρήσεων ήταν αρνητική αλλά στο 24%(860.000 ΜΜΕ το 2008 – 654.367 ΜΜΕ το 2013).

Διάγραμμα 2.3

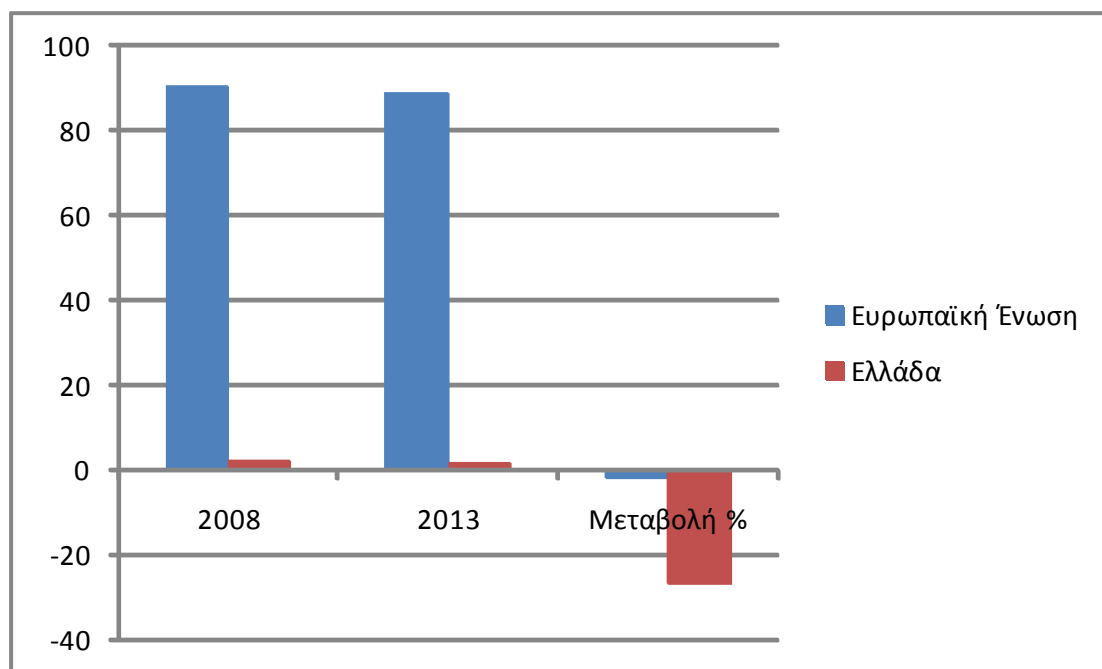
Πηγή: European Commission (2014), DG Enterprise and Industry: 2014 SBA Fact Sheet, Greece

Το συγκεκριμένο διάγραμμα επιβεβαιώνει την τάση της ισχυρής διαφοροποίησης που διαπιστώθηκε προηγουμένως από τη μελέτη του αριθμού των ΜΜΕ καθώς όσον αφορά τον αριθμό των απασχολούμενων στη ΕΕ παρουσιάζεται σταθερότητα έναντι μεγάλης κάμψης στην Ελλάδα.

Όπως και για τον αριθμό των επιχειρήσεων παραθέτουμε το διάγραμμα 2.4 που παρουσιάζει τις μεταβολές του αριθμού των εργαζομένων για την Ε.Ε. και για την Ελλάδα για να εντοπίσουμε αν υπάρχουν διαφορές μεταξύ εκτιμήσεων και πραγματικών στοιχείων για το διάστημα 2008-2013 το οποίο κρίνουμε αντιπροσωπευτικό.

Διάγραμμα 2.4

Μεταβολή Απασχολούμενου Προσωπικού σε ΜΜΕ μεταξύ Ε.Ε. και Ελλάδας (2008-2013)

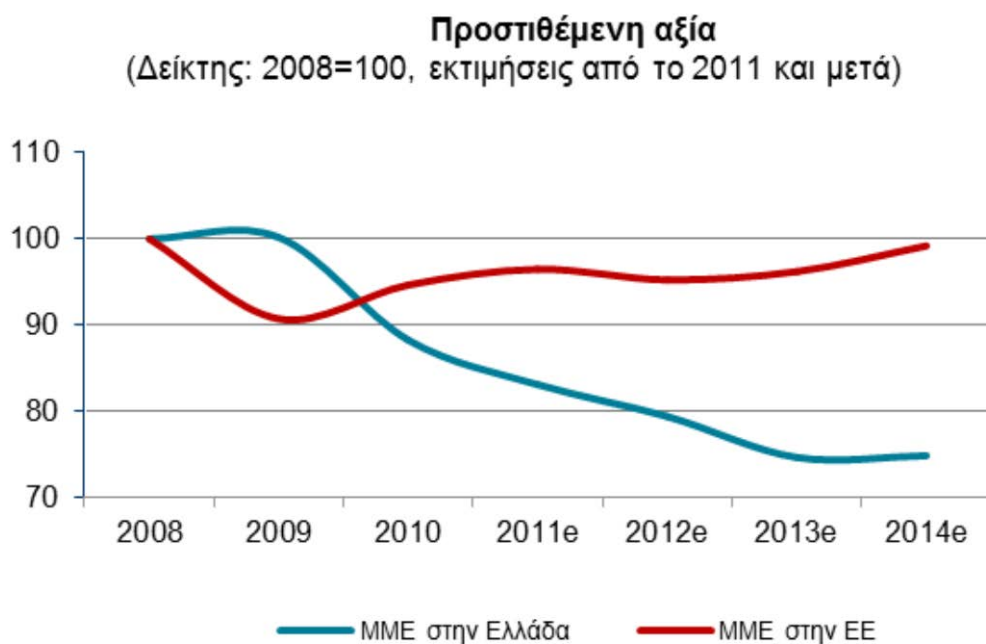

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διεύθυνση μικρομεσαίων επιχειρήσεων (2014)

Συγκριτικά, μεταξύ των διαγραμμάτων 2.3 & 2.4 διαπιστώνουμε ότι η απασχόληση για την Ε.Ε. παραμένει σχετικά σταθερή για το διάστημα 2008-2013 με ελαφρά πτώση το 2013. Συμπίπτουν και εδώ οι εκτιμήσεις με τα πραγματικά αποτελέσματα. Για την Ελλάδα οι εκτιμήσεις έδειξαν πτώση 37% , ενώ οι αρνητική μεταβολή ανήλθε σε ποσοστό στο 26,67% (2.4 εκ. εργαζόμενοι τις ΜΜΕ το 2008 – 1.76 εκ. το 2013)⁸.

⁸http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf

Διάγραμμα 2.5

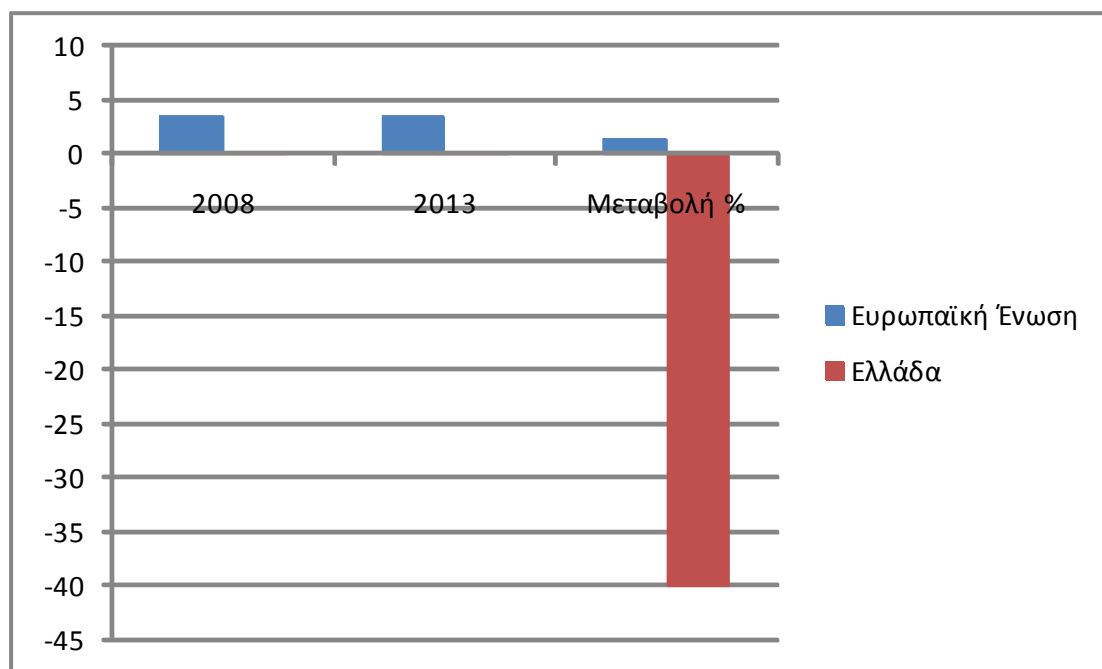
Πηγή: European Commission (2014), DG Enterprise and Industry: 2014 SBA Fact Sheet, Greece

Όσον αφορά και την προστιθέμενη αξία που παράγουν οι ΜΜΕ, στην ΕΕ παρατηρείται τάση εξισορρόπησης μετά την πτώση των ετών 2008 και 2009 ενώ στην Ελλάδα, η φαινομενική σταθεροποίηση τα έτη 2008 και 2009 ακολουθείται από σημαντική κάμψη. Ουσιαστικά, καταγράφεται μια χρονική υστέρηση στην αντίδραση στην κρίση της προστιθέμενης αξίας που παράγουν οι Ελληνικές ΜΜΕ η οποία όμως δεν ανακάμπτεται όπως συμβαίνει στην ΕΕ.

Όπως και για τον αριθμό των επιχειρήσεων παραθέτουμε το διάγραμμα 2.6 που παρουσιάζει τις μεταβολές της Προστιθέμενης Αξίας για την Ε.Ε. και για την Ελλάδα για να εντοπίσουμε αν υπάρχουν διαφορές μεταξύ εκτιμήσεων και πραγματικών στοιχείων για το διάστημα 2008-2013 το οποίο κρίνουμε αντιπροσωπευτικό.

Διάγραμμα 2.6

Μεταβολή Προστιθέμενης Αξίας (Value Added) ΜΜΕ μεταξύ Ε.Ε. και Ελλάδας (2008-2013)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διεύθυνση μικρομεσαίων επιχειρήσεων (2014)

Συγκριτικά μεταξύ των διαγραμμάτων 2.5 & 2.6, διαπιστώνουμε όσο αφορά την Ε.Ε., ότι για το πεδίο της Προστιθέμενης Αξίας τα πραγματικά στοιχεία⁹ για το διάστημα 2008-2013 δείχνουν μικρή αυξητική μεταβολή κατά 1.38% (3,62 τρις € το 2008 – 3.67 τρις € το 2013) στοιχείο που μπορεί να αποδίδεται στην είσοδο νέων χωρών όπως η Σλοβενία κ.α.

Για την Ελλάδα οι εκτιμήσεις έδειχναν πτώση κατά 26% περίπου όπως διαπιστώνουμε και στο διάγραμμα 2.5, ενώ τα πραγματικά στοιχεία των ίδιων ετών 2008-2013, έδειξαν πτώση κατά 40% (50 δις € το 2008- 34 δις € το 2013) το οποίο διαπιστώνουμε και στο διάγραμμα 2.6.

Για το έτος 2014 και 2015 βάσει του ετήσιας αναφοράς SBA Fact 2014 (Small Business Action) ¹⁰της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η πτωτική τάση στους παραπάνω

⁹http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf

¹⁰http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2014/greece_en.pdf

τομείς (Αριθμός ΜΜΕ, Αριθμός εργαζομένων στις ΜΜΕ, Προστιθέμενη Αξία) αναμένεται να συνεχιστεί για την χώρα μας. Όπως αναφέρεται στην ετήσια αναφορά , αναμένεται για την Ελλάδα περαιτέρω πτώση του αριθμού των επιχειρήσεων σε ποσοστό 6,1% κατά 40.000 φθάνοντας τις 614.000. Η απασχόληση στις ΜΜΕ αναμένεται να παρουσιάσει και αυτή ανάλογη πτώση σε ποσοστό οριακά πάνω από 6% και για 106.000 εργαζομένους (από 1.757 εκ. εργαζομένους αναμένεται μείωση στους 1.651 εκ. εργαζομένους). Για την προστιθέμενη αξία δεν επιχειρείται πρόβλεψη.

Αυτές οι δυσοίωνες προβλέψεις για τις ΜΜΕ αποτυπώθηκαν το καλοκαίρι του 2014 , μια περίοδο που η χώρα μας είχε τα πρώτα θετικά σημάδια ανάκαμψης και η οποία συνδυάστηκε με το γεγονός ότι κατάφερε να δανειστεί απευθείας από τις αγορές από την έναρξη της πενταετούς και πλέον κρίσης, μέσω έκδοσης κρατικών ομολόγων διάρκειας 5 και 10 ετών για τα οποία υπήρξε και υπερκάλυψη.

Σήμερα που εκπονείται η παρούσα διπλωματική εργασία η οικονομία της χώρας έχει περιέλθει σε πολύ δυσμενέστερη θέση και αναμένεται η επίδραση στις ΜΜΕ να είναι έντονη. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Ελλάδα βαδίζει στον 6^ο χρόνο κρίσης και σε μεγάλο βαθμό αιτιολογούνται οι διαφορές και οι αποκλίσεις που παρουσιάζουν οι ΜΜΕ στους βασικούς τομείς που παρουσιάστηκαν ανωτέρω, σε σύγκριση με τους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε.

Κατά τη γνώμη μας υπάρχουν και πεδία στα οποία θα ήταν δυνατό οι ΜΜΕ να σημειώσουν πρόοδο και κατά αυτό τον τρόπο οι διαφορές τους να αμβλυνθούν. Στην επόμενη ενότητα για το προφίλ των ΜΜΕ, γίνονται αναφορές σε αυτά τα πεδία.

Τέλος παρατηρείται ότι τα πραγματικά αποτελέσματα για τη χώρα μας στους τομείς Αριθμός ΜΜΕ, Αριθμός εργαζομένων, Value Added, παρουσιάζουν μεγαλύτερη επιδείνωση από τις προβλέψεις , στοιχείο που δείχνει ότι βρισκόμαστε σε ένα αέναο καθοδικό οικονομικό σπινάλ και η κατάληξη καθίσταται εντελώς αβέβαιη.

2.2 Προφίλ Ελληνικών ΜΜΕ σχετικά με τη δράση SBA

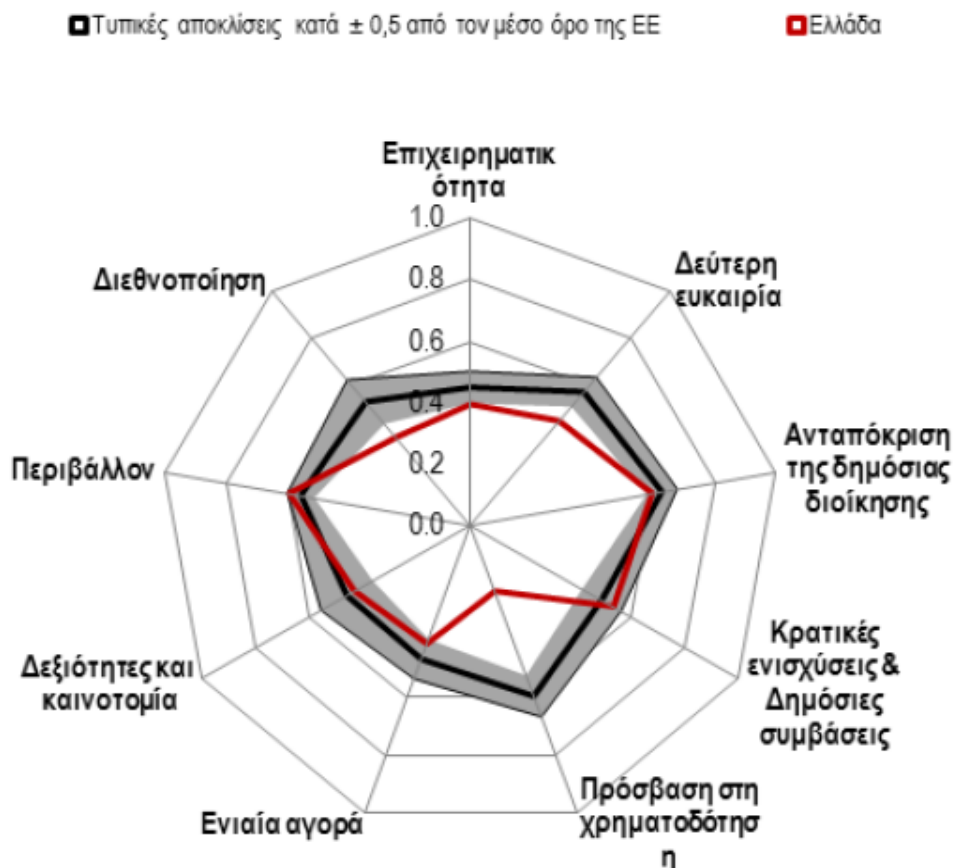
Εισαγωγικά, κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε στην έννοια της Small Business Act¹¹. Πρόκειται για την επίσημη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία δημιουργήθηκε το 2008 προκειμένου να αναγνωρισθεί η σημαντικότητα των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων για την οικονομική και κοινωνική ζωή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θέτει σε εφαρμογή ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής μέσα από ένα πλέγμα 10 τομέων-αρχών οι οποίες κρίνονται ως οι σημαντικότερες για την ανάπτυξη και βελτίωση των ΜΜΕ. Κάθε έτος η SBA παρακολουθεί την εξέλιξη των ΜΜΕ και την πρόοδο τους, όσο αφορά τους 10 τομείς και αναλύοντας τη συνολική και την ανά χώρα οικονομική πορεία , προτείνει μέτρα βελτίωσης και ανάπτυξης. Εκδίδει σε ετήσια βάση ενημερωτικό δελτίο για κάθε χώρα από τις 28 της Ε.Ε. Αυτές οι ετήσιες αναφορές χρησιμοποιούνται διαχρονικά ως σημεία αναφοράς και στοιχείων για την Ελλάδα και την Ε.Ε. για σχετικές έρευνες από διάφορους επίσημους φορείς όπως είναι η ΓΣΕΒΕΕ, ο ΙΟΒΕ, η ΕΛΑΝΕΤ κ.α. Αυτές οι ετήσιες αναφορές χρησιμοποιήθηκαν ως επί το πλείστον και για την άντληση στοιχείων για την παρούσα εργασία.

Ως εκ τούτου, από το παρακάτω διάγραμμα 2.7 θα αναφερθούμε συνοπτικά στη σύγκριση της χώρας μας με την Ε.Ε. σε κάθε έναν από τους 10 τομείς της SBA.

¹¹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

Διάγραμμα 2.7

Προφίλ MME Ε.Ε. & Ελλάδας στους 10 τομείς της SBA (2014)

Πηγή: European Commission (2014), DG Enterprise and Industry: 2014 SBA Fact Sheet, Greece

Το προφίλ της Ελλάδας όσον αφορά την πολιτική SBA παραμένει ανεπαρκές. Δεν υπάρχει ούτε ένα πεδίο στο οποίο η επίδοσή της να είναι καλύτερη από τον μέσο όρο της ΕΕ. Υστερεί σε όλους τους τομείς εκτός από το Περιβάλλον.

Μένει πολύ πίσω από τον μέσο όρο σε τρεις τομείς - τη δεύτερη ευκαιρία, την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και τη διεθνοποίηση. Όπως και κατά το προηγούμενο έτος, το μεγαλύτερο χάσμα μεταξύ της Ελλάδας και των ομολόγων της στην ΕΕ βρίσκεται στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Στο ενημερωτικό δελτίο της SBA για το 2014 αναφέρεται μεταξύ άλλων η καθυστέρηση λήψης μέτρων της δημόσιας διοίκησης που θα αύξαναν την ανταγωνιστικότητα των μικρών επιχειρήσεων. Επίσης όσο αφορά τις κρατικές ενισχύσεις μέσω κοινοτικών προγραμμάτων στήριξης παρατηρήθηκαν σοβαρές

καθυστερήσεις με αποτέλεσμα το πρόβλημα ρευστότητας των επιχειρήσεων εξαιτίας της κρίσης να οξυνθεί.

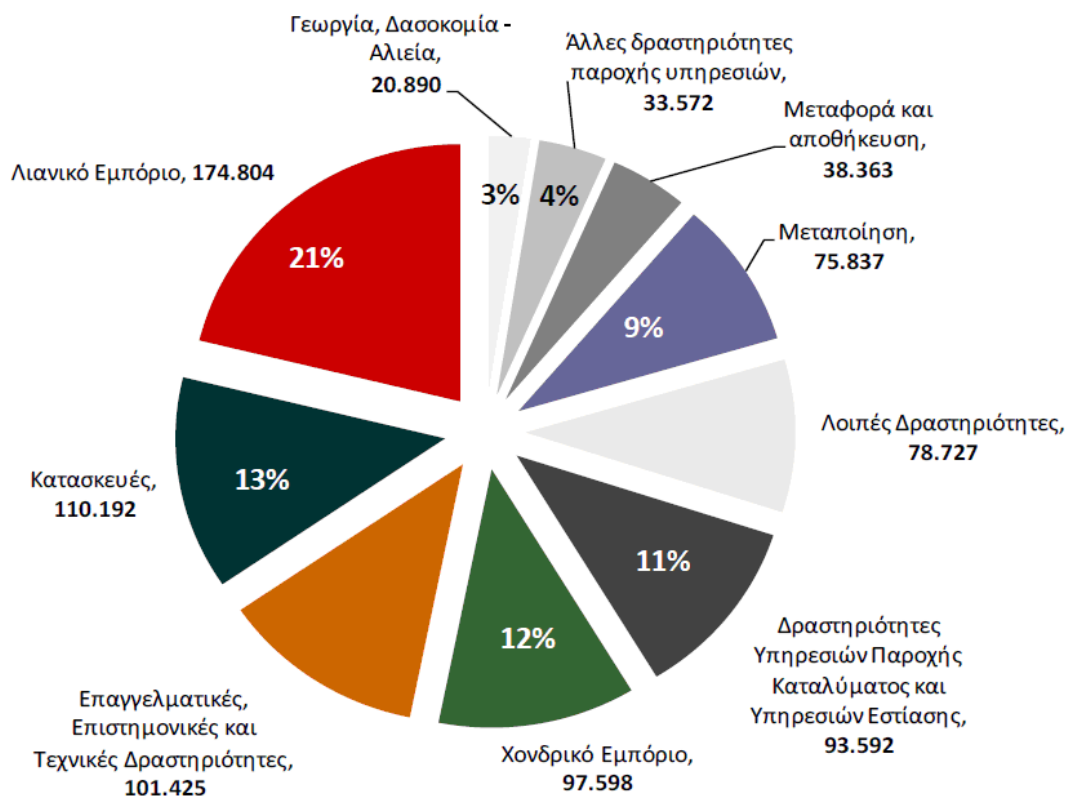
Καταλήγοντας παρατηρούμε ότι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ που είναι και το αντικείμενο που μας απασχολεί στην παρούσα εργασία, αποτελεί τη μεγαλύτερη απόκλιση σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

2.3 Η Κλαδική Διάρθρωση των ΜΜΕ στην Ελλάδα

Η κλαδική διάρθρωση των ΜΜΕ παρουσιάζεται στο αμέσως ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 2.8

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΜΜΕ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Πηγή: Eurobank Τομέας Εμπορικής Ανάπτυξης ΜΜΕ (2014)

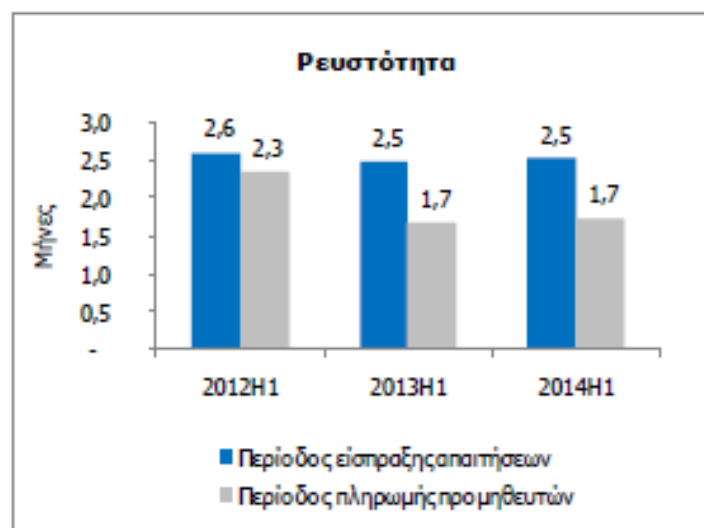
Σύμφωνα με το ως άνω διάγραμμα, το λιανικό εμπόριο αποτελεί την πιο δημοφιλή δραστηριότητα των Ελληνικών ΜΜΕ με ποσοστό 21%. Αμέσως μετά ακολουθεί ο τομέας των κατασκευών με ποσοστό 13% ενώ οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες ισοβαθμούν με το χονδρικό εμπόριο και με ποσοστό 12%.

Επίσης, ποσοστό 11% καταλαμβάνει και ο κλάδος των υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης. Εδώ θα έπρεπε τουλάχιστον το ποσοστό των καταλυμάτων να είναι σημαντικά υψηλότερο για να εκμεταλλευθούμε αποτελεσματικά το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας μας που είναι ο Τουρισμός. Οι δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα Γεωργία, Αλιεία, Δασοκομία καταλαμβάνουν μόνο το 3%, ενώ λογικά και εδώ θα επιθυμούσαμε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό προκειμένου να εκμεταλλευθούμε τις εμπορικές δυνατότητες της χώρας στον αγροτικό τομέα και την Αλιεία. Παρατηρούμε ότι η κατανομή των κλάδων δεν είναι η ιδανική.

2.4 Ρευστότητα των Ελληνικών ΜΜΕ

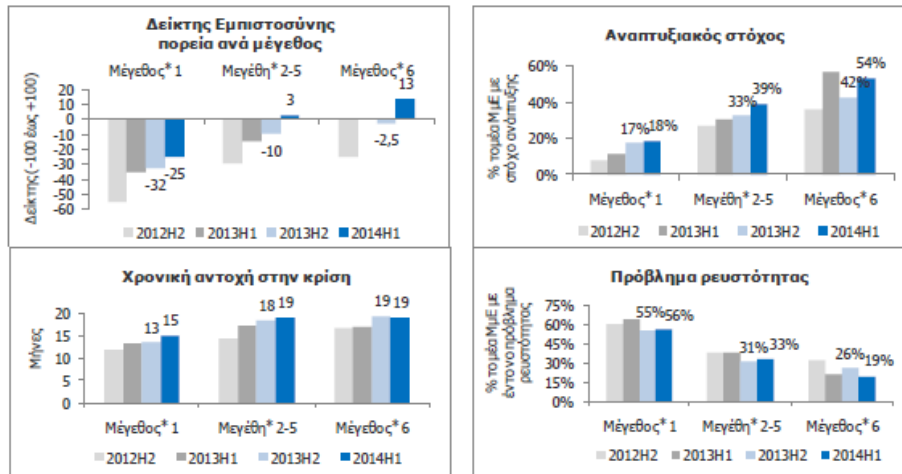
Από το ακόλουθο διάγραμμα παρατηρείται ότι το πρόβλημα ρευστότητας των Ελληνικών ΜΜΕ εξακολουθεί και παραμένει σημαντικό καθώς η περίοδος είσπραξης των απαιτήσεων είναι μεγαλύτερη της περιόδου πληρωμής των προμηθευτών.

Διάγραμμα 2.9

Εθνική Τράπεζα (2014): Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις Έρευνα Συγκυρίας
Ανά μέγεθος επιχείρησης η κατάσταση έχει ως εξής:

Διάγραμμα 2.10

*Η κλίμακα 1-6 στα άνω γραφήματα αφορά τάξεις μεγέθους του κύκλου εργασιών. Ειδικότερα, ορίζουμε σε (εκατ. €): 1=(0-0,1] 2=(0,1-0,5], 3=(0,5-1], 4=(1-2,5], 5=[2,5-5] και 6=(5-10).

**Ο δείκτης εμπιστοσύνης αντιστοιχεί στο καθαρό ισοζύγιο των απαντήσεων για μείωση (-100) σταθερότητα (0) ή αύξηση (100).

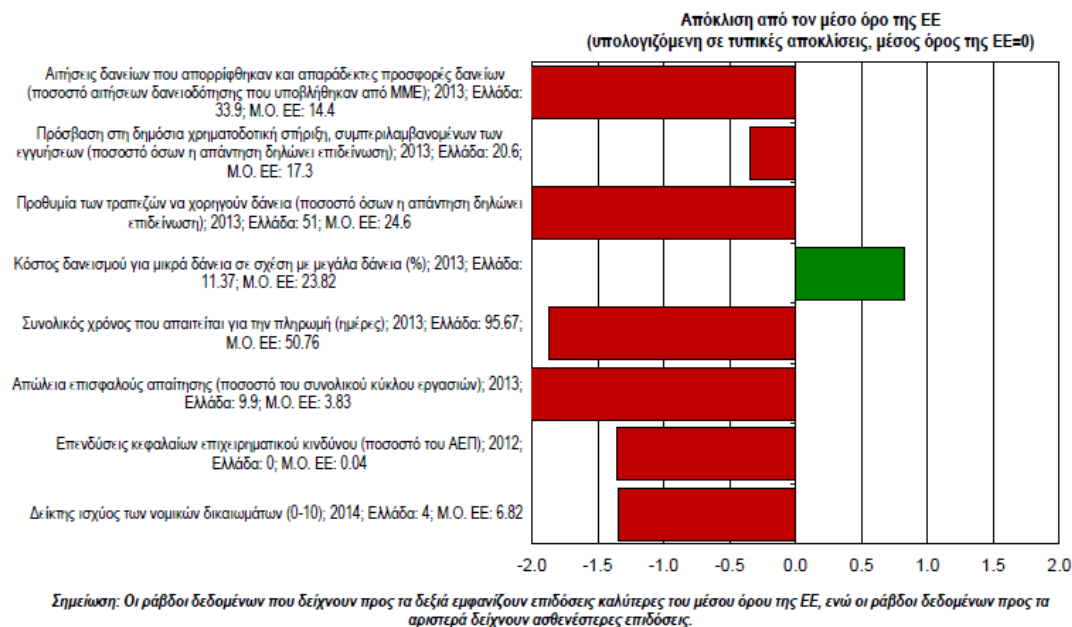
Εθνική Τράπεζα (2014): Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις Έρευνα Συγκυρίας

Παρατηρείται μια σαφής βελτίωση του κλίματος για τις επιχειρήσεις όσο το μέγεθος μεγαλώνει. Εξαιρεση ίσως αποτελεί το ερώτημα για τη χρονική αντοχή στην κρίση όπου παρατηρείται μικρή διαφοροποίηση ανά μέγεθος επιχείρησης.

2.5 Πρόσβαση των ΜΜΕ στη Χρηματοδότηση

Παρατίθεται ο πίνακας 2.2 που έχει προκύψει από την ετήσια αναφορά σχετικά με την αρχή της Πρόσβασης στη Χρηματοδότηση του 2014.

Πίνακας 2.2

Πηγή : http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2014/greece_el.pdf

Η χώρα μας, καταγράφει πολύ υψηλό ποσοστό απορρίψεων 33,9% σε αιτήσεις δανείων από ΜΜΕ με διαφορά που αγγίζει τις 20 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον Μ.Ο. της Ε.Ε. για το 2013. Το επόμενο στοιχείο που χρήζει διερεύνησης είναι η απροθυμία των Τραπεζών για χορήγηση δανείων σε ΜΜΕ. Εκεί προκύπτει, όπως παρατηρούμε απόκλιση 26 ποσοστιαίων μονάδων, δηλαδή στην Ε.Ε. θα μπορούσαμε να εξάγουμε ως συμπέρασμα ότι οι Τράπεζες είναι δυο φορές πιο πρόθυμες για τη χορήγηση δανείων στις ΜΜΕ από ότι οι εγχώριες Τράπεζες.

Αναφορικά με τα ποσοστά απορρίψεων μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. και τη χώρα μας από την Εικόνα 1 που παρατίθεται παρακάτω διαπιστώνουμε :

Τα υψηλότερα ποσοστά απορρίψεων είναι στην Ολλανδία με 39% , στην Λιθουανία με 36%, στην Ελλάδα με 27% και ακολουθούν Λετονία με 30% και Σλοβενία με 24%.

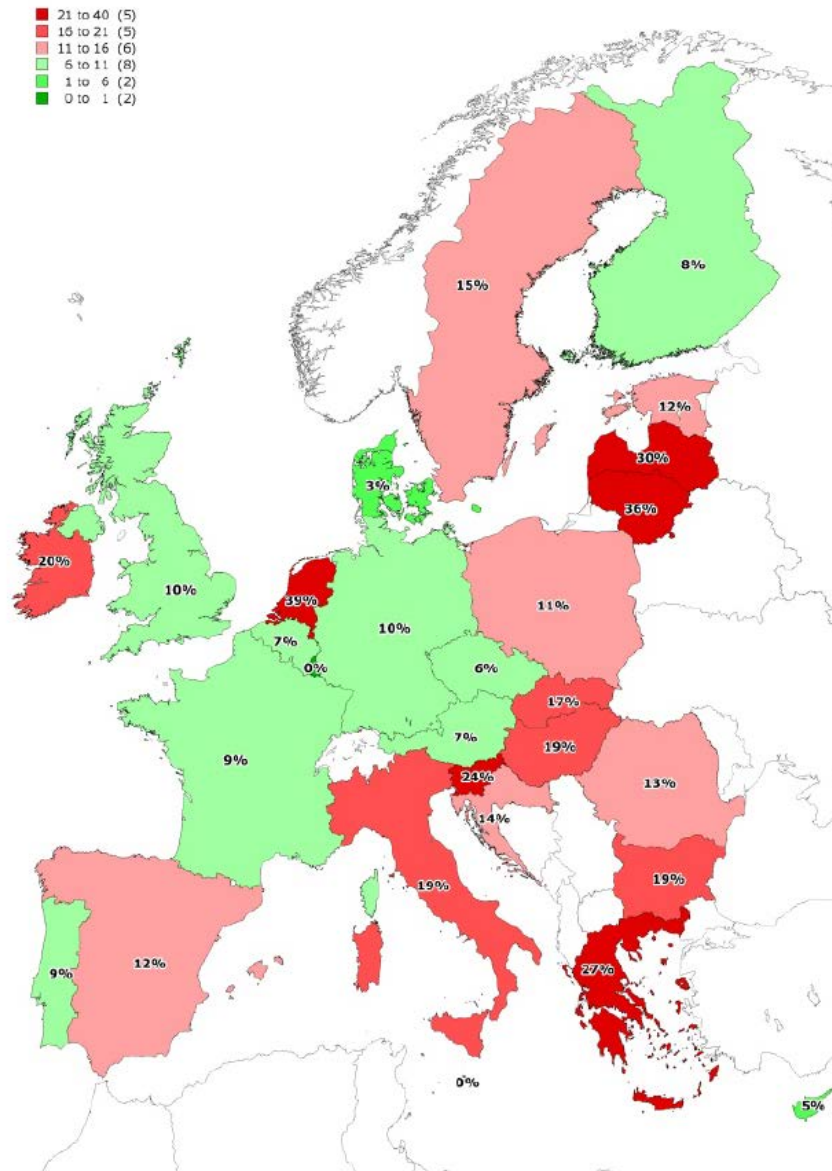
Σε αντίθεση με τη λογική που συνδέει την άρνηση των Τραπεζών για χρηματοδότηση στις ΜΜΕ με την οικονομική κατάσταση της χώρας, κινούνται η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Κύπρος. Ωστόσο θα πρέπει να διερευνηθούν και άλλοι παράγοντες

όπως αν οι ΜΜΕ σε αυτές τις χώρες προτιμούν την τραπεζική χρηματοδότηση ή κάποια άλλη μορφή εξωτερικής χρηματοδότησης.

Εικόνα 1

Ποσοστά Απορρίψεων Τραπεζικών Δανείων 2014

Έρευνα SME's access to finance survey 2014 – Νοέμβριος 2014

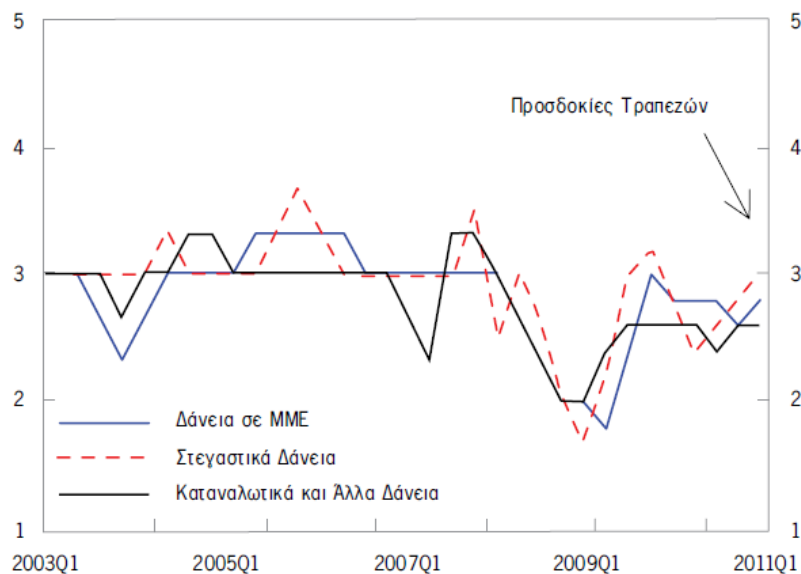

Πηγή : <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/data/>

2.6 Τα Κριτήρια Πιστοδότησης και η εξέλιξή τους

Στη συνέχεια παρουσιάζεται διάγραμμα στο οποίο καταγράφονται οι μεταβολές στα κριτήρια έγκρισης δανείων.

Διάγραμμα 2.11
Μεταβολές στα κριτήρια έγκρισης δανείων

Κλίμακα: 1=σημαντική αusterοποίηση των κριτηρίων, 2=αusterοποίηση, 3=αμετάβλητα κριτήρια, 4=καλάρωση των κριτηρίων, 5=σημαντική καλάρωση των κριτηρίων

ΠΗΓΗ: IMF (2011)

Πηγή: Χαρδούβελης Γκίκας (2011), Εισαγωγή Συλλογικού Τόμου: «Η Διεθνής Κρίση, η Κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα», σελ. 11, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι κατά την περίοδο έξαρσης της κρίσης το 2011, παρουσιάζεται σημαντική κάμψη στη δανειοδοτική πρακτική με μάλιστα σημαντική συσχέτιση σε όλες τις κατηγορίες δανείων: ΜΜΕ, στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια.

2.6.1 Η Εξέλιξη των Πιστωτικών Κριτηρίων και η Ζήτηση για Δάνεια

Πρόσφατη έρευνα τραπεζικών χορηγήσεων της ΕΚΤ και της ΤτΕ¹², δείχνει ότι τα πιστωτικά κριτήρια παρέμειναν σταθερά (περιλαμβάνονται οι 4 συστημικές Τράπεζες της χώρας μας), αναμένεται ωστόσο να γίνουν πιο αυστηρά εξαιτίας της οικονομικής κατάστασης που έχει περιέλθει η χώρα μας κατά το 1^ο τετράμηνο του 2015.

Για τον σκοπό της εκπόνησης της παρούσας διατριβής όσο αφορά τη ζήτηση δανείων από τις επιχειρήσεις και ειδικά τις ΜΜΕ που είναι το αντικείμενο που μας ενδιαφέρει, έχουμε κατασκευάσει τον παρακάτω διάγραμμα 2.13, που παρουσιάζει τις μεταβολές της ζήτησης για δάνεια από το 2002 έως το 2014.

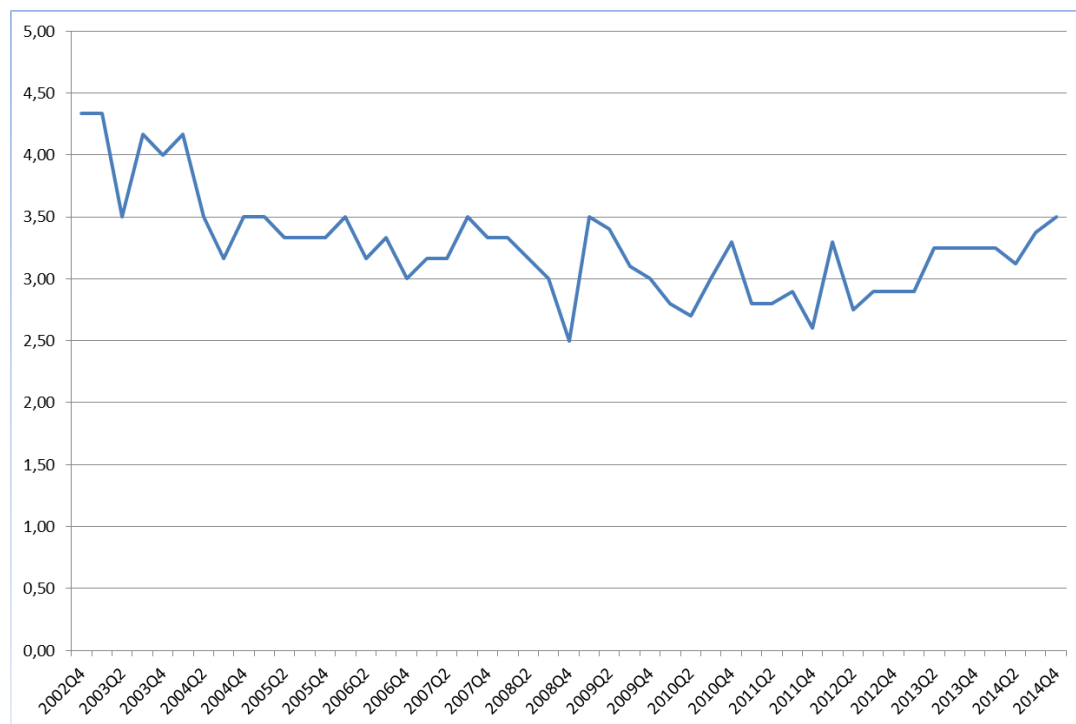
Διάγραμμα 2.12
Κριτήρια Έγκρισης Δανείων

¹² <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/BankLendingSurvey.aspx>
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/BankLendMeth.aspx>
<http://www.ecb.int/stats/money/lend>
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/BankLendingSurvey.aspx>

Διάγραμμα 2.13

Διαμόρφωση της Ζήτησης για Δάνεια ΜΜΕ στην Ελληνική αγορά 2002-2014

Αύξηση ζήτησης προς το 5 μείωση ζήτησης προς το 0.

Παρατηρείται από τον Μ.Ο. των ΜΜΕ ότι η ζήτηση δανείων από αυτές καταγράφει πτωτική πορεία από το 2002 έως το τέλος του 2008, προφανώς επηρεασμένη από τη κρίση της Lehman Brothers καθώς και από την αυστηροποίηση των κριτηρίων. Στη συνέχεια παρουσιάζει μεταβλητότητα που δεν ξεπερνά την μονάδα, συγκριτικά μικρότερη από τα Στεγαστικά και Καταναλωτικά Δάνεια. Καταλήγει με τάση ελαφρώς ανοδική η ζήτηση στο κλείσιμο του 2014. Τέλος θα πρέπει να τονίσουμε ότι από το 2^ο τρίμηνο του 2012 και πλέον η αύξηση της ζήτησης των ΜΜΕ για δάνεια στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό και στην ανάκαμψη της χώρας, αφού είχαν αποκλειστεί ενδεχόμενες απειλές για έξοδο της χώρας από την Ευρωζώνη (Grexit), γεγονός που επέδρασε θετικά στην ψυχολογία των επιχειρηματιών αλλά και των Τραπεζών που επεδίωξαν να στηρίξουν τα σχέδια ανάπτυξης των επιχειρηματιών. Αναμένεται σύμφωνα με την ίδια έρευνα για τα πιστοδοτικά κριτήρια της ΤτΕ¹³ του Μαρτίου 2015, αυτά να γίνουν περισσότερο αυστηρά εξαιτίας της κακής οικονομικής κατάστασης που έχει περιέλθει η χώρα κατά το 1^ο τρίμηνο του 2015.

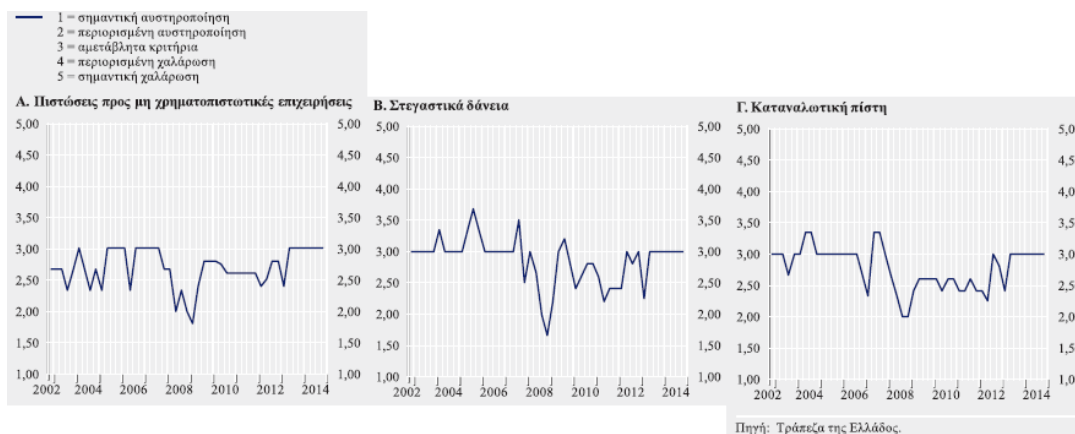
¹³http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?Item_ID=4951&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95&Filter_by=DT

Βασίζομενοι στην ετήσια έκθεση του Διοικητή της ΤτΕ για το 2014 (02/2015)

¹⁴ μπορούμε να προβούμε στα παρακάτω συμπεράσματα :

Πίνακας 2.3

Μεταβολές των Πιστοδοτικών Κριτηρίων των Τραπεζών

Πηγή : ΤτΕ – Ετήσια Έκθεση Διοικητή 2014 (02/2015)

Η αusterοποίηση των πιστοδοτικών κριτηρίων είναι πλέον σταθερή για όλες τις κατηγορίες δανείων. Σημαντικό ρόλο έπαιξε η βελτίωση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών μετά τις ανακεφαλαιοποιήσεις τους καθώς απέκτησαν ρευστότητα. Δόθηκε η δυνατότητα να αντλούν χρηματοδότηση διατραπεζικά μέσω ομολόγων του EFSF, και άλλων χρεογράφων που κατείχαν στα χαρτοφυλάκιά τους.

Επίσης συνέβαλε καθοριστικά και το μακροοικονομικό περιβάλλον το οποίο βελτιώθηκε σημαντικά ειδικά μετά το 2^ο εξάμηνο του 2012.

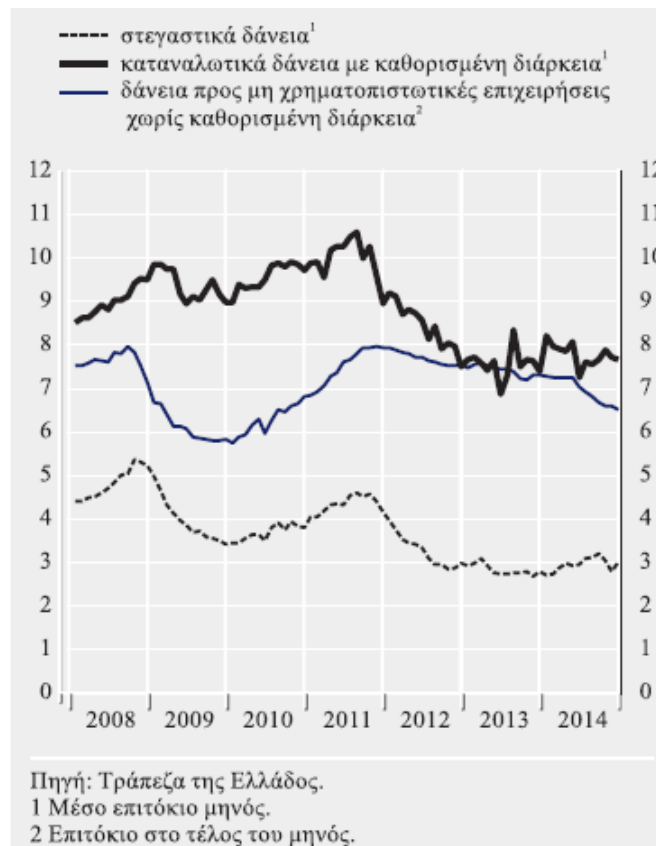
2.7 Εξέλιξη Επιτοκίων

Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα 2.14 από το 2011 και μεταγενέστερα όλα τα επιτόκια έχουν μειωθεί. Συγκεκριμένα το επιτόκιο προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις για δάνεια κάτω του 1 εκ. € μειώθηκε τα τελευταία 2 έτη 2013-2014 κατά 12% αθροιστικά.

¹⁴ <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2014.pdf>

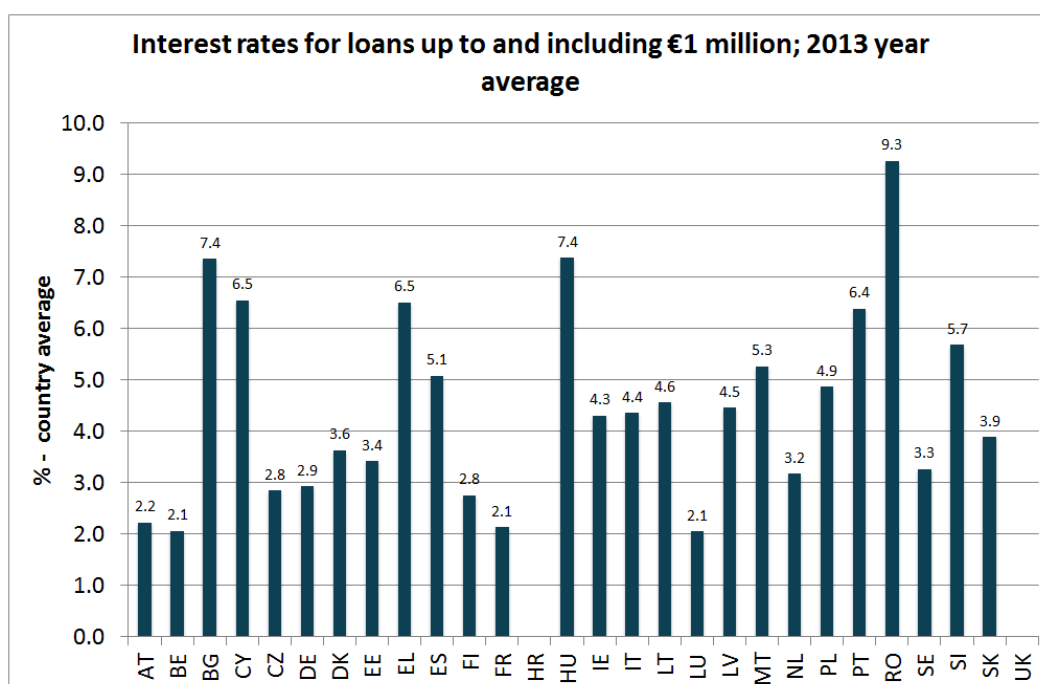
Διάγραμμα 2.14

Μεταβολή στα Επιτόκια Τραπεζικών Δανείων (2008-2014)

Διάγραμμα 2.15

Επιτόκια για δάνεια έως € 1 εκ. ανά χώρα (Μ.Ο.) 2013

Πηγή: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/data/enterprise-finance-index/loans/index_en.htm

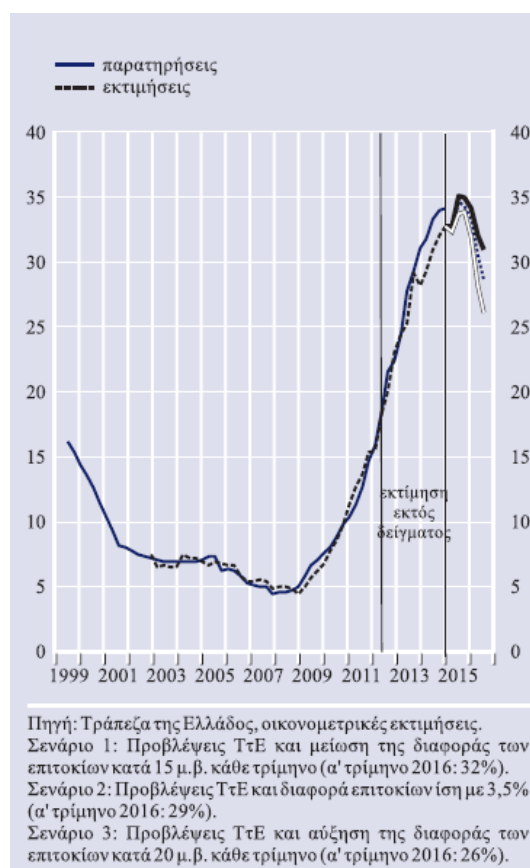
Όπως παρατηρούμε στο ως άνω διάγραμμα το μέσο επιτόκιο της χώρας μας για δάνεια το 2013 διαμορφώθηκε στο 6.5%. Τα υψηλότερα επιτόκια σε μέσους όρους τα έχουν η Ρουμανία 9.3% , η Ουγγαρία 7.4%, και η Βουλγαρία 7.4%. Τα χαμηλότερα επιτόκια προσφέρονται σε Βέλγιο , Γαλλία και Λουξεμβούργο 2.1% αντίστοιχα. Κατά αυτό τον τρόπο απεικονίζεται και ο κίνδυνος που περιλαμβάνουν οι χώρες με τα υψηλά επιτόκια. Όμως δεν αποτελεί και τον βασικό λόγο αδυναμίας πρόσβασης των ΜΜΕ στην τραπεζική χρηματοδότηση.

2.8 Δάνεια σε Καθυστέρηση

Η διαμόρφωση των δανείων σε καθυστέρηση αποτελεί σημαντική ένδειξη για το επικρατών επιχειρηματικό και επενδυτικό κλίμα σε μια οικονομία. Από τα διαθέσιμα στοιχεία που αναλύονται καταγράφεται χειροτέρευση των αποτελεσμάτων γεγονός που αιτιολογείται από την εμφάνιση της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και της παρατεταμένης κρίσης που υφίσταται και σήμερα για τη χώρα μας.

Διάγραμμα 2.16

Δάνεια σε Καθυστέρηση – οικονομετρική εκτίμηση μελλοντικής εξέλιξης (2015)

Στο διάγραμμα 2.16 της ετήσιας έκθεσης του Διοικητή της ΤτΕ για το 2014 αποτυπώνονται δυο διαστάσεις για τα δάνεια σε καθυστέρηση. Το πρώτο αφορά τα πραγματικά στοιχεία και το δεύτερο μια εκτίμηση βάσει οικονομετρικής μεθόδου με κάποιες παραδοχές για τη μελλοντική εξέλιξή τους στο σύνολο του τραπεζικού τομέα για τη χώρα μας.

Γενικά , διαχρονικά παρατηρούμε έκρηξη των δανείων σε καθυστέρηση από το 2012 που το ποσοστό των δανείων σε καθυστέρηση άγγιξε το 24% ενώ τον Σεπτέμβριο του 2014 εκτοξεύτηκε στο 34.2% παρουσιάζοντας αύξηση κατά 52%.

Εμείς θα σταθούμε στην απεικόνιση των δυο αυτών δεδομένων προκειμένου να αποτυπωθεί η σημερινή εικόνα των καθυστερήσεων αλλά και να αναφερθεί η όποια πρόβλεψη.

Για το 2014, όπως αναφέρει η ετήσια έκθεση της ΤτΕ, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων επιδεινώθηκε περαιτέρω. Το σύνολο των δανείων σε καθυστέρηση ανήλθε στο 34.2% στο τέλος Σεπτεμβρίου 2014 από 31.9% στο τέλος του 2013. Επιδείνωση παρουσίασαν όλες οι κατηγορίες δανείων με τη χειρότερη να εντοπίζεται στα επιχειρηματικά όπου τον Σεπτέμβριο του 2014 το ποσοστό των δανείων σε καθυστέρηση ανήλθε στο 34.4% έναντι του 31.8% τον Δεκέμβριο του 2013. Οι τράπεζες ακολούθησαν συντηρητική πολιτική όσο αφορά τις προβλέψεις τις οποίες αύξησαν σημαντικά. Τον Σεπτέμβριο του 2014 το ποσοστό των συσσωρευμένων προβλέψεων ανήλθε συνολικά στο 54% συγκριτικά με το 49.3% του Δεκεμβρίου του 2013. Επιπρόσθετα προέβησαν και σε νέες διαγραφές απαιτήσεων συνολικού ποσού 446 εκατ. € έως τον Σεπτέμβριο του 2014 σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2013 που είχαν διαγράψει 363 εκατ. € για όλο το έτος.

Σημαντικό ρόλο έπαιξε η πρόσφατη ανακεφαλαιοποίηση τους από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας καθώς και η γενική ομαλότητα που επικράτησε στο οικονομικό περιβάλλον.

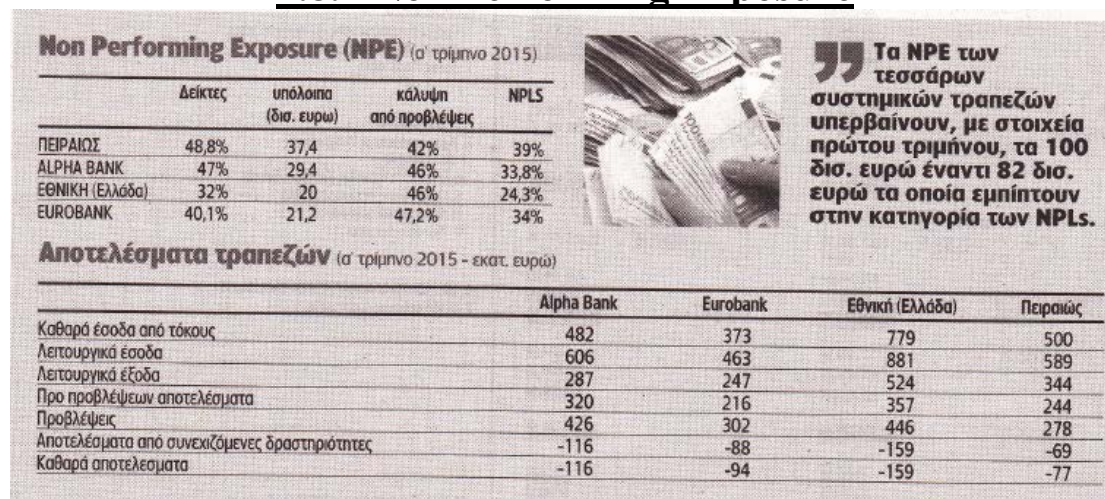
Τέλος η εκτίμηση της ΤτΕ για αποκλιμάκωση του ποσοστού από 34.2% προς το 30% στο τέλος του 2015, θεωρούμε πως είναι σχεδόν αδύνατο να επιβεβαιωθεί διότι δεν συμπεριέλαβε τη δεινή κατάσταση του πρώτου τριμήνου του 2015. Με την απειλή για έξοδο από την ευρωζώνη (Grexit) , τόσο υψηλή όσο ποτέ, αν δεν υπάρξει συμφωνία με της νέας κυβέρνησης με τους δανειστές, τη ρευστότητα της χώρας στα χαμηλότερα επίπεδα, αλλά και τις καταθέσεις να έχουν μειωθεί στα 135 δις € το χαμηλότερο ποσό των τελευταίων 10 ετών, η τάση των δανείων σε καθυστέρηση θα είναι ανοδική. Για λόγους επιβεβαίωσης της άποψής μας, παραθέτουμε πίνακα της έντυπης έκδοσης της

εφημερίδας Καθημερινή (24.5.2015) , όπου βάσει του άρθρου οι τράπεζες αναμένουν κορύφωση των NPL's να κορυφωθεί ένα εξάμηνο αργότερα, στο τέλος του 2015. Από το 1^ο εξάμηνο του 2016 και έπειτα αναμένεται η αποκλιμάκωση.

Πηγή : Οικονομική, Η Καθημερινή , Έντυπη έκδοση 24.05.2015

2.8.1 Non Performing Exposure

Πηγή : Η Ναυτεμπορική , Έντυπη έκδοση 08.06.2015, Άρθρο της Άννας Δόγα.

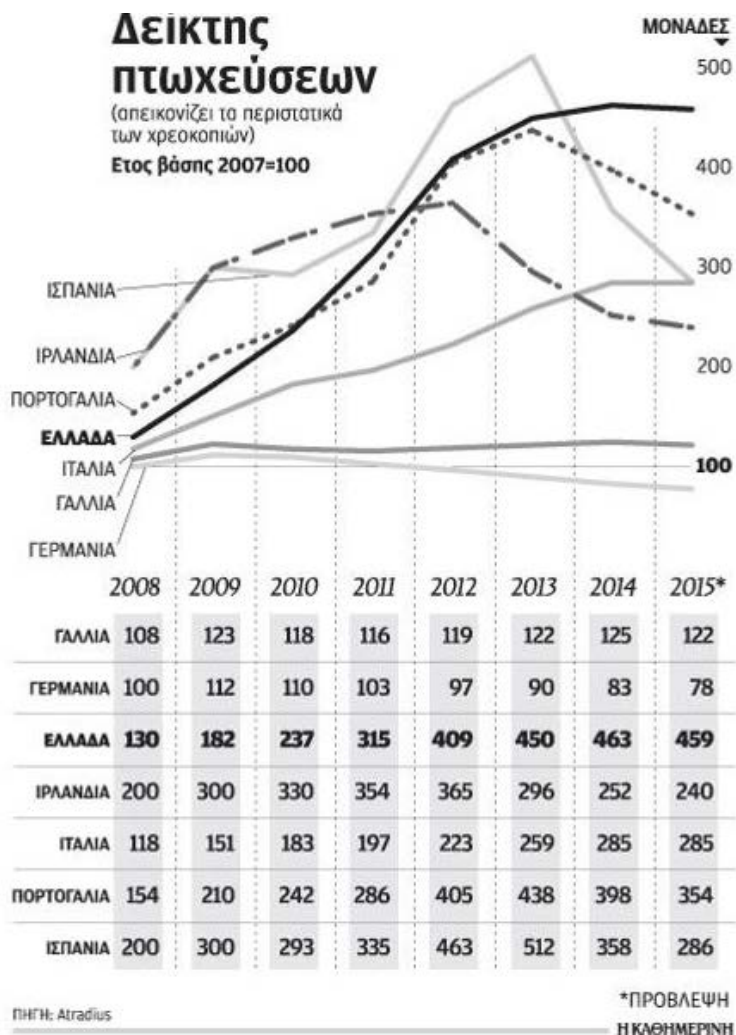
Ο δείκτης Non Performing Exposure, δημιουργήθηκε με βάση τους κανόνες της (EBA) ευρωπαϊκής αρχής τραπεζών, που τέθηκαν σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο του 2014. Η EKT δίνει κατευθυντήριες αρχές σχετικά με την ενιαία αποτύπωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL's) διάρκειας άνω των 90 ημερών η οποία πλέον περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και ρυθμισμένα δάνεια. Η λογική του νέου δείκτη κρίνεται ως σκόπιμη διότι αποτυπώνει τη συνολική έκθεση των τραπεζών όχι μόνο για τα δάνεια σε καθυστέρηση αλλά και για αυτά που κρίνονται επίφοβα να περάσουν άμεσα στην ίδια κατηγορία.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα για τις συστημικές τράπεζες για το 1^ο τρίμηνο του 2015 ο δείκτης NPE , να ανέρχεται στα € 108 δις ενώ τα NPL's ανέρχονται στα € 82 δις. Κατά αυτό τον τρόπο προστίθενται νέα βάρη στις ελληνικές τράπεζες οι οποίες έχουν τον υψηλότερο δείκτη NPE στην Ευρώπη μετά την Κύπρο (στοιχεία της EKT – 12/2013) εξαντλώντας ακόμη περισσότερους πόρους σε κεφάλαια, ρευστότητα, ανθρώπινο δυναμικό.

2.9 Πτωχεύσεις

Αντίστοιχα υψηλό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η μελέτη της τάσης διαμόρφωσης των πτωχεύσεων.

Εικόνα 2

Πηγή : Η Καθημερινή – Έντυπη Έκδοση, Άρθρο της Ευγενίας Τζώρτζη (07/04/2015)

Σύμφωνα με τον παγκόσμιο ασφαλιστή πιστώσεων Atradius , οι πτωχεύσεις θα παρουσιάσουν σταθεροποίηση το 2015 έναντι του 2014. Εξαιτίας της καθυστέρησης της συμφωνίας της χώρας με τους πιστωτές της , όπως αναφέρει το άρθρο, η αβεβαιότητα εντείνεται και η επιχειρηματική δραστηριότητα καθιλώνεται. Συνηγορούν σε αυτή την κατεύθυνση και τα στοιχεία της (ΕΛΣΤΑΤ) Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, όπου ο δείκτης του κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Ιανουάριο του 2015 υποχώρησε κατά 16% σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2014 ο οποίος είχε υποχωρήσει κατά 5.5%.

Όπως παρατηρούμε και στην εικόνα του άρθρου η Ελλάδα καταλαμβάνει την πρώτη αφού έχει 463 περιστατικά πτωχέσεων επιχειρήσεων μεταξύ κρατών όπως η Γερμανία, η Γαλλία , που είναι έχουν πολύ μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων και πιθανοτικά θα μπορούσαν να ξεπερνούν τη χώρα μας τουλάχιστον ως απόλυτο αριθμό πτωχέσεων επιχειρήσεων.

Οι πτωχέσεις αυτές αφορούν τη συνολική διαδικασία πτώχευσης η οποία είναι εξαιρετικά χρονοβόρα. Σε αυτή τη διαδικασία είναι βέβαιο ότι δεν εξαιρούνται οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις , ωστόσο θεωρούμε ότι σε αυτή την αναφορά δεν συμπεριλαμβάνονται αρκετά μεγάλο δείγμα ή ποσοστό. Ωστόσο, απεικονίζεται η δεινή οικονομική κατάσταση που επικρατεί στο επιχειρηματικό γίνεσθαι της χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το κεφάλαιο αποσκοπεί στην παρουσίαση της μετεξέλιξης της πιστοδοτικής πρακτικής για τις ΜΜΕ των Ελληνικών τραπεζών σε μια χρονική περίοδο που ξεκινά πριν από την εκδήλωση της πίστης στην Ελληνική αγορά το 2008 και εκτείνεται μέχρι τις ημέρες μας. Σκοπός της ανάλυσης είναι να μελετηθούν οι άξονες της πολιτικής και η ασκούμενη μεθοδολογία η οποία όπως θα αποδειχθεί στη συνέχεια είναι προσαρμοσμένη στις καινούργιες κάθε φορά εξελίξεις. Αρχικά, περιγράφεται η πιστωτική πολιτική των Ελληνικών τραπεζών κατά την περίοδο απελευθέρωσης της τραπεζικής χρηματοδότησης και διαρκής ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας. Στη συνέχεια, η μελέτη εστιάζει στις πρακτικές που πλέον ακολουθούν τα πιστωτικά ιδρύματα και αποσκοπούν στην κατά τεκμήριο βέλτιστη αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας. Ιδιαίτερα σημεία τα οποία αναλύονται είναι τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης τα οποία ολοένα αναπτύσσουν και εξελίσσουν οι τράπεζες καθώς και η διαχείριση των αναδιαρθρώσεων, πεδίο δράσης που αποτελεί αντικείμενο μείζονος σημασίας για τα πιστωτικά ιδρύματα. Τέλος, πραγματοποιείται αναφορά στις νέες τάσεις στην χρηματοδότηση ΜΜΕ που διαμορφώνονται διεθνώς.

3.1 Η πιστωτική πολιτική των Ελληνικών Τραπεζών πριν το 2010

Από την ανάλυση στο προηγούμενο κεφάλαιο επισημάνθηκε η μεγάλη αύξηση στις χορηγήσεις προς τις ΜΜΕ που παρατηρήθηκε τη χρονική περίοδο πριν το ξέσπασμα της κρίσης. Η τάση αυτή μπορεί να αιτιολογηθεί από τα ακόλουθα τεκταινόμενα:

1. **Απελευθέρωση των χρηματοδοτήσεων ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1995 – 1996.** Κατόπιν της συγκεκριμένης εξέλιξης δημιουργήθηκαν στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα πολύ σημαντικές ευκαιρίες πιστωτικής επέκτασης σε ένα σχετικά παρθένο χώρο. Οι ΜΜΕ δεν αποτελούσαν το επίκεντρο της επιχειρηματικής πίστης η οποία σχεδόν αποκλειστικά αφορούσε τις μεγάλες επιχειρήσεις ή ΜΜΕ που μπορούσαν να προσφέρουν ικανοποιητικές εμπράγματα εξασφαλίσεις. Έτσι λοιπόν, πολλά πιστωτικά ιδρύματα

επεκτάθηκαν σε μια νέα πιστωτική αγορά από την οποία τα πρώτα χρόνια μπόρεσαν να επιτύχουν σημαντικά κέρδη.

2. **Εισαγωγή του Ευρώ ως ενιαίο Ευρωπαϊκό νόμισμα.** Το Ευρώ αποτέλεσε μια επαναστατική εξέλιξη στο Ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς πλέον περιορίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό ο συναλλαγματικός κίνδυνος ενώ μειώθηκε το ποσοστό πληθωρισμού στην Ελληνική οικονομία. Κατά συνέπεια ο κίνδυνος για απώλειες στα πιστωτικά ιδρύματα από τη συναλλαγματική ισοτιμία και τις πληθωριστικές πιέσεις μειώθηκε σημαντικά ενώ αυξήθηκε και η τάση χορήγησης δανείων με σταθερά διαχρονικά επιτόκια.
3. **Μείωση των επιτοκίων.** Μια άλλη σημαντική επίπτωση του Ευρώ ήταν η μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων και αποταμίευσης. Έτσι, η ζήτηση για δάνεια αυξήθηκε σημαντικά ενώ το κόστος άντλησης κεφαλαίων από τις τράπεζες περιορίστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Με άλλα λόγια, η τάση διαμόρφωσης των Ελληνικών επιτοκίων διευκόλυνε τη μεγέθυνση της πιστωτικής αγοράς.
4. **Αύξηση του ανταγωνισμού.** Οι ως άνω συνθήκες δημιούργησαν πολλές ευκαιρίες στην Ελληνική τραπεζική αγορά έτσι ώστε να δημιουργηθούν νέες τραπεζικές επιχειρήσεις αλλά και να διεισδύσουν ξένα πιστωτικά ιδρύματα. Στο αποτέλεσμα αυτό συνετέλεσε η ευρύτερη τάση απελευθέρωσης των αγορών παγκοσμίως, του περιορισμού δηλαδή των κανόνων εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Έτσι, οι παραδοσιακά μεγάλες Ελληνικές τράπεζες αισθάνθηκαν πιο έντονο τον ανταγωνισμό σε τέτοιο βαθμό έτσι ώστε να υιοθετήσουν επιθετικές στρατηγικές στην αγορά με απώτερο σκοπό την άντληση ενός ολοένα και μεγαλύτερου μεριδίου επί της αγοράς.
5. **Ενίσχυση της αποδιαμεσολάβησης παγκοσμίως.** Διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα, παρατηρείται δραματική μείωση των κεφαλαιακών πόρων διαθέσιμων σε τραπεζικές καταθέσεις, εξαιτίας της μικρής απόδοσης των επιτοκίων και της σταδιακής μείωσης των «φτηνών» κεφαλαίων για τις τράπεζες. Παράλληλα, εντοπίζεται συστηματική στροφή του δανεισμού των κεντρικών κυβερνήσεων από τον παραδοσιακό τραπεζικό δανεισμό, σε άντληση κεφαλαίων απευθείας από τους επενδυτές, με την μαζική έκδοση ομολογιακών δανείων και κρατικών χρεογράφων στις περισσότερες χώρες. Επίσης, οι μεγάλες επιχειρήσεις δανείζονται απευθείας πόρους μέσω των τοπικών και διεθνών χρηματιστηρίων ή με την έκδοση εμπορικών

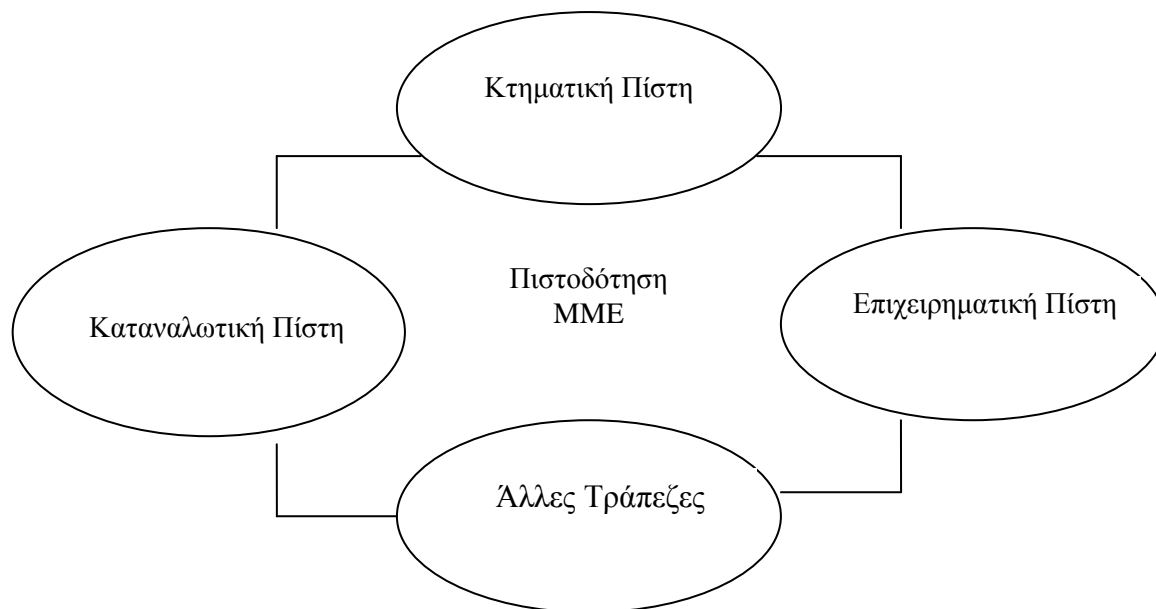
χρεογράφων (commercial papers) ή μέσω εταιρικών ομολόγων (corporate bonds). Ως αποτέλεσμα, οι τράπεζες στερούνται σταδιακά ένα μεγάλο μέρος από τις παραδοσιακές δανειακές εργασίες τους και περιορίζεται ο ρόλος τους στην αγορά.

Μέσα λοιπόν στο πλαίσιο που δημιούργησαν οι νέες συνθήκες πιστωτικής επέκτασης η πολιτική των Ελληνικών τραπεζών στο χώρο των πιστοδοτήσεων των ΜΜΕ μπορεί να περιγραφεί ως ακολούθως¹⁵:

Αρχικά, παρατηρείται ένταση στον εσωτερικό ανταγωνισμό στα πιστωτικά ιδρύματα καθώς πλέον τα προϊόντα που προσφέρουν οι Διευθύνσεις καταναλωτικής, στεγαστικής, και επιχειρηματικής πίστης μπορούν να θεωρηθούν σε πολύ μεγάλο βαθμό υποκατάστατα μεταξύ τους. Με άλλα λόγια την περίοδο πριν την κρίση η αγορά στόχος μιας Διεύθυνσης πιστοδοτήσεων ΜΜΕ μπορεί να περιγραφεί από το ακόλουθο διάγραμμα:

Διάγραμμα 3.1

Η Αγορά Πιστοδοτήσεων για ΜΜΕ

¹⁵ Διεύθυνση πιστοδοτήσεων Eurobank και Εθνικής Τραπέζης

Στο παραπάνω σχήμα απεικονίζεται ο τρόπος που έβλεπαν και θεωρούσαν οι Τράπεζες και ειδικά τα τμήματα ανάπτυξης χρηματοδοτήσεων μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων μέχρι και 5 εκ. € κύκλο εργασιών, τους ανταγωνιστές τους (εσωτερικούς και εξωτερικούς).

Οι βασικοί στόχοι της πιστωτικής πολιτικής πριν το 2009 μπορούν να συνοψιστούν στους ακόλουθους:

- Επιθετική διείσδυση στις νέες αγορές (με κλαδικά κριτήρια και κριτήρια μεγέθους επιχειρήσεων) με ανάλογα προσανατολισμένη την τιμολογιακή πολιτική και την πολιτική μάρκετινγκ
- Αύξηση μεριδίων αγοράς σε διψήφια ποσοστά (Για τις σημερινές συστημικές Τράπεζες οι ετήσιοι στόχοι κυμαίνονταν από 15% έως 30%)
- Αύξηση της πελατειακής βάσης στις υφιστάμενες αγορές
- Αποτελεσματική αντιμετώπιση όλων των μορφών ανταγωνισμού (εσωτερικού και εξωτερικού)
- Μεγαλύτερη ταχύτητα στην εγκριτική διαδικασία
- Συγκέντρωση οφειλών τόσο από τον ανταγωνισμό όσο και από άλλες μορφές χρηματοδοτήσεων εντός του πιστωτικού ιδρύματος
- Απλοποίηση του τιμολογίου μέσω της κατάργησης του εύρους περιθωρίων
- Στόχευση στην αύξηση των πωλήσεων βάσει των αναγκών του πελάτη
- Ευέλικτη διαμόρφωση της πιστωτικής πολιτικής μέσα από τη λογική των σωστών και γρήγορων ενεργειών
- Εκτέλεση της κάθε μορφής διαχείρισης με ελάχιστο κόστος και περιορισμό των λαθών
- Βελτίωση της εξυπηρέτησης με επίκεντρο τον πελάτη

Στην πράξη η φιλοσοφία της πολιτικής μπορεί να περιγραφεί στον ακόλουθο πίνακα χρηματοδότησης κεφαλαίων κίνησης που αποτελεί το μεγαλύτερο δανείων σε ποσοστό άνω του 75% ακόμη και σήμερα :

Πίνακας 3

Φιλοσοφία Πιστωτικής Πολιτικής πριν την Κρίση

	Προσημείωση	Ανοικτά	
		Με Ακίνητη Περιουσία	Χωρίς Ακίνητη περιουσία
Μικρά	€60.000 - €200.000	Έως € 100.000	Έως € 60.000
	Έως το 200% της αντικειμενικής αξίας ή το 100% της εμπορικής αξίας	LTT < 80% Έτη λειτουργίας	LTT < 40% Έτη λειτουργίας
	B κατηγορίας = Ετήσια δόση / τζίρο		
	Γ κατηγορίας = LTT ¹⁶ < 100%		
	Τιμολόγηση: Euribor	Τιμολόγηση: Βασικό επιτόκιο MME + spread	
Μεγάλα	€200.000 - €500.000	€100.000 - €200.000	
	Έως το 200% της αντικειμενικής αξίας ή το 100% της εμπορικής αξίας	LTT < 60% Έτη λειτουργίας	
	B κατηγορίας = Ετήσια δόση / τζίρο		
	Γ κατηγορίας = LTT < 100%		

Πηγή : Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank _ 2005

¹⁶ LTT = Loan to turnover ratio, δείκτης της αξίας του δανείου προς τον τζίρο

Τα βασικά κριτήρια εστίαζαν στην κατοχή ακινήτου το οποίο τελικά αποτελούσε το βασικό λόγο για να εγκριθεί ένα αίτημα χρηματοδότησης ΜΜΕ.

Διακρίνονταν σε 2 κατηγορίες α. στην ύπαρξη ακίνητης περιουσίας και β. χωρίς ακίνητη περιουσία.

A. Ύπαρξη ακίνητης περιουσίας:

- Προσφορά προσωπικών εγγυήσεων → αξιολόγηση βάσει τζίρου → χρηματοδότηση 60% - 80% LTT
- Προσφορά εμπράγματων εξασφαλίσεων → αξιολόγηση βάσει αξίας ακινήτου → έως 200% επί της αντικειμενικής αξίας ή 100% επί της εμπορικής αξίας.
Πλήρης κάλυψη: 150% επί της αντικ. αξίας ή 75% επί της εμπ. αξίας
Μερική κάλυψη: 200% επί της αντικ. αξίας ή 100% επί της εμπ. αξίας

Εκείνη την εποχή είχε αναπτυχθεί και μηχανογραφικό σύστημα e-axies το οποίο υπολόγιζε απευθείας τις αντικειμενικές αξίες των ακινήτων που θα προσημειώνονταν προκειμένου να κερδίζει χρόνο ο πελάτης. Η βάση της λογικής αυτής σκόπευε να ξεπεράσει σε ταχύτητα τα στεγαστικά δάνεια γιατί θεωρούνταν ανταγωνιστής.

B. Χωρίς ακίνητη περιουσία:

- Έως 40% LTT
- Έως 7 έτη η περίοδος αποπληρωμής
- Μέγιστο ποσό χρηματοδότησης: € 60.000
- Ελάχιστος τζίρος €50.000
- Ελάχιστη περίοδος λειτουργίας: 4 έτη
- Κερδοφόρες χρήσεις μόνο

Η βάση της λογικής αυτής σκόπευε να φθάσει την ταχύτητα έγκρισης των καταναλωτικών δανείων διότι θεωρούνταν ανταγωνιστική πίστη και πολλές φορές οι ατομικές επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες κατέληγαν εκεί.

Ανωτέρω παρουσιάστηκε συνοπτικά το πλαίσιο πιστοδοτήσεων που ακολουθούσαν οι Ελληνικές τράπεζες την περίοδο προ κρίσεως. Τα σημεία κριτικής τα οποία χρήζουν εστίασης είναι:

- Απλοϊκός και τυποποιημένος τρόπος προσέγγισης και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας

- Έμφαση στο τζίρο της επιχείρησης
- Έμφαση στην προσφορά ακίνητης περιουσίας αλλά με μεγάλες δυνατότητες για λήψη δανείων χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις

Έτσι λοιπόν, είναι ευδιάκριτο ότι απώτερος σκοπός των Ελληνικών τραπεζών ήταν η αύξηση των χρηματοδοτήσεων με μάλιστα συνοπτικές διαδικασίες. Μια τέτοια πολιτική επιβραβεύεται όταν μια οικονομία βρίσκεται σε διαρκή άνοδο και η ρευστότητα στην αγορά διαμορφώνεται σε πολύ υψηλά πλαίσια. Ωστόσο, με την επέλαση της κρίσης η Ελληνική οικονομία οδηγήθηκε σε ύφεση, η ρευστότητα στην αγορά μειώθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό ενώ η κτηματική αγορά παρουσίασε σημαντική κάμψη. Αποτέλεσμα όλων αυτών των εξελίξεων ήταν η σημαντική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τα εν γένει προβλήματα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας που αντιμετωπίζουν τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα.

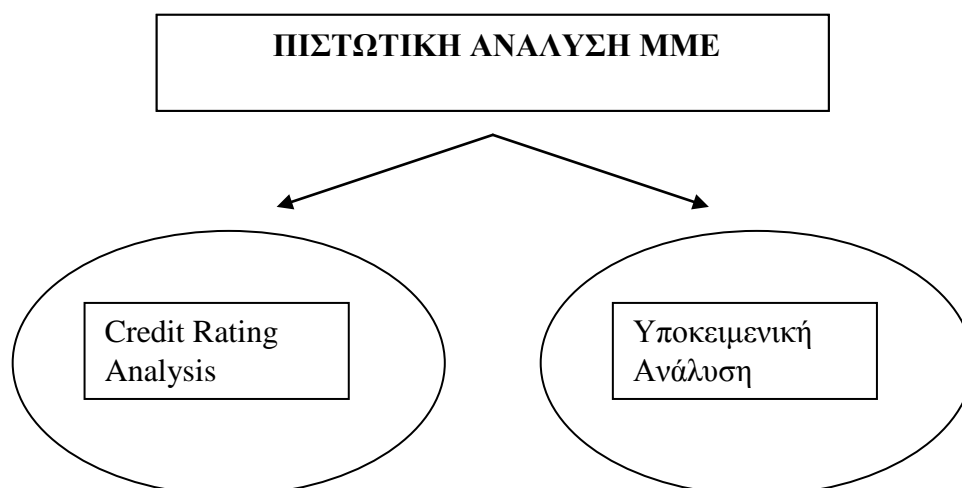
3.2 Συνήθειες Τραπεζικές Πρακτικές Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας Μικρό-Μεσαίων Επιχειρήσεων

Γενικά, κατά την αξιολόγηση επιχειρήσεων η πιστωτική ανάλυση από τις Τράπεζες βασίζεται σε 2 κύριες συνισταμένες.

A. Credit Rating & Credit Risk Models (Θα αναλυθεί εκτενώς στο κεφάλαιο 5)

B. Υποκειμενική Ανάλυση

Διάγραμμα 3.2

B. Υποκειμενική Ανάλυση

Πρόκειται για την ανάλυση που έχει καθιερώσει κάθε πιστωτικό ίδρυμα. Ταυτόχρονα αυτή η ανάλυση ξεκινά από τα στοιχεία της “5C Analysis” τα οποία προέρχονται από τα αρχικά των λέξεων :

CAPITAL → αφορά τόσο το ύψος του κεφαλαίου του δανείου όσο και το συνολικό ύψος του δανείου

CAPACITY → προσδιορίζει τη δυναμικότητα της επιχείρησης μετά από τη νέα επένδυση

CHARACTER → αναφέρεται στο χαρακτήρα της επένδυσης, δηλαδή, στην προώθηση της επιχειρηματικής στρατηγικής και τους σκοπούς τους οποίους εξυπηρετεί

CONDITIONS → οι όροι της δανειακής σύμβασης

COLLATERAL → οι προσφερόμενες εγγυήσεις και καλύμματα

Στο παρελθόν εφαρμόστηκαν και άλλες μέθοδοι αξιολόγησης πιστοδοτήσεων όπως η LAPP (Liquidity, Activity, Profitability, Potential) καθώς και η Creditmen. Στη συνέχεια με εμπειρική οπτική – προσέγγιση αναπτύχθηκαν στατιστικά μοντέλα ειδικά μετά το 1960. Η αξιολόγηση, ωστόσο της πιστοληπτικής ικανότητας αποτελεί εν γένει μια πολυσύνθετη διαδικασία σκοπός της οποίας οφείλει να είναι η διερεύνηση:

- Της πραγματικής πιστοληπτικής ανάγκης
- Των συνθηκών της αγοράς
- Των πηγών αποπληρωμής
- Του πιστωτικού κινδύνου

Για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού τα εγκριτικά όργανα κάθε πιστωτικού ιδρύματος ακολουθεί ποιοτική και οικονομική ανάλυση. Συγκεκριμένα, τα συστατικά στοιχεία των δύο εν λόγω μορφών ανάλυσης έχουν ως εξής:

3.2.1. Ποιοτική Ανάλυση

Η ποιοτική ανάλυση του πελάτη περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που αφορούν κάθε είδους πληροφόρηση σχετικά με τη συναλλακτική του ικανότητα, το προφίλ του απέναντι στον κίνδυνο και την εν γένει συνολική του εικόνα στην αγορά. Για τη διευκόλυνση κατά την ανάλυση η ποιοτική διερεύνηση του πελάτη διακρίνεται σε 13 κατηγορίες.

1. Γνώση του πελάτη

Στο πρώτο στάδιο της ποιοτικής ανάλυσης συμπληρώνεται ερωτηματολόγιο με ερωτήματα όπως τα ακόλουθα:

- Είναι ο πελάτης σοβαρό, φερέγγυο και αξιόπιστο πρόσωπο;
- Χαρακτηρίζεται το παρελθόν του πελάτη από συνέπεια, υπευθυνότητα & σταθερότητα;
- Είναι ο πελάτης ύποπτο άτομο με ασυνήθιστες συναλλακτικές δραστηριότητες;
- Είναι ο πελάτης σε κατάλληλη ηλικία για να ανταποκριθεί κατά τη διάρκεια του δανείου;

Σκοπός των ανωτέρω ερωτημάτων είναι εάν το φυσικό πρόσωπο που αιτείται επιχειρηματικό δάνειο η εκπροσωπεί για το σκοπό αυτό ένα νομικό πρόσωπο, καλύπτει το προφίλ του πελάτη με το οποίο επιθυμεί να συνεργαστεί μια τράπεζα. Εάν οι απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματα είναι αρνητικά, τότε η όλη διαδικασία πιστοληπτικής αξιολόγησης τερματίζεται.

2. Προσδιορισμός των Επαγγελματικών Αναγκών του

Στη συνέχεια θέτονται ερωτήματα που σκοπό έχουν τη διαπίστωση των πραγματικών αναγκών του πελάτη. Συγκεκριμένα, πρέπει να απαντηθούν ερωτήματα όπως:

- πότε αγοράζει, πότε πουλά και πως πουλά ο πελάτης
- πως θα χρησιμοποιήσει την πιστοδότηση την πιστοδότηση που θα λάβει από την τράπεζα
- θα χρηματοδοτηθεί η αγορά κάποιου παγίου;
- πρόκειται για έκτακτη & απρόβλεπτη ή πιθανώς επαναλαμβανόμενη ανάγκη

3. Δυνατότητες Αποπληρωμής

Στο εν λόγω πεδίο διερευνάται η δυνατότητα αποπληρωμής ενός επιχειρηματικού δανείου. Η πληροφόρηση που συλλέγεται διακρίνεται σε λειτουργική και μη λειτουργική. Συγκεκριμένα:

Λειτουργική πληροφόρηση

Διερευνώνται:

- οι επιταγές πελατείας από πραγματοποιηθείσες και επί πιστώσει πωλήσεις
- οι απαιτήσεις από πελάτες
- οι αναμενόμενες πωλήσεις από εμπορεύματα που ήδη έχει στη κατοχή της η επιχείρηση
- οι γεγενημένες απαιτήσεις από πωλήσεις με άτοκες δόσεις
- οι αποδεδειγμένες πωλήσεις μετρητοίς με πιστωτικές κάρτες

Μη Λειτουργική πληροφόρηση

Μελετάται:

- η εικόνα & η φήμη της επιχείρησης
- το ήθος του επιχειρηματία
- οι τυχόν καλές πληροφορίες άλλων Τραπεζών & της αγοράς
- τυχόν προσημειώσεις & υποθήκες ακινήτων σε εξασφάλιση πιστοδοτήσεων
- τυχόν ύπαρξη μετρητών, ομολόγων, επενδυτικών τίτλων
- η ύπαρξη ελεύθερης βαρών ακίνητη περιουσία της επιχείρησης ή των φορέων της
- η ύπαρξη διαθεσίμων ή ρευστοποιήσιμων στοιχείων
- τυχόν έσοδα ή εισοδήματα από άλλες πηγές

4. Εξασφαλίσεις

Στο εν λόγω στάδιο ελέγχονται οι προσφερόμενες από την επιχείρηση εξασφαλίσεις. Επισημαίνεται, ότι οι εξασφαλίσεις δεν αποτελούν βασικό κριτήριο έγκρισης δανείου αλλά κριτήριο της τιμολογιακής πολιτικής της κάθε τράπεζας. Δηλαδή, ανάλογα με την ποιότητα των προσφερόμενων εξασφαλίσεων από μια επιχείρηση δεν κρίνεται η εκτίμηση της πιστοληπτικής της ικανότητας αλλά εξετάζεται η δυνατότητα παροχής εκπτώσεων ή καλύτερων όρων δανεισμού. Σε περίπτωση προϋπάρχοντος τραπεζικού

δανεισμού, οι προσφερόμενες εξασφαλίσεις θα πρέπει να είναι ισοδύναμες ή ανώτερες της εξασφάλισης του υφισταμένου δανείου.

5. Ιστορικό της Επιχείρησης

Το ιστορικό της επιχείρησης οφείλει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- τα χρόνια παρουσίας της επιχείρησης στην αγορά
- το παρελθόν της επιχείρησης και των φορέων της
- η ενασχόληση με το αντικείμενο και οι εμπειρίες των φορέων
- αν πρόκειται για νέα επιχείρηση ή συνέχεια προϋπάρχουσας επιχειρηματικής δραστηριότητας
- αν οι φορείς είναι σταθεροί ή αλλάζουν επάγγελμα
- αν το επιχειρηματικό παρελθόν των φορέων είναι ομαλό ή αν υπήρχαν προβλήματα και πως επιλύθηκαν
- αν υπήρχαν μεταβολές στην επιχειρηματική δραστηριότητα και γιατί επήλθαν
- αν οι συμμετέχοντες εργάζονται στην επιχείρηση ή όχι
- ποιο προβλέπεται το μέλλον της επιχείρησης

6. Ιδιοκτησία

Ελέγχονται τα εξής:

- η μορφή της Επιχείρησης (ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κλπ)
- ο πραγματικός ιδιοκτήτης της επιχείρησης
- η κατανομή των μεριδίων της εταιρείας
- η μορφή συμμετοχής των εταίρων (τυπική, ουσιαστική κλπ) και ο λόγος διαφοροποίησης

7. Διοικητική Δομή της Επιχείρησης

Εξετάζονται τα ακόλουθα στοιχεία πληροφόρησης:

- πως διοικείται η επιχείρηση
- πως έχουν μοιραστεί οι ρόλοι μεταξύ των εταίρων
- πόσοι συμμετέχουν οι εταίροι στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας
- πόσοι εκ των εταίρων συμμετέχουν στη λήψη διοικητικών αποφάσεων
- πως στελεχώνεται η επιχείρηση
- ποιοι οι ρόλοι των στελεχών στη διοίκηση

- ποια η ηλικία των εταίρων
- ποια η διάδοχη κατάσταση

8. Επιχειρηματική Πρωτοβουλία

Η συγκεκριμένη κατηγορία πληροφόρησης προσβλέπει στην αξιολόγηση των:

- επιχειρηματικών και διοικητικών ικανοτήτων του επιχειρηματία
- της σοβαρότητας, της αξιοπιστίας και της υπευθυνότητάς του
- της εργατικότητάς του και της γνώσης του για τις συνθήκες της αγοράς
- των σχεδίων του για το μέλλον
- των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που έχει αναλάβει και τα αποτελέσματά τους
- του ήθους και της τιμιότητάς του

9. Παραγόμενα Προϊόντα / Υπηρεσίες

Ελέγχονται:

- η επωνυμία των προϊόντων και η αποδοχή τους από την αγορά
- η ποιότητά τους
- εφόσον η επιχείρηση είναι παροχής υπηρεσιών διερευνάται τι είδους υπηρεσίες προσφέρονται, ποια είναι η εξυπηρέτηση που παρέχεται κλπ

10. Ανταγωνισμός

Συγκεντρώνεται πληροφόρηση αναφορικά με:

- τον κλάδο δραστηριοποίησης
- τα αρνητικά / θετικά στοιχεία και οι προοπτικές του κλάδου για το μέλλον
- τις τυχόν αντιδράσεις στα προβλήματα του κλάδου
- τα θετικά / αρνητικά στοιχεία της επιχείρησης και το πρόγραμμα μελλοντικής αντιμετώπισής τους
- τη θέση της επιχείρησης στο κλάδο
- το είδος ανταγωνισμού
- το ως αντιδρά και αντιμετωπίζει η επιχείρηση στον ανταγωνισμό

11. Σχέση με τη Τράπεζα

Από το ιστορικό του πελάτη με την τράπεζα ελέγχονται:

- αν τηρούνται σωστά οι λογαριασμοί ή αν εμφανίζονται referrals που υποδηλώνουν συνέπεια
- τα μέσα υπόλοιπα που διατηρεί στους λογαριασμούς του ο εκάστοτε πελάτης
- η τυχόν ύπαρξη υψηλών υπολοίπων που υποδηλώνει εποχικότητα αντικειμένου
- η συνεργασία με τη Διεύθυνση καρτών και το ύψος πωλήσεων μέσω καρτών που επιτυγχάνει η αξιολογούμενη επιχείρηση
- οι σχέσεις της εταιρείας με τα στελέχη του καταστήματος
- αν ο πελάτης είναι σκληρός & απαιτητικός στις συναλλαγές του

12. Αγορά

Το εν λόγω πεδίο περιλαμβάνει πληροφόρηση για τον πελάτη από την αγορά και συγκεκριμένα:

Από Προμηθευτές

- αγοράζει ο πελάτης με μετρητά ή έχει ανοιχτό λογαριασμό
- γίνεται χρήση επιταγών, και εάν ναι τι είδους είναι
- υπάρχει συνέπεια πληρωμών

Από Πελάτες

- ποιότητα προσφερόμενων των προϊόντων / υπηρεσιών
- ανταπόκριση του πελάτη στις παραγγελίες / αιτήσεις

Από Ανταγωνιστές

- ποια είναι η εικόνα του πελάτη στην αγορά

Από Τράπεζες

- τύπος δανείων και πως αποπληρώνονται
- είναι ο πελάτης ενήμερος ή ληξιπρόθεσμος
- υπάρχει λογαριασμός όψεως και πως κινείται

13. Βιοτικό Επίπεδο και Περιουσία

Στο συγκεκριμένο πεδίο πληροφόρησης μας ενδιαφέρουν στοιχεία όπως:

- η οικογενειακή κατάσταση του πελάτη
- το βιοτικό του επίπεδο

- η κινητή και ακίνητη περιουσία που αποκτάται ως αποτέλεσμα της επιχειρηματικής δραστηριότητας

3.2.2. Οικονομοτεχνική Ανάλυση

Η οικονομοτεχνική ανάλυση αποσκοπεί στην αξιολόγηση των οικονομικών αποτελεσμάτων μιας αιτούμενης οικονομικής μονάδας. Οι βασικές πηγές οικονομικής πληροφόρησης είναι οι εξής:

- **Τα Λογιστικά Βιβλία**
- **Ο Ισολογισμός**
- **Τα Αποτελέσματα Χρήσης**
- **Οι Βασικοί Χρηματοοικονομικοί Δείκτες**

Πιο συγκεκριμένα τα διαθέσιμα λογιστικά στοιχεία εξαρτώνται από την κατηγορία της κάθε επιχείρησης, οι οποίες διακρίνονται σε:

- **Βιβλία Α' Κατηγορίας:** Πολύ λίγες επιχειρήσεις πλέον τηρούν βιβλία αυτής της κατηγορίας (γεωργικές επιχειρήσεις)
- **Βιβλία Β' Κατηγορίας:** Επιχειρήσεις με ετήσιες πωλήσεις έως και €1.500.000
- **Βιβλία Γ' Κατηγορίας:**
 - Επιχειρήσεις με ετήσιες πωλήσεις άνω του € 1.500.000
 - Α.Ε και Ε.Π.Ε. ανεξαρτήτως ετησίων πωλήσεων

Ανά κατηγορία λογιστικών βιβλίων παρέχονται οι εξής πληροφορίες:

3.2.2.1 Σημεία Εστίασης Αναλυτών με Βιβλία Α και Β Κατηγορίας

Από την δήλωση Ε3 και τις περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ εξετάζονται:

- 1.Αγορές, πωλήσεις, κέρδη και η πορεία τους από χρόνο σε χρόνο και να αιτιολογούνται οι αποκλίσεις.
- 2.Διερευνείται ο λόγος – σε τυχόν περίπτωση – για τον οποίο οι ετήσιες αγορές είναι υψηλότερες από τις πωλήσεις. Δηλαδή, ελέγχεται εάν πρόκειται για αδυναμία πωλήσεων, εάν αφορά νέα επιχείρηση, ενώ εξετάζεται για το εάν οι πραγματικές πωλήσεις είναι μεγαλύτερες από τις δηλωμένες.

3.Ο δανεισμός της επιχείρησης κατά δήλωση του πελάτη.

4.Υπογεγραμμένη δήλωση οφειλών & Πληροφορίες από άλλες Τράπεζες

Ειδικά, και όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια, όταν εξετάζεται το έντυπο Ε3 ενός πελάτη η προσοχή ενός αναλυτή οφείλει να εστιάζει στα ακόλουθα σημεία:

1. Διερεύνηση για την ύπαρξη Εισαγωγών (Κωδικός 252),2. Αγορές προϊόντων Εσωτερικού (Κωδικός 251), 3. Χονδρική Πώληση Εμπορευμάτων / Προϊόντων (Κωδικοί 263, 269), 4. Λιανική Πώληση Εμπορευμάτων / Προϊόντων (Κωδικοί 266, 272), 5. Έσοδα Παροχής Υπηρεσιών, (Κωδικός 547), 6. Έσοδα Ελεύθερων Επαγγελματιών,(Κωδικός 283),7. Τόκοι και Συναφή Έξοδα,(Κωδικοί 537 ή 538 ή 539). Σημειώνεται, ότι, καταγράφονται μόνο οι τόκοι των επαγγελματικών δανείων που έχουν ως εισφορά του Ν.128 το 0,6% και τα συναφή χρηματοοικονομικά έξοδα.
8. Αποσβέσεις,(κωδικός 541,542,543)

- **Απόσβεση παγίων:** η φθορά, ανάλωση και γενικότερα η μείωση αξίας ενός παγίου εντός μιας χρήσης λόγω χρησιμοποίησης ή τεχνολογικής απαξίωσης και εφαρμόζεται στο κόστος απόκτησης του ενεργητικού.
- **Οι αποσβέσεις παγίων** (εκτός του οικοπέδου) εκπίπτουν από τα έσοδα της επιχείρησης (π.χ. αγορά εξοπλισμού, αγορά – ανέγερση-επισκευή επαγγελματικής στέγης). Προϋπόθεση αναγνώρισης της δαπάνης των αποσβέσεων είναι η τήρηση μητρώου παγίων.
- **Αξία κτήσης παγίων:** κόστος αγοράς.
- **Αναπόσβεστη (καθαρή λογιστική) αξία :** αξία κτήσης μείον σωρευμένες αποσβέσεις (άθροισμα ετήσιων αποσβέσεων)

9. Λογιστικός Προσδιορισμός Καθαρών Κερδών

(Κωδικός 571),**10. Συντελεστές Φορολογίας Επιχειρήσεων-Κέρδη**

3.2.2.2 Σημεία Εστίασης Αναλυτών σε Βιβλία Γ Κατηγορίας

Για εταιρείες που τηρούν λογιστικά βιβλία Γ κατηγορίας η κύρια πηγή λογιστικής πληροφόρησης είναι ο Ισολογισμός, η (ΚΑΧ) Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και τα Ισοζύγια.

Κατά τη μελέτη του ισολογισμού μιας επιχείρησης τα σημεία εστίασης είναι τα εξής:

1. Έλεγχος ισολογισμών τριετίας όπου παρακολουθούνται οι ακραίες μεταβολές στους λογαριασμούς

- ✓ Εστίαση στον αριθμό χρήσης (1η , 15η , 23η) η οποία αποτελεί ένδειξη της πορείας της εταιρίας. π.χ. Εταιρία η οποία διανύει την 32η της χρήση θεωρείται χαμηλότερου κινδύνου από εταιρία η οποία διανύει τη 2η της χρήση.
- ✓ Εάν διανύεται η 2η χρήση της εταιρίας προσοχή έγκειται στο εάν η 1η χρήση ήταν υπερδωδεκάμηνη. Σε αυτή την περίπτωση, οι λογαριασμοί δεν είναι άμεσα συγκρίσιμοι.
- ✓ Η ύπαρξη ισολογισμών σε βάθος χρόνου βοηθάει στον εντοπισμό τυχόν σημαντικών ή ακραίων μεταβολών στη λειτουργία της επιχείρησης. Όπως:
 - ✓ Μεταβολές του τρόπου είσπραξης (συναλλακτικό κύκλωμα)
 - ✓ Μεταβολές στην παραγωγική διαδικασία (πάγια - αποθέματα)
 - ✓ Μεταβολές στις σχέσεις με τις Τράπεζες
 - ✓ Μεταβολές στο Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρίας
 - ✓ Μεταβολές στις πιστώσεις που λαμβάνει η εταιρία από την αγορά

2. Αποτελέσματα Χρήσης

Εστίαση στα ακόλουθα πεδία:

A. Στη διακύμανση των πωλήσεων και κατά πόσο επηρεάζονται από «Έσοδα Παρεπομένων Ασχολιών».

Σε περίπτωση μείωσης των πωλήσεων εξετάζεται:

- εάν πρόκειται για χρηματιστηριακή μεταβολή
- εάν κινήθηκε επίσης πτωτικά το σύνολο του κλάδου
- εάν αντιθέτως με τις πωλήσεις, ο όγκος των πωλούμενων προϊόντων και υπηρεσιών κινείται ανοδικά

- εάν η φύση των εργασιών δεν παρουσιάζει κανονικότητα (π.χ. τεχνικές εταιρίες)

B. Στη μεγάλη αύξηση το κόστους πωληθέντων

Εξετάζεται:

- Εάν άλλαξε κάτι στη διαδικασία παραγωγής
- Εάν το κόστος των πρώτων υλών αυξήθηκε σημαντικά

3. Λειτουργικά Αποτελέσματα

Δίνεται έμφαση στη διαμόρφωση των λειτουργικών αποτελεσμάτων και κατά πόσο καλύπτουν τους χρεωστικούς τόκους.

Συγκεκριμένα, εξετάζονται:

- Εάν τα έξοδα Διοίκησης & Διάθεσης αυξήθηκαν δυσανάλογα με τις πωλήσεις.
- Εάν προσλήφθηκε νέο προσωπικό. Ελέγχεται επίσης, εάν μια τέτοια κίνηση δικαιολογείται από το μέγεθος της εταιρίας
- Εάν η εταιρεία πραγματοποίησε σημαντικές δαπάνες σε διαφήμιση.
- Εάν χρηματοδοτήθηκαν ενέργειες R&D.

4. Έκτακτα Αποτελέσματα

Μελετάται η διαμόρφωση των έκτακτων αποτελεσμάτων (έσοδα από επιδοτήσεις, ζημιά από πυρκαγιά, έσοδα από αναπροσαρμογές αξιών, πωλήσεις άχρηστων υλικών) τα οποία δεν αποτελούν επαναλαμβανόμενες πηγές εσόδων / εξόδων, οι οποίες όμως διαστρεβλώνουν το τελικό αποτέλεσμα (κέρδη ή ζημίες)

5. Τελικά Αποτελέσματα

Εξετάζονται:

- Εάν η εταιρία εμφάνισε σημαντικά κέρδη
- Εάν πραγματοποιήθηκαν οι απαραίτητες αποσβέσεις

6. Διάθεση Αποτελεσμάτων Χρήσης

Εξετάζονται:

- η καταβολή μερισμάτων ή αμοιβών καθώς αποδυναμώνουν την επιχείρηση
- η ενίσχυση των αποθεματικών καθώς ενδυναμώνουν την επιχείρηση

η διαμόρφωση των κερδών εις νέο καθώς πρόκειται για προσωρινή ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων για την επόμενη χρήση αλλά μπορούν και να μετατραπούν σε μερίσματα.

7. Ίδια Κεφάλαια

Τα ίδια κεφάλαια δείχνουν την εμπιστοσύνη του επιχειρηματία στην επιχείρησή του. Εταιρίες με καλή κεφαλαιακή βάση εμπνέουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη για χρηματοδότηση.

Εξετάζονται:

- το ιδανικό ύψος ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τον τραπεζικό δανεισμό και το σύνολο των υποχρεώσεων.

- η διαχρονική μεταβολή τους και αν μεταβάλλονται με ΑΜΚ, με κέρδη εις νέο, ή με κεφαλαιοποιήσεις από αναπροσαρμογές αξιών.

8Α. Πιστωτές

Για τον συγκεκριμένο λογαριασμό δεν γνωρίζουμε ακριβώς το περιεχόμενό του. Είναι σημαντικό να αναζητηθούν πληροφορίες από την εταιρία σε υψηλότερο επίπεδο ανάλυσης όπως ισοζύγια βαθμών β' και γ'.

Εξετάζεται:

- η διαχρονική μεταβολή του λογαριασμού (π.χ. αν είναι σε κάμψη ίσως η φήμη της εταιρίας στην αγορά να βαίνει αρνητική κι έτσι να περιορίζονται οι πιστώσεις που της παρέχονται, ενδεχομένως να αναφέρονται οφειλές σε φορείς κ.α.)

8Β. Τραπεζικός Δανεισμός

Εξετάζονται:

- εάν υφίσταται μακροπρόθεσμος δανεισμός και πως συσχετίζεται με τα πάγια της εταιρίας.

- η προϋπολογισθείσα **ετησιοποιημένη** δόση η οποία απεικονίζεται στον λογαριασμό «Μακροπρόθεσμο Δάνειο πληρωτέο την επόμενη χρήση»

- ο βραχυπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός καθώς και η διαχρονική του εξέλιξη.

- η συσχέτιση των **απαιτήσεων και των αποθεμάτων** της εταιρίας.

Επισημαίνεται, ότι ο βραχυπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός χρηματοδοτεί αποκλειστικά το Κυκλοφορούν Ενεργητικό

- εάν ο τραπεζικός δανεισμός παρουσίασε απότομα μεγάλη αύξηση
- εάν η ανωτέρω αύξηση κατευθύνθηκε σε στοιχεία του ενεργητικού (π.χ. αύξηση παρεχόμενης πίστωσης σε πελάτες, πάγια, αποθεματοποίηση, συμμετοχές)

9. Έξοδα Εγκατάστασης

Εντοπίζονται στο Ενεργητικό της εταιρίας, στα Πάγια αλλά δεν είναι πραγματικά πάγια. Αφορούν έξοδα πολυετούς αποσβέσεως τα οποία περνούν σταδιακά (σε βάθος χρόνου) στα έξοδα της εταιρίας (R&D, Έξοδα αυξήσεως κεφαλαίου, Συναλλαγματικές διαφορές κ.α.). Επισημαίνεται, ότι ο συγκεκριμένος λογαριασμός λειτουργεί και ως «κουβάς», για αυτό και τον υπολογίζουμε αφαιρετικά της Καθαρής Θέσεως.

10. Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση

Εξετάζεται εάν υπάρχει χρονική συνέχεια, με την έννοια ότι το ποσό της κλειόμενης χρήσης θα πρέπει να εμφανίζεται ίδιο με εκείνο της επόμενης και σε περίπτωση που είναι μειωμένο, να εμφανίζεται σε κάποιο στοιχείο του Πάγιου Ενεργητικού

11. Συμμετοχές

Εντοπίζεται στο Πάγιο Ενεργητικό και αφορά μετοχές άλλων εταιριών οι οποίες μπορεί να είναι συγγενείς ή μη. Χρήζει εις βάθος διερεύνησης και είναι σημαντικό να προσκομιστούν και τα οικονομικά στοιχεία των λοιπών εταιριών (εφόσον κριθεί ότι η έκθεση της εξεταζόμενης εταιρίας είναι σημαντική)

12. Αποθέματα

Αξιολογείται το ενδεχόμενο της υπερ-αποθεματοποίησης (βραδέως κινούμενα εμπορεύματα) ή ενδεχόμενης απαξίωσής τους. Εξετάζονται τα σχόλια των Ορκωτών Λογιστών (εφόσον η εταιρία ελέγχεται). Σε περίπτωση που εντοπιστούν απαξιωμένα αποθέματα, αυτά λειτουργούν αφαιρετικά της Καθαρής Θέσεως.

13 Α. Απαιτήσεις (Πελάτες, Επιταγές κα)

Ο συγκεκριμένος λογαριασμός απεικονίζει τη διάρθρωση των απαιτήσεων της εταιρίας από τους πελάτες της.

Με την ένδειξη «Πελάτες» είναι οι ανοικτές πιστώσεις που παρέχει η εταιρεία και εξετάζονται σε σχέση με τις πωλήσεις.

Με την ένδειξη Επιταγές / Γραμμάτια σε χαρτοφυλάκιο ελέγχεται τι ποσοστό προεξοφλούνται σε Τράπεζες ή βρίσκονται σε καθυστέρηση ή είναι σφραγισμένες Σημαντικό ύψος επιταγών / γραμματίων σε καθυστέρηση ή σφραγισμένων σε σχέση με το συνολικό ύψος των απαιτήσεων, θεωρείται αρνητικός παράγον και αφαιρείται της Καθαρής Θέσης

13 Β. Χρεώστες Διάφοροι

Ο μεγαλύτερος «κουβάς» ενός Ισολογισμού. Εάν κριθεί ότι είναι αρκετά μεγάλος σε σχέση με την καθαρή θέση της εταιρίας απαιτείται ανάλυση Γ' βάθμιου Ισοζύγιου).

Επισημαίνεται, ότι εκτός από τις λοιπές απαιτήσεις της εταιρίας κρύβονται και αναλήψεις των μετόχων οι οποίες κανονικά απομειώνουν την καθαρή θέση.

14. Ταμείο

Το ταμείο αφορά τα ρευστά διαθέσιμα της εταιρίας τα οποία βρίσκονται **στον χώρο της**. Δεν δικαιολογείται το ταμείο να είναι αρκετά υψηλό (πρόκειται για δαπάνες που δεν μπορούν να λογιστικοποιηθούν). Σε περίπτωση που εντοπιστεί υψηλό ταμείο το οποίο δεν δικαιολογείται από το συναλλακτικό κύκλωμα της εταιρείας πραγματοποιείται αναπροσαρμογή του ποσού αφαιρετικά καθαρής θέσης.

15. Χρεόγραφα

Εμφανίζονται πάντα με την αξία κτίσης των μετοχών/μεριδίων (εφόσον πρόκειται για Α/Κ)

Εφόσον τα χρεόγραφα διαπραγματεύονται σε χρηματιστηριακή αγορά, είναι σημαντικό να προσεγγίζεται η πραγματική αξία των μετοχών. Τυχόν υποτιμήσεις της αξίας επενεργεί αφαιρετικά της Καθαρής Θέσης της επιχείρησης.

16. Μεταβατικοί Λογαριασμοί

Αφορούν έξοδα (Ενεργητικό) ή έσοδα (Παθητικό) επόμενων χρήσεων

17. Λογαριασμοί Τάξεως

Πρόκειται για πληροφοριακούς λογαριασμούς οι οποίοι δεν συμμετέχουν στα αποτελέσματα (Εγγυητικές Επιστολές, Βάρη επί ακινήτων, Leasing κ.ο.κ)

Ανάλυση Ισοζυγίων

Τα Ισοζύγια είναι μια οικονομική κατάσταση η οποία απεικονίζει λογαριασμούς του Ενεργητικού, του Παθητικού καθώς και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Η σειρά εμφάνισης των λογαριασμών σε ένα τυπικό ισοζύγιο είναι η ακόλουθη:

- ✓ Λογαριασμοί Τάξεως
- ✓ Ενεργητικό
- ✓ Παθητικό
- ✓ Έξοδα & Έσοδα

Συνήθως σε ένα ισοζύγιο απεικονίζονται:

- ✓ Η μηνιαία κίνηση έκαστου λογαριασμού (τελευταίου μήνα)
- ✓ Η προοδευτική κίνηση έκαστου λογαριασμού (σύνολο χρεώσεων & πιστώσεων από 01/01 έως την ημερομηνία σύνταξης)
- ✓ Το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού

Επισημαίνεται, ότι τα βασικά μεγέθη που κατά κανόνα δεν εμφανίζονται ή δεν πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψιν, είναι τα αποθέματα – εμπορεύματα (λογ. 20) & τα αποτελέσματα χρήσεως (κέρδη ή ζημίες) τα οποία προσδιορίζονται τέλος έτους με την απογραφή.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στους κάτωθι λογαριασμούς:

Πελάτες) 33 (χρεώστες),35 (Προκαταβολές),38 (Διαθέσιμα),40 (Ίδια Κεφάλαια), 45 (Μ/Π δάνειο) ,52 (Β/Π δάνειο),53 (Πιστωτές διάφοροι), [Έξοδα + Τόκους (60 έως 65)/ Πωλήσεις(70)/ με έλεγχο διαχρονικά.

3.2.2.3 Ανάλυση Αριθμοδεικτών και Εξέλιξη Κρίσιμων Μεγεθών

Η χρήση των αριθμοδεικτών αποτελεί μια από τις πλέον διαδεδομένες μεθόδους χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Αριθμοδείκτης είναι μια απλή μαθηματική έκφραση της σχέσης ενός στοιχείου του ισολογισμού προς ένα άλλο. Ο λόγος της χρήσης των αριθμοδεικτών είναι ότι μας δίνουν πληροφορίες για την πραγματική αξία και σπουδαιότητα των απολύτων αριθμών.

Οι αριθμοδείκτες που δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα , σήμερα οι Τράπεζες, είναι οι :

Μεταβολή πωλήσεων
Μεταβολή μερικων αποτελ.
Μεταβολή κέρδους προ φόρων
Πωλήσεις/Συν.Ενεργητικού
ΚΠΦ/Ίδια Κεφάλαια
ΚΠΦ/Σύνολο Ενεργητικού

ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ - Εκατ.
Ενδιάμεση ρευστότητα
Άμεση ρευστότητα
Μ.Ο εισπράξεως πελατών
Μ.Ο. πληρωμής υποχρεώσ.
Ανακύκλωση αποθεμάτων
Ανακύκλωση Κεφάλαιου Κίν

ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ
Ξένα προς ίδια κεφάλαια
Σύνολο δανείων / πωλήσεις
Κάλυψη χρημ. δαπανών

*Όπου ΚΠΦ=Κέρδη προ φόρων

Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων ΜΜΕ _ Eurobank _ 2013

3.3 Νέες Πιστωτικές Αρχές - Άξονες Χρηματοδότησης – Μετά την Κρίση (2010)

Σκοπός Δανείου

Εξετάζεται εάν το δάνειο συνάδει με το αντικείμενο εργασιών και το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης. Το συγκεκριμένο κριτήριο εξετάζεται εξονυχιστικά. Επιπροσθέτως σε πολλές περιπτώσεις χρηματοδότησης επενδύσεων με πάγια, εξοπλισμούς, εισαγωγές Α' Υλών κ.α. , τα ποσά χρηματοδότησης εκταμιεύονται απευθείας στους προμηθευτές.

Ιδιαίτερα για χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης θα πρέπει να ελεγχθούν:

- Εάν πρόκειται για επαναλαμβανόμενη ανάγκη (από ετεροχρονισμού εισπράξεων – πληρωμών λόγω της πίστωσης που παρέχει στους πελάτες του ή λόγω εποχικότητας)
- Εάν πρόκειται για εφάπαξ ανάγκη προκειμένου να καλυφθεί έκτακτη υποχρέωση

Κατανόηση της ανάγκης του δανείου

Εξετάζονται:

- εάν το αιτούμενο ποσό αιτιολογείται από το αντικείμενο της επιχείρησης και το συναλλακτικό της κύκλωμα. Μία επιχείρηση που πληρώνεται από τους πελάτες της με μετρητά και πληρώνει τους προμηθευτές της με πίστωση δεν δικαιολογεί αίτημα για κεφάλαιο κίνησης λόγω έλλειψης ρευστότητας

- εάν η αιτούμενη χρηματοδότηση θα επιλύσει ένα προσωρινό έλλειμμα ρευστότητας ή θα συνεισφέρει στα σχέδια ανάπτυξης της επιχείρησης, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία.

Κατανόηση του είδους της ανάγκης

Εξετάζεται εάν η ανάγκη είναι επαναλαμβανόμενη ή εφάπαξ;

Εάν η ανάγκη για χρηματοδότηση προέρχεται από το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης, δηλ. από τον ετεροχρονισμό εισπράξεων και πληρωμών ή λόγω εποχικότητας, τότε η ανάγκη είναι επαναλαμβανόμενη. Οι ανάγκες που προέρχονται από την πληρωμή ΦΠΑ, την αγορά αποθεμάτων τοις μετρητοίς για επίτευξη εκπτώσεων, από την αγορά ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου, είναι εφάπαξ. Επισημαίνεται ότι, οι επαναλαμβανόμενες ανάγκες θα πρέπει να καλύπτονται μέσω

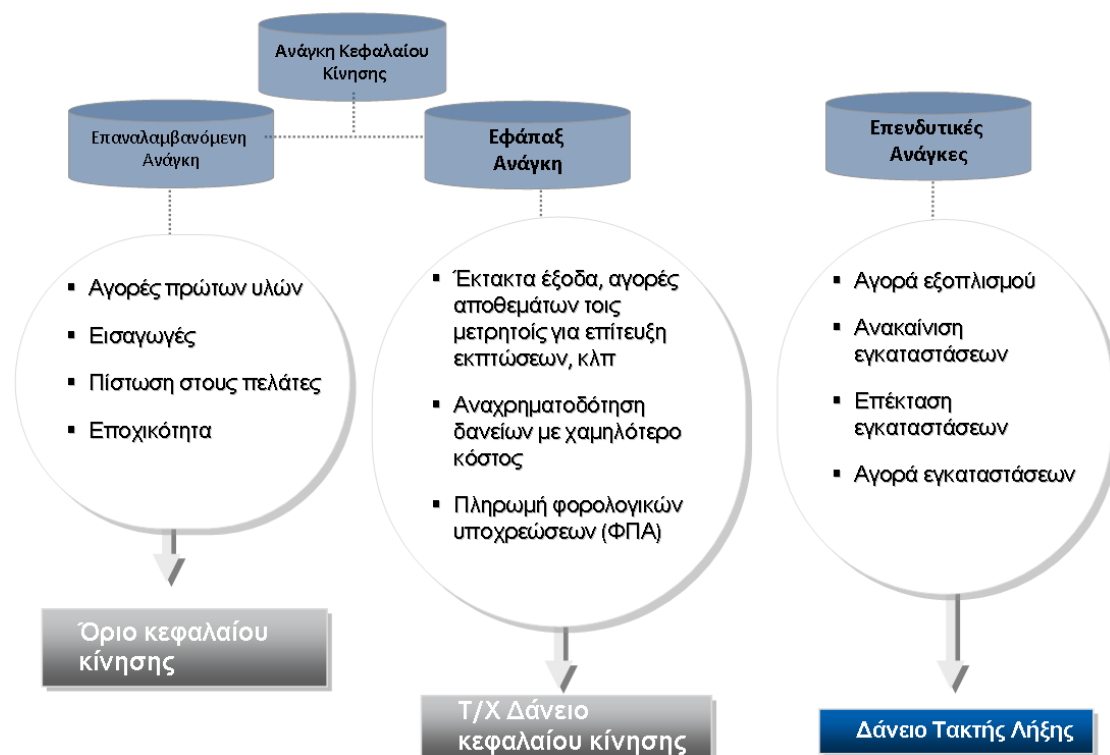
ορίων. Διαφορετικά, θέτοντας συγκεκριμένο πλάνο αποπληρωμής το οποίο δεν συμβαδίζει με τις ταμειακές ροές, δημιουργείται προβλήματα ρευστότητας στην εταιρεία. Οι εφάπαξ ανάγκες θα πρέπει να καλύπτονται μέσω δανείων τακτής λήξης έτσι ώστε να μην επιβαρύνεται η ικανότητα της επιχείρησης για λήψη ορίων

Είναι σημαντικό:

“Χρηματοδοτώντας ανάγκες οι οποίες δεν σχετίζονται με το εμπορικό και συναλλακτικό κύκλωμα και προσφέροντας λάθος χρηματοδοτικό προϊόν αυξάνουμε την πιθανότητα η επιχείρηση να μην μπορέσει να εκπληρώσει στο μέλλον τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Τράπεζα ”

Σχηματικά, ο έλεγχος της δανειακής ανάγκης μιας επιχείρησης έχει ως εξής:

Διάγραμμα 3.3

Πηγή : Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank 2010

Ύψος Χρηματοδότησης

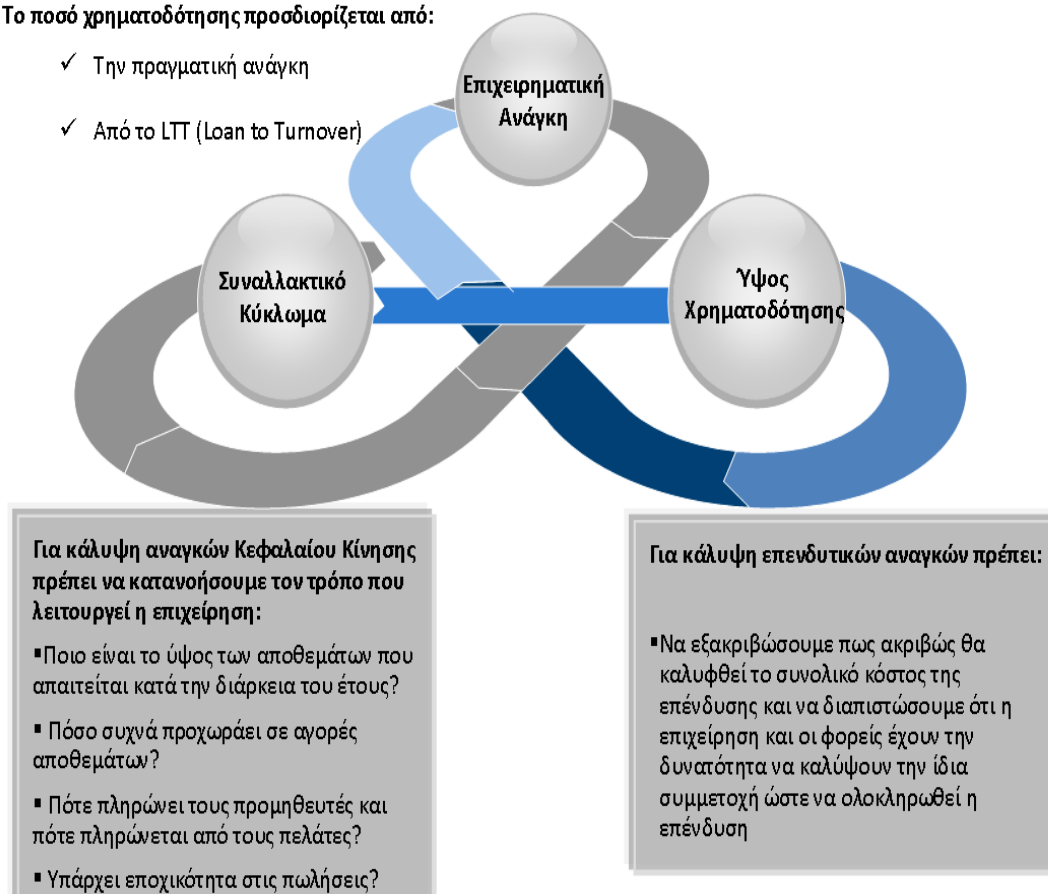
Κατόπιν εντοπισμού της πραγματικής δανειακής ανάγκης πρέπει να συσχετιστεί το ύψος του αιτούμενου ποσού με το συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης, εάν δηλαδή, πρόκειται για δάνειο κεφαλαίου κίνησης ή εάν πρόκειται για επένδυση σε πάγια.

Σχηματικά, δηλαδή, ελέγχεται:

Διάγραμμα 3.4

Το ποσό χρηματοδότησης προσδιορίζεται από:

- ✓ Την πραγματική ανάγκη
- ✓ Από το LTT (Loan to Turnover)

Πηγή : Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank 2010

Ο Ρόλος των Εξασφαλίσεων

Η σημασία των εξασφαλίσεων στη διαδικασία αξιολόγησης και χορήγησης ενός επιχειρηματικού δανείου είναι σημαντική, διότι:

- ✓ Καθορίζεται η τιμολόγηση του δανείου
- ✓ Δείχνει την δέσμευση του πελάτη στην επιχείρηση του
- ✓ Αντισταθμίζεται ο κίνδυνος που αναλαμβάνει η τράπεζα
- ✓ Αποτελεί πύλη εξόδου σε περίπτωση που η αποπληρωμή δεν εξελιχθεί ομαλά

3.3.1 Νέοι υιοθετούμενοι δείκτες Ικανότητας Εξυπηρέτησης Δανειακών Υποχρεώσεων (Debit Service Capacity)

Πρέπει να διαφαίνεται ότι η επιχείρηση έχει την δυνατότητα να καλύψει τόσο τις αιτούμενες όσο και τις υφιστάμενες δανειακές της υποχρεώσεις χωρίς να αναμένουμε επιπρόσθετες ταμειακές ροές από την όποια επένδυση.

Η αξιολόγηση της ικανότητας εξυπηρέτησης δανειακών υποχρεώσεων είναι σημαντικός δείκτης καθώς απεικονίζει την πιθανότητα που έχει η επιχείρηση να εξυπηρετήσει τα δάνεια της (υφιστάμενα και νέα) μέσω των λειτουργικών της κερδών

Προκειμένου να προσδιοριστεί η ικανότητα αποπληρωμής θα πρέπει να ληφθούν υπόψη :

- ✓ Τα λειτουργικά κέρδη της επιχείρησης
- ✓ Λογιστικά κέρδη (για επιχειρήσεις με βιβλία Β' κατηγορίας)
- ✓ Το συνολικό ετήσιο ποσό από τόκους οι οποίοι προέρχονται από όλα (υφιστάμενα και αιτούμενα) βραχυπρόθεσμα δάνεια πλέον των ετήσιων τοκοχρεολυσίων (κεφάλαιο + τόκοι) από όλα (υφιστάμενα και αιτούμενα) μακροπρόθεσμα δάνεια

Η ικανότητα εξυπηρέτησης δανειακών υποχρεώσεων υπολογίζεται μέσω του Δείκτη κάλυψης Δανειακών Υποχρεώσεων (DSC: Debt Service Capacity), ο οποίος ανά κατηγορία λογιστικών βιβλίων έχει ως εξής:

Βιβλία Γ' κατηγορίας

DSC (Κ.Κ.,Ε.Ε): EBITDA (Λειτουργικά Κέρδη) = 2x Τόκοι ορίων &/ ή 1.2x Δόσεις T/X Δανείων

DSC (Ε.Σ.): EBITDA (Λειτουργικά Κέρδη)+ Ενοίκια : 2x Τόκοι ορίων &/ ή 1.2x Δόσεις T/X Δανείων

Ο συγκεκριμένος δείκτης έχει σαν ελάχιστη τιμή το 1. Αυτό σημαίνει ότι τα κέρδη καλύπτουν 2 φορές τους τόκους των ορίων ή/και 1,2 φορές τις δόσεις των T/X δανείων

Όπου:

Τόκοι ορίων: οι ετήσιοι τόκοι που καταβάλλει η επιχείρηση για την συνολική εξυπηρέτηση όλων των βραχυπρόθεσμων ορίων που τηρεί, πλέον του αιτούμενου ορίου (εάν αιτείται όριο). Για τον υπολογισμό του δείκτη οι ετήσιες καταβολές τόκων πολλαπλασιάζονται επί 2 στον παρανομαστή.

Δόσεις τοκοχρεωλυτικών δανείων: τα ετήσια τοκοχρεολύσια που καταβάλλει η επιχείρηση για την συνολική εξυπηρέτηση όλων των τοκοχρεωλυτικών δανείων που τηρεί πλέον του αιτούμενου δανείου (εάν αιτείται δάνειο). Για τον υπολογισμό του δείκτη οι ετήσιες καταβολές δόσεων πολλαπλασιάζονται επί 1,2 στον παρανομαστή.

Ε Β Ι Τ Δ Α (Λειτουργικά κέρδη): Καθαρά κέρδη προ Τόκων , Φόρων, Αποσβέσεων Ενοίκια : Όταν με την αιτούμενη χρηματοδότηση η επιχείρηση θα αποκτήσει ιδιόκτητη στέγη και θα εξοικονομήσει τα ενοίκια που τώρα καταβάλλει.

Βιβλία Β' κατηγορίας

DSC (Κ.Κ., Ε.Ε.) = Κέρδη + Factor (10%) = 2 x Τόκοι ορίων ή / & 1.2x Δόσεις T/X Δανείων

DSC (Ε.Σ.) = Κέρδη + Ενοίκια + Factor (10%) = 2x Τόκοι ορίων ή / & 1.2x Δόσεις T/X Δανείων

Για Β ' κατηγορίας βιβλία θα συμπεριλαμβάνεται ένας συντελεστής (Factor) που θα είναι το 10% % επί των λειτουργικών δαπανών χρήσης, δηλαδή επί του συνόλου δαπανών αφαιρουμένων του κόστους πωληθέντων και θα εφαρμόζεται μόνον στα δάνεια πλήρους και μερικής κάλυψης και σε χρηματοδοτήσεις με τιμολόγηση βασικού επιτοκίου(BEKKE ,B E X, BEEE , BEEΣ)

Πιστωτικά κριτήρια Νέας Πιστοδοτικής Πολιτικής

Τα πιστωτικά κριτήρια περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα. Σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με το παρελθόν είναι :

- Ο αποκλεισμός Start-Ups επιχειρήσεων
- Η πτώση τζίρου πάνω από 15%
- Ζημίες έως € 3.000 (οριακές)
- Στις ακάλυπτες χρηματοδοτήσεις απαιτείται ελεύθερη ακίνητη περιουσία σε ποσοστό 200% της αιτούμενης χρηματοδότησης συμπεριλαμβανομένων τυχόν υφιστάμενων.

Πίνακας 3.3

Κανόνες Πολιτικής

	Χρημ/σεις <u>Πλήρους</u> <u>Κάλυψης</u>	Χρημ/σεις <u>Μερικής</u> <u>Κάλυψης</u>	<u>Ακάλυπτες</u> Χρηματοδοτήσεις με ύπαρξη Ακίνητης Περιουσίας
Όλες οι κατηγορίες βιβλίων			
Κύκλος εργασιών κατά την τελευταία χρήση. * Το κριτήριο της πτώσης του τζίρου	Αποδεκτή πτώση τζίρου όχι >15%*	Αποδεκτή πτώση τζίρου όχι >15%*	Αποδεκτή πτώση τζίρου όχι >15%
Κέρδη κατά την τελευταία χρήση	√	√	√
Κέρδη / Ζημιές προηγούμενων 2 ετών	Ζημιές όχι > 3.000€	Ζημιές όχι > 3.000€	Κερδοφόρες χρήσεις
Ηλικία επιχειρηματία 25-65 ετών	√	√	√
Δραστηριότητα τουλάχιστον ...χρόνια και άνω	2	3	4
Απουσία δυσμενών την τελευταία 5ετία ή αποδεκτή αιτιολογία	√	√	√
προσωπικές Εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών στο ...% του συνόλου των οφειλών πλέον του αιτούμενου ποσού	—	—	200%
Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√	√

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΚΑΛΥΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

4.1 Καλύψεις

Καλύψεις στις χρηματοδοτήσεις καλούμε πρωτίστως το βαθμό εκφρασμένο σε ποσοστό που δύναται να καλυφθεί το πιστωτικό ίδρυμα από ένα δάνειο σε περίπτωση μόνιμης αδυναμίας του οφειλέτη.

Σε μόνιμη αδυναμία χαρακτηρίζεται κάποιος οφειλέτης χρηματοδότησης είτε πρόκειται για φυσικό είτε για νομικό πρόσωπο, όταν το πιστωτικό ίδρυμα εξάντλησε όλα τα δυνατά μέσα (παροχές διευκόλυνσης σε επιτόκια, διάρκειες και επιμήκυνση χρόνου αποπληρωμής) και πλέον καταφεύγει όπως ονομάζεται στην τραπεζική διάλεκτο «Δευτερεύουσα έξοδος από τη χρηματοδότηση». Ουσιαστικά πρόκειται για τον πλειστηριασμό ακινήτου έπειτα από την εξάντληση όλων των ένδικων μέσων. Επομένως οι καλύψεις εξαρτώνται από τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις.

Οι καλύψεις συνοπτικά διακρίνονται στις :

Cash Collateral – Μετρητό κάλυμμα

Εξασφάλιση :

- 1.Μετρητό κάλυμμα – Καταθέσεις ισόποσες 100% ,
- 2.Αποταμιευτικά Προγράμματα άνευ ρίσκου και εγγυημένου κεφαλαίου ισόποσα 100%,

Πλήρης Κάλυψη

Εξασφάλιση :

Προσημείωση ακινήτου σε ποσοστό έως 70% της εμπορικής του αξίας.

Μερική Κάλυψη

Εξασφάλιση :

Προσημείωση ακινήτου σε ποσοστό από 70% έως 100% της εμπορικής του αξίας.

Ανοικτά

Εξασφάλιση :

1. Με μόνη την υπογραφή των εταίρων, των μετόχων της εταιρείας καθώς και την (ΕΦΠ¹⁷) εγγύησή τους ως φυσικά πρόσωπα αφού δύναται το πιστωτικό ίδρυμα σε

¹⁷ ΕΦΠ : Εγγύηση Φυσικού Προσώπου νοείται η εγγύηση που παρέχει ένα πρόσωπο σε μια χρηματοδότηση με την υπογραφή του και κατά αυτό τον τρόπο παρέχει το δικαίωμα στην Τράπεζα σε

περίπτωση αδυναμίας πληρωμής να καταφύγει και στην ατομική προσωπική τους περιουσία,

2. Προσημείωση ακινήτου σε ποσοστό άνω του 100% της εμπορικής του αξίας (ισχύει μόνο θεωρητικά).

4.1.1 Καλύψεις και Τιμολόγηση

Οι καλύψεις συνδέονται άμεσα και με την τιμολόγηση των χρηματοδοτήσεων. Είναι γνωστό ότι τα επιτόκια περιλαμβάνουν και τον κίνδυνο. Ως εκ τούτου το χαμηλότερο περιθώριο χρηματοδότησης (Spread) λαμβάνει η επιχείρηση που προσφέρει μετρητό κάλυμμα. Στη συνέχεια ακολουθεί αυτή που προσφέρει πλήρη κάλυψη, έπειτα αυτή που προσφέρει μερική και τέλος, η ακριβότερη χρηματοδότηση είναι αυτή που ουσιαστικά δεν έχει εξασφαλίσεις, η ανοικτή κάλυψη.

4.2 Διασφαλιστική αξία

Ως διασφαλιστική αξία ορίζεται η εκτιμώμενη αξία εκποίησης ενός ακινήτου η οποία καλύπτει την τράπεζα σε περίπτωση αθέτησης πληρωμών από τον πιστούχο και προκύπτει από το γινόμενο της αγοραίας αξίας του ακινήτου επί το ποσοστό εξασφάλισης. Το ποσοστό εξασφάλισης εξαρτάται από την ύπαρξη βαρών υπέρ τρίτων αλλά και από την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη.

Συγκεκριμένα:

- εφόσον προϋπάρχουν βάρη σε άλλους πιστωτές η διασφαλιστική αξία υπολογίζεται σε ποσοστό 70% επί της ελεύθερης βαρών υπολογισμένης αγοραίας αξίας.
- για ελεύθερα από βάρη ακίνητα η διασφαλιστική αξία ανέρχεται συνήθως έως 75% επί της αγοραίας αξίας.
- για πελάτες άριστης πιστοληπτικής ικανότητας η διασφαλιστική αξία μπορεί να προσεγγίσει και το 100% της αγοραίας αξίας.

Επισημαίνεται, ότι το ύψος του δανείου δύναται να υπερβεί τη διασφαλιστική αξία του ακινήτου όταν υπάρχουν πρόσθετες ασφάλειες σε άλλες κινητές ή ακίνητες αξίες.

περίπτωση αθέτησης δανειακών υποχρεώσεων να κινηθεί εναντίον του και της ατομικής ακίνητης και κινητής του περιουσίας.

Αγοραία Αξία

Η εκτίμηση της αγοραίας αξίας ενός ακινήτου παίζει καθοριστικό ρόλο για τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού το δανείου καθώς καθορίζει άμεσα το σύνολο της διασφαλιστικής του αξίας. Η αγοραστική αξία εκτιμάται είτε από τις τεχνικές υπηρεσίες ενός πιστωτικού ιδρύματος είτε από συνεργαζόμενους εκτιμητές και αποτελεί πάντοτε ένα ποσοστό (< 100%) επί της εμπορικής αξίας. Ως εμπορική αξία εννοείται η τιμή στην οποία μπορεί να πωληθεί ένα ακίνητο με βάση τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Επειδή η τιμή πώλησης ενός ακινήτου σε περίπτωση πλειστηριασμού μπορεί να υπολείπεται της εμπορικής του συνηθίζεται η αγοραία αξία να εκτιμάται πάντα με ένα ποσοστό έκπτωσης.

Η εμπορική και συνακόλουθα η αγοραία αξία ενός ακινήτου επηρεάζεται αυξητικά από τους ακόλουθους παράγοντες:

- Επικρατούσες συνθήκες κτηματικής αγοράς. Όταν η ζήτηση για ακίνητα είναι αυξητική τότε οι τιμές τους ανεβαίνουν.
- Όταν το εγχώριο ΑΕΠ παρουσιάζει σταθερή και διαρκή διαχρονικά αύξηση
- Εναλλακτικά, όταν η οικοδομική δραστηριότητα παρουσιάζει κάμψη περιορίζοντας την προσφορά νεόδμητων ακινήτων
- Όταν τα πιστοδοτικά επιτόκια μειώνονται διευκολύνοντας τη λήψη δανείων και επομένως τη ζήτηση ακινήτων
- Όταν οι τιμές ενοικίασης ακινήτων παραμένουν υψηλές για μεγάλα χρονικά διαστήματα έτσι ώστε η αγορά κατοικίας μέσω δανεισμού να προβάλλει ως μιας ελκυστικής εναλλακτικής λύσης.

Σε αντίθετη περίπτωση, όταν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση ή τα επιτόκια ανεβαίνουν, τότε λόγω της επικείμενης κάμψης της ζήτησης για ακίνητα είναι εύλογη και η πτώση στις τιμές τους.

Ανεξάρτητα από τα ως άνω η αγορά δύναται να ευνοηθεί από κρατικά μέτρα ενισχύσεων όπως η επιδότηση επιτοκίου και η παροχή εγγυήσεων ή λοιπών διευκολύνσεων που ευνοούν την οικοδομική δραστηριότητα.

Σε κάθε περίπτωση, όταν κατά τη διάρκεια «ζωής» ενός πιστωτικού δανείου η κτηματική αγορά παρουσιάσει πτώση τότε προκαλείται ανωμαλία στην πιστοδοτική

λειτουργία μιας τράπεζας εξαιτίας του γεγονότος ότι λόγω της πτώσης της εμπορικής και αγοραίας αξίας των ακινήτων πολλά δάνεια κινδυνεύουν να μετατραπούν σε «ακάλυπτα ». Σε μια τέτοια περίπτωση κάθε πιστωτικό ίδρυμα είναι υποχρεωμένο να αναθεωρήσει τις εκτιμήσεις του για οικονομικές απώλειες σε περίπτωση ανεξόφλητων δανείων γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό της δυνατότητας διάθεσης πιστοδοτικών κεφαλαίων βάση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια κάθε τράπεζας .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ – CREDIT RISK MODELS

5.1 Credit Scorecards

Είναι γνωστό ότι σήμερα το συντριπτικό ποσοστό εγκρίσεων δανειοδοτήσεων σε ιδιώτες (Στεγαστικά, Καταναλωτικά δάνεια & Πιστωτικές Κάρτες) καθώς και σε μικρό-μεσαίες επιχειρήσεις βασίζεται σε σκοροκάρτες σε ποσοστό πάνω από 95%, και πάνω από 70% αντίστοιχα.

Από το 2000 και έπειτα στο χώρο της χρηματοοικονομικής θεωρίας έχουν αναπτυχθεί αρκετά συστήματα που εκτιμούν τον κίνδυνο της αγοράς (market risk). Μερικά από τα πιο γνωστά είναι το (VaR) Value at Risk , το CreditRisk+¹⁸ και το Creditmetrics της Credit Suisse και της JPMorgan αντίστοιχα καθώς και άλλα.

Όλα τα παραπάνω χρησιμοποιούνται προκειμένου η διαχείριση των δανειακών χαρτοφυλακίων των πιστωτικών ιδρυμάτων να είναι πιο αποτελεσματική.

Τα μοντέλα πιστωτικού κινδύνου , ωστόσο είναι ευρέως διαδεδομένα και για να εκδίδουν νέες αποφάσεις για νέες χρηματοδοτήσεις. Αυτό επιτυγχάνεται με τη σύνθεση ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία ¹⁹, με τη χρήση της επιχειρησιακής έρευνας και με βάση την πολυκριτηριακή ανάλυση είναι εφικτός ο συνδυασμός ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων.

Οι εφαρμογές αυτές είναι γνωστές ως σκοροκάρτες (**scorecards**) που επιτρέπουν στους χρήστες με την απλή καταχώρηση οικονομικών δεδομένων να εξάγουν εύκολα και άμεσα αποφάσεις για έγκριση ή απόρριψη μιας χρηματοδότησης.

Στη χώρα μας έχει αναπτύξει μια εφαρμογή που ονομάζεται FINCLAS, ΤΟ Εργαστήριο συστημάτων Χρηματοοικονομικής Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης.

Τα 12 κριτήρια και η σημαντικότητα/βαρύτητα των κριτηρίων παρατίθενται παρακάτω προκειμένου να γίνει κατανοητός ο τρόπος λειτουργίας μιας σκοροκάρτας για αποφάσεις εγκρίσεων επιχειρηματικών δανείων.

¹⁸ Σαπουντζόγλου Γ., Χ. Πεντότης, (2009), «Τραπεζική Οικονομική», Τόμος Α' & Β', Εκδόσεις Γ. Μπένου , Αθήνα 2009

¹⁹ C. Zorounidis and M. Doumpos: *A Multicriteria Decision Aid Methodology for Sorting Decision Problems: The Case of Financial Distress*, *Computational Economics*, vol. 14, no 3, σελ. 197-218

Κριτήρια	Σημαντικότητα
Κέρδη προ Τόκων και Φόρων/Σύνολο Ενεργητικού	12,46
Καθαρά Κέρδη μετά Φόρων/Ίδια Κεφάλαια	36,02
Σύνολο Υποχρεώσεων/Σύνολο Ενεργητικού	1,28
Σύνολο Υποχρεώσεων/Cash flow	3,65
Χρηματοοικονομικά Έξοδα/Πωλήσεις	4,19
Γενικά και Διοικητικά Έξοδα/Πωλήσεις	1,94
Εμπειρία των Διευθ. Στελεχών της Επιχείρησης	28,82
Ανταγωνιστική Θέση της Επιχείρησης στην Αγορά	4,59
Τεχνολογική Υποδομή και Εξοπλισμός	3,70
Οργανωτική Δομή και Προσωπικό	3,11
Ειδικά Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα Επιχείρησης	0,01
Ευελιξία της Αγοράς	0,18
Σύνολο	100

Πηγή : Καθηγητής Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης, Πρόεδρος του Τμήματος Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης και Διευθυντής του Εργαστηρίου Συστημάτων Χρηματοοικονομικής Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης

Μιχάλης Δούμπος, Λέκτορας του Πολυτεχνείου Κρήτης
Τεύχος: Σεπτέμβριος 2003

Οι σκοροκάρτες αναπτύσσονται με συνεργασία μεταξύ των τμημάτων credit και εξειδικευμένων εταιρειών ηλεκτρονικών εφαρμογών. Τα στοιχεία/κριτήρια , οι βαρύτητες (weights) τους δημιουργούνται από τις τα τμήματα credit των Τραπεζών. Σε τακτά χρονικά διαστήματα συνήθως από 6 μήνες και πάνω τα στοιχεία επικαιροποιούνται και αν απαιτείται αναθεωρούνται.

Υπάρχουν συγκεκριμένες βαθμολογίες που συγκεντρώνει κάθε εξεταζόμενος πιστούχος. Πάνω από βαθμό 80% των κριτηρίων να πληρούνται η αίτηση βγαίνει approve. Από βαθμό από 65-79% scoring η αίτηση θεωρείται Referral (παραπέμπεται σε ανώτερο εγκριτικό κλιμάκιο) , ενώ κάτω από 65% η αίτηση έχει απορρίπτεται (rejected).

Οι σκοροκάρτες διακρίνονται σε 2 μεγάλες κατηγορίες :

► **Behavioural Scorecards**

Είναι οι σκοροκάρτες, οι οποίες βασίζονται στην ιστορικότητα κατά 75% των δανειοληπτών για τους οποίους κυρίως εξετάζεται η συμπεριφορά αποπληρωμών.

Μια από τις πιο συχνά χρησιμοποιούμενες σκοροκάρτες από το τραπεζικό σύστημα είναι αυτή της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.²⁰ Από το 2010 λειτουργεί η

²⁰ <http://www.tiresias.gr/scoring/index.html>

σκοροκάρτα που αναλύει την ομαλή ή όχι εξυπηρέτηση δανειακών υποχρεώσεων των ιδιωτών και από το 2012 για τις επιχειρήσεις σε όλο το Τραπεζικό σύστημα. Τα κριτήρια της έχουν τεθεί από όλες τις Τράπεζες και βασίζεται στην πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων τους επόμενους 12 μήνες.

Άρα οι Τράπεζες αναλύουν μέσω αυτών των συστημάτων αν για παράδειγμα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, εισοδήματα, και δημογραφικά χαρακτηριστικά, μπορεί να πληρώσει ομαλά τις υποχρεώσεις του και ως εκ τούτου κάθε ίδια περίπτωση λαμβάνει υψηλή βαθμολογία στο συγκεκριμένο πεδίο.

► Application Scorecards

Είναι οι σκοροκάρτες που ενσωματώνουν όλα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά πλην της ιστορικότητας καλής αποπληρωμής – συμπεριφοράς παλαιότερων χρηματοδοτήσεων.

Στο βιβλίο, *“Retail Credit Risk Management” των Anolli Mario, Elena Becalli and Tomasso Giordani, (2014), εκδόσεων Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, Series Editor : Philip Molyneux, σελ.89 αναφέρεται ο τύπος*

$$RORAC^{21} = \frac{r * (1 - PD * LGD) - TIT - PD * LGD}{IVaR}$$

Ο αριθμητής αντιπροσωπεύει την επιστροφή της αγοράς προσαρμοζόμενων με βάση την αναμενόμενη ζημία και το κόστος της χρηματοδότησης και, ο παρονομαστής είναι το δάνειο που αφορά μερίδα του κεφαλαίου σε κίνδυνο. Όταν ο δείκτης RORAC είναι υψηλότερος από την ελάχιστη απόδοση-στόχο (K-TTT), είναι σκόπιμο για μια τράπεζα να χορηγήσει δάνειο. Ο τύπος RORAC είναι σήμερα ενσωματωμένος σε 2 συστημικές Τράπεζες.

5.2 Credit Rating of SME's

Παρακάτω παρατηρούμε πίνακα κατάταξης μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων ελληνικής συστημικής Τράπεζας.

Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα διαπιστώνουμε ότι οι Τράπεζες κατατάσσουν τις επιχειρήσεις σε κατηγορίες ανάλογα των επιδόσεων τους στους τομείς :

- Κρίση της διοίκησης
- Θέση στον κλάδο δραστηριοποίησης

²¹ RORAC: Risk Adjusted Capital

- Οικονομικά στοιχεία και η επίδοσή τους
- Λειτουργικά θέματα (Operations)

Το 3B Acceptable θεωρείται ικανοποιητικός βαθμός και αυτόν λαμβάνουν το 75% των ΜΜΕ που χρηματοδοτούνται.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ΜΜΕ που κατατάσσονται σε οποιαδήποτε κλίμακα Credit Rating θα πρέπει να έχουν σχέση χρηματοδότησης πράγμα που σημαίνει ότι έχουν αναλυθεί και αξιολογηθεί τα οικονομικά τους στοιχεία και οι συμπεριφορές από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ.

Διαβαθμίσεις δύναται να έχουν οι επιχειρήσεις εφόσον δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις είτε αθετώντας κάποιες πληρωμές συνήθως πάνω από 90+ ημέρες , είτε υπαχθούν σε προγράμματα ρυθμίσεων.

CREDIT RATING	ΔΙΟΙΚΗΣΗ MANAGEMENT	ΚΛΑΔΙΚΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ OPERATION
VERY GOOD ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ 1	Πάρα το ού καλή διοίκηση (στελέχωση με εμπειρία και ικανά άτομα). Γνώση, εμπειρία αγοράς Διάδοση κατάσταση	Κυρίαρχη θέση στον κλάδο (market leader). Μη επιρροή από εποχότητα Μεγάλα εμπόδια στην είσοδο των εταιρειών. Παραγωγή/εμπόριο προϊόντων	Άριστοι οικονομ. δείκτες. Αυξανόμενη κερδοφορία. Υψηλής ποιότητας στοιχεία ενεργητικού Εξαιρετική κεφαλαιακή διάρθρωση Πολύ μεγάλη κάλυψη χρημικών εξόδων.	Δυνατότητα πολύ καλής πρόβλεψης για την μελλοντική απόδοση του πιστούχου. Πρόσβαση σε πέρα πολλές εγχώριες & ξένες πηγές χρηματοδότησης.
GOOD ΚΑΛΗ 2	Πολύ καλή διοίκηση. (στελέχωση με εμπειρία και ικανά άτομα). Γνώση, εμπειρία αγοράς Διάδοση κατάσταση	Ισχυρή θέση στον κλάδο. Διαφοροποίηση στην γραμμή παραγωγής (ή εμπόριο διαφορετικών προϊόντων). Αρκετά εμπόδια στην είσοδο νέων εταιρειών. Περιορισμένη επιρροή από εποχότητα.	Καλοί οικονομ. δείκτες. Καλή & σταθερή κερδοφορία. Στοιχεία ενεργητικού καλής ποιότητας Ενδιάμεση ρευστότητα > 1,5 Κάλυψη Χρηματοοικονομικών εξ. > 3 Προ Φόρων Κέρδη / Πωλήσεις : ελαχ. 10% Ξένα / Ίδια Κεφάλαια ≤ 1,5 (υπογρα.) Δάνεια / Πωλήσεις : έως 25%	Δυνατότητα κανονιστικής πρόβλεψης για την μελλοντική απόδοση του πιστούχου. Πρόσβαση σε πολλές άλλες πηγές χρηματοδότησης.
SATISFACTORY ΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ 3 A	Καλή διοίκηση. κανονιστική γνώση και εμπειρία αγοράς	Άνω του μέσου θέση στον κλάδο. Κανονιστική γραμμή παραγωγής Υψηλή εμπόδιων στην είσοδο νέων επιχειρήσεων στον χώρο Μερική επιρροή από εποχότητα. Εάν ο κλάδος είναι υπό παρακολούθηση, η πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου διαμορφώνεται σε αποδεκτή (rate 3B)	Κανονιστικοί οικονομ. δείκτες. Σταθερή ή βελτιούμενη κερδοφορία. Αυξανόμενες πωλήσεις Κανονιστική επιρροή στον κλάδο Ενδιάμεση ρευστότητα > 1 Κάλυψη Χρηματοοικονομικών εξ. > 2 Προ Φόρων Κέρδη / Πωλήσεις: ελαχ. 4% Ξένα / Ίδια Κεφάλαια ≤ 3 (υπογρα.) Δάνεια / Πωλήσεις : έως 40%	Δυνατότητα κανονιστικής πρόβλεψης για την μελλοντική απόδοση του πιστούχου Κανονιστική πρόβλεψη σε αρκετές εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης.
ACCEPTABLE ΑΠΟΔΕΚΤΗ 3 B	Κακή διοίκηση. Κυρίαρχος ρόλος ενός ή ολίγων στελεχών. Μέτρια γνώση και εμπειρία αγοράς Νέες επιχειρήσεις	Σταθερή θέση στον κλάδο ή κυρίαρχη θέση σε κλάδο υπό παρακολούθηση (watchlisted) Μερική επιρροή από εποχότητα Μερικά εμπόδια στην είσοδο νέων επιχειρήσεων στον χώρο Αποδεκτή γραμμή παραγωγής Ενδείξεις μειωμένης μεριδίου αγοράς	Αποδεκτοί οικονομικοί δείκτες Στοιχεία ενεργητικού αποδεκτής ποιότητας Σταθερή κερδοφορία (μικρές διακυμάνσεις)	Δυνατότητα κανονιστικής πρόβλεψης για την μελλοντική απόδοση του πιστούχου Πρόσβαση σε αρκετές - όχι πολλές - εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης.
WATCH ΥΠΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ή ΔΙΑΠΕΡΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ 4	Η διοίκηση ασεβείται ουσιαστικά από ένα άτομο. Πιθανές μεταβολές στα ανώτατα διοικητικά στελέχη.	Μείωση του μεριδίου αγοράς. Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από κυκλικότητα/εποχότητα. Μη ύψη εμπόδιων στην είσοδο νέων επιχειρήσεων στον χώρο Παραγωγή/εμπόριο ενός προϊόντος.	Χειρότερη οικονομ. δεκτών. Διακυμάνσεις στην κερδοφορία (ή μειωμένες ζημιές). Υψηλή δανειακή επιβάρυνση. Περιορισμένη κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων	Δυσκολίες στην πρόβλεψη της μελλοντικής απόδοσης της εταιρείας. Εξυπηρέτηση δανείων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα. Περιορισμένη πρόβλεψη σε άλλες πηγές χρηματοδότησης.
SUBSTANDARD ΕΜΠΛΟΚΗ ή ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ 5	Διοικητικές αδυναμίες (έλλειψη καλής και σωστής διοίκησης).	Μειούμενο μερίδιο αγοράς. Έντονη κυκλικότητα. Μη ύψη εμπόδιων στην είσοδο νέων εταιρειών. Υψηλή στον κλάδο. Ένα προϊόν με αρκετά υποκατάστατα. Έντονος ανταγωνισμός.	Χειρότερη οικονομ. δεκτών. Υψηλή δανειακή επιβάρυνση. Αμφιβολίες για μελλοντική κάλυψη χρημικών εξόδων.	Δυσκολίες στην πρόβλεψη της μελλοντικής απόδοσης της εταιρείας. Αμφιβολίες για την δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων. Ανυπαρξία εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης.
DOUBTFUL 1 ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ 6	Κακή διοίκηση	Έντονος ανταγωνισμός ή κλάδος σε ύφεση. Πολύ μικρό μερίδιο αγοράς	Ζημιογόνες χρήσεις. Χειρότερη οικονομ. δεκτών.	Αβεβαιότητα για το μέλλον της εταιρείας. Μη ικανότητα αποπληρωμής των δανείων Ανυπαρξία εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης.
DOUBTFUL 2 ΟΡΕΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ 7	Κακή διοίκηση	Κλάδος σε έντονη ύφεση	Ζημιογόνες χρήσεις. Αρνητικό κεφ. Κίνησης	Έντονος αμφιβολίες για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας Μη ικανότητα αποπληρωμής των δανείων
LOSS ΑΝΕΠΙΔΕΚΤΗ ΕΞΠΡΑΞΕΩΣ 8				

Πηγή : Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank _ 2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

6.1 Συστήματα Πρόδρομης Πρόβλεψης Κινδύνων – Early Warning System

Τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δίνουν πλέον έμφαση σε συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης – early warning signal systems με σκοπό την πρόγνωση των πιστωτικών κινδύνων και την έγκαιρη αντιμετώπισή τους. Ένα τυπικό early warning signal system εστιάζει σε συγκεκριμένους παράγοντες οι οποίοι με μεγάλη πιθανότητα μπορούν να οδηγήσουν μια τυπικά ενήμερη επιχείρηση / πελάτη σε καθυστέρηση διάρκειας μεγαλύτερης των 90 ημερών. Η ανάλυση στηρίζεται στη διερεύνηση των ιστορικών στοιχείων που διέπουν την επιχείρηση και τους φορείς της και διακρίνονται σε 4 κύριες κατηγορίες:

1. Δυσμενή στοιχεία: κύρια πηγή πληροφόρησης αποτελεί η διατραπεζική βάση δεδομένων Τειρεσίας τα στοιχεία της οποίας διακρίνονται σε:
 - i. Πολύ σοβαρά δυσμενή: αίτηση πτώχευσης, διοικητικές κυρώσεις, διαταγές πληρωμής άνω των € 10.000, πλειστηριασμοί ακινήτων, κατασχέσεις, ακάλυπτες επιταγές το τελευταίο 12μηνο, καταγγελίες πιστωτικών καρτών κλπ)
 - ii. Δυσμενή στοιχεία μικρής βαρύτητας: διαταγές πληρωμής και ακάλυπτες επιταγές μικρών ποσών, κακό score στον Τειρεσία (δυσμενή στοιχεία και τακτικότητα αποπληρωμής των υφιστάμενων δανείων)
2. Πιστωτική συμπεριφορά: Αξιολόγηση της τακτικότητας αποπληρωμής όλων των δανείων της τραπεζής τόσο των πιστούχων όσο και των εγγυητών. Επίσης, ελέγχεται η συμπεριφορά του λογαριασμού όψεως, η μέση χρήση των ορίων, η σχέση ανοικτού / καλυμμένου κινδύνου, η εισπραξιμότητα των επιταγών πελατείας, πιθανά ανοίγματα εξασφαλίσεων η εξέλιξη των παράλληλων εργασιών και η τυχόν ύπαρξη ακίνητης περιουσίας
3. Οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης: Αξιολόγηση της πορείας του κύκλου εργασιών, η κερδοφορία της επιχείρησης, οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τον κύκλο εργασιών και οι υποχρεώσεις προς τα ίδια κεφάλαια.
4. Κλαδικά στοιχεία: Ανάλυση του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων της Διεύθυνσης πιστοδοτήσεων ΜΜΕ αλλά και των δεδομένων κλαδικών αναλύσεων

Με βάση τις ανωτέρω πηγές πληροφόρησης, όλοι οι πελάτες επιχειρηματικής πίστης κατηγοριοποιούνται σε βαθμίδες πιστωτικού κινδύνου με κλίμακα από 1 έως 5. Οι πελάτες της βαθμίδας 1 κρίνονται ως πολύ καλοί με ελάχιστο κίνδυνο εμφάνισης καθυστέρησης στις πληρωμές τους. Αντίθετα, οι πελάτες που βαθμολογούνται με 4 – 5 κρίνεται, ότι παρουσιάζουν πολύ μεγάλη πιθανότητα εμφάνισης καθυστέρησης στα δανειακές τους υποχρεώσεις, η οποία θα ξεπερνά σε διάρκεια τις 90 ημέρες.

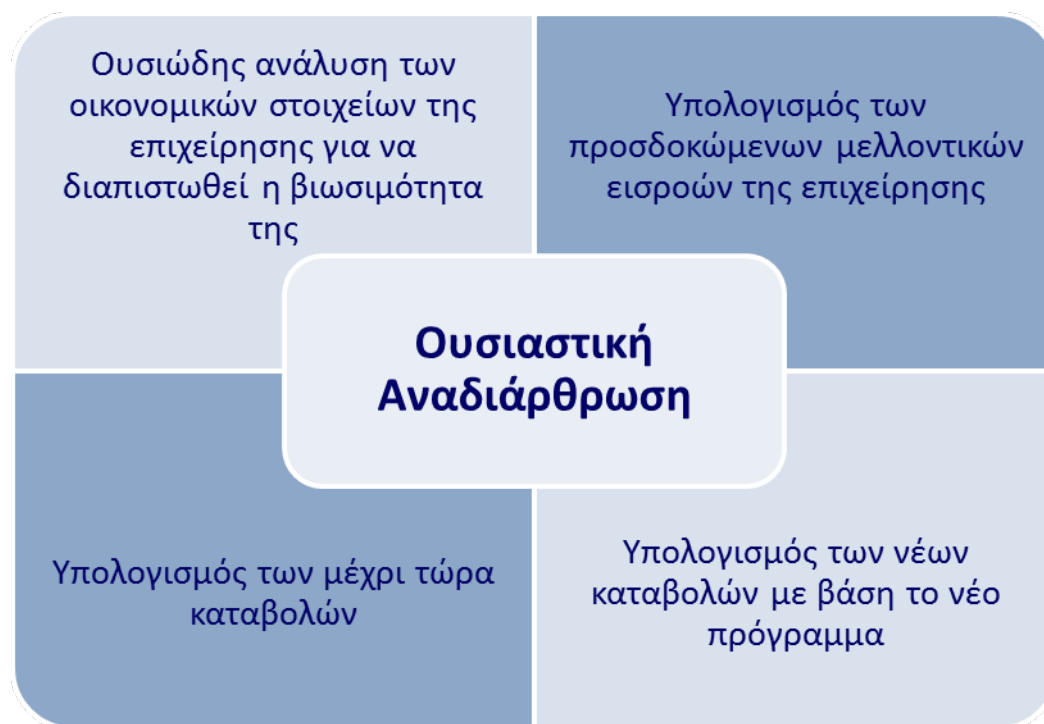
Η πολιτική η οποία συνίσταται στις υψηλές βαθμίδες πιστικού κινδύνου είναι η ακόλουθη:

- Πελάτες βαθμίδας 5: Στόχος η δραστική μείωση του κινδύνου και της έκθεσης της τράπεζας:
 - ο Μπλοκάρισμα των ορίων του πελάτη
 - ο Απαίτηση για την κατάθεση μετρητών
 - ο Αύξηση εξασφαλίσεων
 - ο Απαίτηση για την εξασφάλιση των ανοικτών κινδύνων
 - ο Αναδιάρθρωση οφειλής
 - ο Τερματισμός συνεργασίας

- Πελάτες βαθμίδας 4: Στόχος ο έλεγχος του πελάτη και η αποτροπή αύξησης του κινδύνου.

6.2 Διαχείριση Αναδιρθώσεων και Πολιτικές

Η διαχείριση των αναδιρθώσεων αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική διαδικασία του τομέα πιστοδοτήσεων μια τράπεζας καθώς σε περίπτωση αποτυχίας ο πελάτης επιστρέφει ξανά σε καθυστέρηση ενώ χάνεται πολύτιμος χρόνος από την τράπεζα για τη διασφάλιση των συμφερόντων της.

Πηγή : Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank _ 2013

Οι ενέργειες που ακολουθούν τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να περιγραφούν ως ακολούθως:

Συλλογή πληροφόρησης πριν την επίσκεψη στην έδρα του πελάτη

- Στοιχεία συνεργασίας με τον πελάτη για όλα τα προϊόντα
- Πρόσφατα οικονομικά στοιχεία, E1, E3 και E9 της επιχείρησης, των φορέων και των εγγυητών
- Έρευνας στον Τειρεσία για τυχόν ύπαρξη δυσμενών στοιχείων αλλά και το ύψος της πιστωτικής έκθεσης της επιχείρησης και των φορέων της σε άλλες τράπεζες
- Πληροφορίες από την αγορά και από το Κατάστημα συνεργασίας

Ενέργειες 1^{ης} Αναδιάρθρωσης

- Προσαρμόζεται το LTV ανάλογα με την επικινδυνότητα του πελάτη
- Για τον υπολογισμό του δείκτη LTV λαμβάνεται υπόψη και το ύψος των μελλοντικών κεφαλοποιήσεων που τυχόν περιλαμβάνει το προτεινόμενο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης
- Μέγιστη συνολική διάρκεια αναδιάρθρωσης: 25 έτη

- Επισημαίνεται, ότι οι νομικές ενέργειες εις βάρος πελάτη σε καθυστέρηση αναστέλλονται εφόσον το συνολικό ύψος των οφειλών στην τράπεζα είναι μικρότερο των € 200.000 (λαμβάνονται υπόψη μόνο οι οφειλές καθυστέρησης μεγαλύτερης των 90 ημερών)
 - ο ➔ Επομένως, τα πιστωτικά ιδρύματα για πελάτες με ληξιπρόθεσμες οφειλές άνω των € 200.000 μπορούν να γίνουν πιο πιεστικά καθώς μπορούν να ακολουθήσουν ένδικο μέτρα

Ενέργειες 2^{ης} Αναδιάρθρωσης

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται πελάτες με καθυστέρηση 0 – 90 ημέρες που:

- Επίκειται payment shock: δηλαδή, πελάτες που εξυπηρετούν το χρέος βάσει μειωμένης δόσης που αρχικά εγκρίθηκε αλλά πλησιάζει η ημερομηνία της προγραμματισμένης νέας αυξημένης δόσης
- Αντιμετωπίζουν δυσκολία πληρωμής – difficulty: δηλαδή, πελάτες οι οποίοι δεν έχουν σταματήσει να πληρώνουν αλλά αδυνατούν να καλύψουν το 100% της απαιτούμενης δόσης

Επίσης, στη 2^η αναδιάρθρωση εντάσσονται και πελάτες με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών και βρίσκονται σε στάδιο difficulty

Στόχοι της δεύτερης αναδιάρθρωσης είναι:

- Η αποφυγή του payment shock
- Ένταση των ενεργειών του τομέα collection
- Λύση με περαιτέρω μείωση της δόσης του πελάτη προκειμένου να ξαναγίνει ενήμερος

Προτεινόμενες λύσεις δεύτερης αναδιάρθρωσης

- 75% πληρωμή τόκων για 24 μήνες και στη συνέχεια τοκοχρεωλυτική αποπληρωμή & 25% κεφαλαιοποίηση για 24 μήνες και μετά τοκοπληρωμή κεφαλαίου στο τέλος της περιόδου
- Μετατροπή σε πληρωμή τόκων για 24 επιπρόσθετους μήνες – επέκταση περιόδου αποπληρωμής
- Παράταση υφιστάμενου προγράμματος για 24 μήνες – επέκταση περιόδου αποπληρωμής στο τέλος

- 50% πληρωμή των τόκων για 24 μήνες. Κεφαλαιοποίηση μετά τους 24 μήνες
– επέκταση περιόδου αποπληρωμής στο τέλος

Τέλος άμεσα στην τραπεζική αγορά δημιουργείται πρόγραμμα διάσπασης κεφαλαίου (Split Capital) για τις επιχειρήσεις και για τα στεγαστικά δάνεια, το οποίο χρησιμοποιήθηκε και στην Ισπανία, όπου διασπάται το άληκτο κεφάλαιο της χρηματοδότησης σε ποσοστό 60-40% & 70-30% , ο πιστούχος αποπληρώνει το 60% ή 70% και το υπόλοιπο 30 ή 40 % παραμένει σε αναστολή χωρίς καταβολές με ελκυστικά χαμηλό επιτόκιο 2% για διάρκεια 10 ή και 15 ετών.

Τα τελευταία 4 έτη , τα δάνεια στο ενεργητικό των Τραπεζών, μειώνονται συνεχώς. Οι νέες πολιτικές τόσο πιστοδοτήσεων , όσο και διαχείρισης προβληματικών δανείων έχουν φέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Σε επίπεδο νέων χρηματοδοτήσεων, τα κεφάλαια που έχουν δανειοδοτήσει οι Τράπεζες είναι βέβαιο (έχει παρατηρηθεί από τον γράφοντα τη διπλωματική σε καθημερινή βάση) ότι τα έχουν λάβει οι άριστες από κάθε σχεδόν άποψη επιχειρήσεις. Εδώ σημειώνουμε, ότι οι χρηματοδοτήσεις βασίζονται σε εγγυήσεις του ΕΤΕΑΝ ή σε άλλες κρατικές ενισχύσεις (JEREMIE κ.α.).

Η κριτική που ασκείται στις τράπεζες ότι δεν βοηθούν τις start-up επιχειρήσεις αληθεύει. Πράγματι οι τράπεζες δεν επιθυμούν πιστωτική επέκταση και κατόπιν τούτου δεν επιθυμούν και ανάληψη επιπλέον κινδύνου.

Σε επίπεδο αναδιαρθρώσεων, οι τράπεζες με τα σύγχρονα μέσα πρόληψης κινδύνου που έχουν εφαρμόσει προλαβαίνουν πλέον να δράσουν περιοριστικά στις επιχειρήσεις που διαφαίνεται ότι θα αντιμετωπίσουν προβλήματα. Στις επιχειρήσεις που έχουν προβλήματα, έχουν προσφερθεί προγράμματα ρύθμισης τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις έχουν σταθεί αρωγοί ανάκαμψης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΝΕΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

7.1 Ψηφιακή Δανειοδότηση

Μετά την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008 καταγράφηκε όπως είδαμε μια σημαντική συρρίκνωση της χρηματοδότησης των ΜΜΕ σε παγκόσμιο επίπεδο. Άμεσο αποτέλεσμα ήταν ένα μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων να αδυνατούν να χρηματοδοτηθούν μέσω των παραδοσιακών μορφών τραπεζικής χρηματοδότησης όπως είναι τα τραπεζικά δάνεια και οι πιστωτικές κάρτες. Το κενό αυτό το καλύπτει σε πολύ έντονο ρυθμό ένας νέος θεσμός που προωθείται από νεοσύστατες επιχειρήσεις αλλά και παραδοσιακές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών πληρωμών όπως είναι οι η Square Capital στο Ηνωμένο Βασίλειο και η Paypal Working Capital στις ΗΠΑ και ευρύτερα γνωστός ως **ψηφιακή δανειοδότηση**²². Τα κύρια χαρακτηριστικά της ψηφιακής δανειοδότησης είναι:

- Προκαταβολή επί των πωλήσεων. Συγκεκριμένα: προσφέρεται χρηματοδότηση σε εμπορικές επιχειρήσεις με αντάλλαγμα πάγια αμοιβή που καταβάλλεται ως ποσοστό (2% ή 3%) επί των ημερήσιων πωλήσεων της εμπορικής εταιρείας. Σε περίπτωση μη πραγματοποίησης πωλήσεων κάποια συγκεκριμένη ημέρα, οι εμπορικές εταιρείες δεν είναι υποχρεωμένες να πληρώσουν την πάγια αμοιβή
- Πιο ανταγωνιστικά προγράμματα σε σχέση με τα παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα. Αν και το σχετικό ισοδύναμο επιτοκιακό κόστος των προγραμμάτων ψηφιακής δανειοδότησης είναι συγκριτικά μεγαλύτερο από τις χρεώσεις των τραπεζών, εντούτοις, οι εμπορικές εταιρείες εξοικονομούν χρόνο, οι παρεχόμενοι όροι διέπονται από σαφήνεια και η αποπληρωμή είναι αυτοματοποιημένη.
- Συνήθως τέτοιου τύπου δάνεια προσφέρονται από εταιρείες προς τους ήδη πελάτες τους στους οποίους προσφέρουν υπηρεσίες πληρωμών. Οι πράξεις των πληρωμών εξαρτώνται από τον αριθμό και την αξία των πραγματοποιούμενων πωλήσεων των εμπορικών εταιρειών. Η

²² Τσαγκαράκης Π. (2015), «Επαναστατική Χρηματοδότηση Νεοσύσταθέντων και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων», www.reporter.gr
<https://www.paypal.com/us/webapps/workingcapital/>
<http://www.squarecapital.co.uk/>

συγκεκριμένη δανειακή πρακτική προσφέρει μεγάλη απόδοση στις δανειοδοτούμενες επιχειρήσεις χωρίς υπερβολικές δαπάνες κατά την εκκίνηση της συνεργασίας.

- Ευκολία και αμεσότητα στη δανειακή πρόσβαση σε βαθμό που ο νέος θεσμός να εξελίσσεται σε υπ' αριθμό ένα ανταγωνιστή για το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα

7.2 Πιστωτικές Ενώσεις (credit unions)²³

Οι πιστωτικές ενώσεις είναι οργανώσεις μη κερδοσκοπικές που παρέχουν στα μέλη τους χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Δεν είναι διαδεδομένες στην Ε.Ε. λόγω της δυσκολίας τους για να ικανοποιήσουν την απαιτούμενη κεφαλαιακή επάρκεια που απαιτείται. Αντιθέτως στις ΗΠΑ οι πιστωτικές ενώσεις ξεπερνούν τις 10.000. Κυρίως χρηματοδοτούν επιχειρήσεις χωρίς εξασφαλίσεις οι οποίες είναι αποκλεισμένες από τις Τράπεζες.

Οι πιστωτικές ενώσεις χρηματοδοτούνται από τα μέλη τους και μάλιστα εθελοντικά. Θα μπορούσαν να ομοιάζουν με τις συνεταιριστικές Τράπεζες που έχουμε στη χώρα μας, με μεγάλες διαφορές στις εργασίες και στο νομικό πλαίσιο λειτουργίας αλλά με την κοινό παράγοντα την έμφαση τον τοπικό χαρακτήρα.

7.3 Δανεισμός μεταξύ ιδιωτών (peer to peer lending) ή Crowdfunding

Crowd Funding σημαίνει χρηματοδότηση από το πλήθος και σήμερα μετά την κρίση των sub-primes στις ΗΠΑ είναι τουλάχιστον μια από τις πιο δημοφιλείς μεθόδους χρηματοδότησης. Πρόκειται για ηλεκτρονικές πλατφόρμες που εξειδικεύουν τις χρηματοδοτήσεις σε ιδιώτες, επιχειρήσεις, προεξόφλησης επιχειρηματικών απαιτήσεων κ.α.

Η βασική ιδέα είναι ότι παρουσιάζεται η επιχειρηματική ιδέα εκ μέρους της επιχείρησης που ζητά τη χρηματοδότηση ηλεκτρονικά σε μια πλατφόρμα η οποία μπορεί να είναι νέα καινοτομική ιδέα ή υφιστάμενη εταιρεία , με πλήρη στοιχεία αξιολόγησης των προτεινόμενων επενδύσεων καθώς και με αξιολόγηση και κατάταξη από πιστοληπτικής ικανότητας από εξειδικευμένους συμβούλους.

²³ <http://www.woccu.org/about/creditunion>

ΜΕΛΕΤΗ του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ – Εναλλακτικές Πηγές Χρηματοδότησης και μικρές Επιχειρήσεις

Οι επενδυτές μπορούν να χρηματοδοτήσουν την επιχείρηση με ποσά μικρά που μπορεί να φθάσουν ως ανώτατο όριο τις € 600.000 συνήθως με εξασφαλίσεις. Οι αποδόσεις κυμαίνονται από 6-10% ανάλογα με την πιστοληπτική αξιολόγηση των επιχειρήσεων.

Ιδιαίτερα διαδεδομένη είναι στις ΗΠΑ και στο ΗΒ ενώ οι μικρές επιχειρήσεις συνήθως κάνουν χρήση σε start-up στάδιο. Τη στιγμή που εκπονήθηκε η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή η αγγλική ιστοσελίδα/πλατφόρμα crowd funding²⁴, funding circle αναφέρει ότι έχει χρηματοδοτήσει έως τώρα 620.035.780 στερλίνες περίπου 827 εκ. € (ισοτιμία EUR/GBP : 0.75).

²⁴ <https://www.fundingcircle.com/uk/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πρόσβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε εξωτερικούς πόρους χρηματοδότησης και ειδικά η τραπεζική χρηματοδότηση θεωρείται βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας ,αφού αυτές απασχολούν με βάση έρευνα του ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ (<http://www.imegsevee.gr/statistics/555-2012-10-23-10-15-20>), το 85% του ανθρώπινου δυναμικού και το μερίδιο που καταλαμβάνουν είναι 99,9% επί του συνόλου των επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, η ανάλυση των χρηματοδοτικών αναγκών της μικρομεσαίας επιχείρησης, οι μέθοδοι και τα πιστωτικά κριτήρια που εφαρμόζουν οι συστημικές Τράπεζες κρίνονται ιδιαίτερα σημαντικά αφού οι επιλογές χρηματοδότησης των ΜΜΕ περιορίζονται στον Τραπεζικό δανεισμό σε ποσοστό 72,9% έναντι 49,9% αυτών της ευρωζώνης (2009-2012) με βάση το οικονομικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος – Τεύχος 39, Ιούλιος 2014.

Γνωρίζουμε όπως αναφέρθηκε ότι από το 2010 η πρόσβαση των ΜΜΕ στον τραπεζικό δανεισμό είναι πλέον εξαιρετικά δύσκολη.

Οι Τράπεζες με ανύπαρκτη ρευστότητα έχουν τροποποιήσει και διαμορφώσει τα κριτήρια και την πιστοδοτική τους πολιτική με κύριο σκοπό την ανύπαρκτη ή και τη μηδενική τους μελλοντική επισφάλεια αν αυτό ήταν εφικτό. όσο αφορά τις ΜΜΕ, πλέον δεν ενδιαφέρονται να χρηματοδοτήσουν τους ελεύθερους επαγγελματίες (δικηγόρους, ιατρούς κα) αλλά στοχεύουν τις επιχειρήσεις και τις εταιρείες. Γενικώς στρέφονται στις επιχειρήσεις εκείνες με κύκλο εργασιών € 500.000 και πάνω.

Όπως είναι κατανοητό τα πιστωτικά κριτήρια έχουν γίνουν πολύ αυστηρά και πλέον δεν υπάρχουν εξαιρέσεις. Παράλληλα έχουν δημιουργηθεί νέοι δείκτες όπως παρουσιάσαμε στο τρίτο κεφάλαιο εξυπηρέτησης δανειακών υποχρεώσεων (Debit Service Capacity). Συγκεκριμένα για έγκριση κεφαλαίου κίνησης εξετάζεται για επιχειρήσεις που τηρούν Γ'κατηγορίας βιβλία αν τα (EBITDA), τα λειτουργικά τους κέρδη πριν από τόκους, φόρους και αποσβέσεις είναι ίσα ή μεγαλύτερα με το διπλάσιο των ετήσιων τόκων (αν πρόκειται για πιστωτικό όριο) ή σε περίπτωση δανείου εφάπαξ χρηματοδότησης αν υπερβαίνουν κατά 20% τις ετήσιες τοκοχρεωλυτικές δόσεις (κεφάλαιο και τόκοι).

«Από αυτό τον δείκτη γίνεται αντιληπτή η διαφορά φιλοσοφίας χρηματοδοτήσεων που επικρατεί σήμερα στον τραπεζικό χώρο για τις ΜΜΕ, η οποία εδράζεται στη λογική της μη διατάραξης των οικονομικών δεδομένων της επιχείρησης από τη χρηματοδότηση».

Κάθε ανάληψη ρίσκου που απορρέει από μια νέα επένδυση καθώς και κάθε νέα δανειακή υποχρέωση, οι Τράπεζες θεωρούν ότι θα πρέπει να μπορούν να αποπληρωθούν από την επιχείρηση χωρίς αυτές να υπολογίζουν σε καμία αναμενόμενη θετική ταμειακή ροή.

Η τραπεζική χρηματοδοτική αντίληψη για τον ευρύτερο των επιχειρήσεων εστιάζει σήμερα στη στήριξη μόνο των επιχειρήσεων που έχουν τα εχέγγυα όπως επαρκείς εξασφαλίσεις, καταθέσεις εταιρικές ή ατομικές, μεγάλη ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών και υψηλά φορολογημένα εισοδήματα. Κάθε νέα χρηματοδότηση θα πρέπει εκτός του να πληροί όλα τα πιστωτικά κριτήρια χωρίς εξαιρέσεις, να συνοδεύεται και από παράλληλες εργασίες (εισαγωγές, εξαγωγές, καταθέσεις όψεως, τερματικό POS,μισθοδοσία προσωπικού κ.α.). Θα συμφωνήσουμε απόλυτα με την άποψη του Αγγελόπουλου Π. που αναφέρει στο βιβλίο του «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα» ²⁵(2010) , σελ.570, ότι η χρηματοδότηση για κεφάλαιο κίνησης πραγματοποιείται στα πλαίσια της καλής συνεργασίας της Τράπεζας με την επιχείρηση.

Καθίσταται ξεκάθαρο ότι οι Τράπεζες χρηματοδοτούν με νέα δάνεια τις πολύ ισχυρές επιχειρήσεις που μέσα σε αυτό το περιβάλλον συνεχούς κρίσης που βιώνουμε, επιχειρούν κάποιες νέες επενδύσεις. Δεν επιλέγουν να χρηματοδοτούν την κάλυψη κεφαλαίων κίνησης για λειτουργικές επιχειρηματικές ανάγκες.

Το 2^ο εξάμηνο του 2014 καθώς και το 1^ο τρίμηνο του 2015, οι Τράπεζες στηρίχθηκαν για τις νέες χρηματοδοτήσεις στα προγράμματα κρατικής ενίσχυσης (Jeremie , ETEAN).

Οι Συστημικές Τράπεζες (με 97% μερίδιο αγοράς) με τη σειρά τους έχουν πρόσφατα ανακεφαλαιοποιηθεί (2014) με χρήματα του HFSF (Hellenic Financial Stability Fund) του (ΤΧΣ) Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας με € 39 δις.

Σήμερα που εκπονείται η παρούσα διατριβή εξαιτίας της πολιτικής αστάθειας για συμφωνία της νέας κυβέρνησης της χώρας με τους πιστωτές της (ΔΝΤ, Ε.Ε., ΕΚΤ) οι αποτιμήσεις τους βρίσκονται στα € 12.45 δις (αποτίμηση από το ΧΑΑ – 28.04.2015) παρουσιάζοντας κεφαλαιακές απώλειες που φθάνουν το 68%. Παράλληλα οι εγχώριες καταθέσεις έχουν υποχωρήσει σε ιστορικό χαμηλό δεκαετίας στα € 138 δις²⁶

²⁵ Αγγελόπουλος Π. (2010), «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα», Γ' έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2010

²⁶ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-31/greek-deposit-outflows-said-to-slow-to-3-billion-euros-in-march>

εξαιτίας του φόβου των καταθετών για επιστροφή της χώρας σε άλλο νόμισμα αποχωρώντας από τη ζώνη του ευρώ.

Εντός αυτού του περιβάλλοντος, οι Τράπεζες επιθυμούν τη μείωση Ενεργητικού τους για 2 λόγους, τα επισφαλή δάνεια και τη βελτίωση του λόγου καταθέσεις / δάνεια (leverage). Παρατηρείται συνεχής επιδείνωση των δυο αυτών στοιχείων αφενός λόγω της έκρηξης των δανείων σε καθυστέρηση η οποία οδηγεί σε αύξηση επισφαλειών και σε περαιτέρω μείωση κερδοφορίας και αφετέρου οι καταθέσεις συνεχώς μειώνονται και άρα επιδεινώνουν ποιοτικά τους Ισολογισμούς τους διότι αυτές αντικαθίστανται από το ELA²⁷. Κατόπιν τούτου δεν αναμένεται σε όλο το 2015 αντιστροφή αυτής της τάσης ή στάσης των Τραπεζών, οι οποίες είναι ακραία απρόθυμες να χρηματοδοτήσουν τις μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις²⁸, όπως αναφέρει και ο Φ. Πασιούρας στο βιβλίο του «Greek Banking From the Pre-Euro Reforms to the Financial Crisis and Beyond».

Στη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, οι Τράπεζες πλέον έχουν περάσει από την πρόβλεψη επισφαλειών στην προληπτική διαχείριση κινδύνου. Σε αυτά τα πλαίσια έχουν σχεδιάσει συστήματα πρόδρομης πρόβλεψης κινδύνων για τους πελάτες τους, όπως αναλύθηκε στο σχετικό κεφάλαιο, προκειμένου να παρακολουθούν συνεχώς την οικονομική και τραπεζική συμπεριφορά τους (εξοφλήσεις επιταγών εκδόσεώς τους, κίνηση λογαριασμών Όψεως, Εισαγωγές – Εξαγωγές, Αποπληρωμή δανείων και χρήση πιστωτικών γραμμών ή ορίων) έτσι ώστε να είναι σε θέση να προλάβουν να λάβουν τα όποια απαραίτητα μέτρα.

Η παρούσα εργασία θεωρούμε ότι δύναται να αποτελέσει έναν ουσιαστικό οδηγό για κάθε ενδιαφερόμενο που θα ήθελε να γνωρίζει στη σημερινή εποχή τους τρόπους, τη φιλοσοφία και την επικρατούσα κουλτούρα χρηματοδότησης των ΜΜΕ από τις Τράπεζες.

Τέλος θεωρούμε πως θα πρέπει να αξιοποιηθεί από την πολιτεία η σημαντική δράση SBA, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία αναλύει σε ετήσια βάση διεξοδικότατα σε κάθε χώρα την οικονομική κατάσταση των ΜΜΕ και προτείνει μέσα από 10 βασικές αρχές τα όποια απαραίτητα μέτρα αναδιάρθρωσης.

²⁷ ELA : Emergency Liquidity Assistance

²⁸ Pasiouras F., (2012), “Greek Banking, From the Pre – Euro Reforms to the financial Crisis and Beyond”, Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η πρόταση για περαιτέρω έρευνα σχετίζεται με το Crowdfunding που παρουσιάστηκε στο κεφάλαιο 7 συνοπτικά.

Το Crowdfunding ²⁹ στην χώρα μας δεν είναι καθόλου διαδεδομένο. Με την συνέχιση της οικονομικής κρίσης που διαφαίνεται, οι Τράπεζες δεν θα δείξουν προθυμία στη χρηματοδότηση των ΜΜΕ, για λόγους έλλειψης ρευστότητας η οποία δεν είναι εύκολο να αποκατασταθεί και ως εκ τούτου θα πρέπει να βρεθούν εναλλακτικές πηγές για αυτές.

Το Crowdfunding διακρίνεται σε 3 μοντέλα : Equity Model (Μοντέλο κεφαλαιακής ενίσχυσης-συμμετοχής), Lending Model (Χρηματοδοτικό Μοντέλο), Donation – reward – Gift Model (Μοντέλο δωρεάς, βραβείου). Τα μοντέλα που θα είχαν σημασία για τη στήριξη των επιχειρήσεων στη χώρα μας θα ήταν κυρίως τα 2 πρώτα Equity Model και Lending Model.

Σήμερα η εφαρμογή αυτής της μεθόδου χρηματοδότησης, που χαρακτηρίζεται πολύ δημοφιλής ειδικά στις ΗΠΑ και στη Μεγάλη Βρετανία, προσκρούει σε νομικά κωλύματα τα οποία θα μπορούσαν να ξεπεραστούν με ειδική νομοθετική πρόβλεψη. Θεωρούμε , ότι η περαιτέρω έρευνα της μεθόδου Crowdfunding θα βοηθούσε σημαντικά τις ΜΜΕ αν εφαρμοζόταν στη χώρα μας και κατόπιν τούτου παρουσιάζει και επιστημονικό ενδιαφέρον από άποψη καινοτομίας.

²⁹ <http://www.capital.gr/story/2121692>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσσα Αρθρογραφία

Aggarwal R. And J. Goodwell, (2014), “Cross-national differences in access to finance: Influence of culture nad institutional environments”, *Research in International Business and finance*, Volume 31, May 2014, pages 193 – 211.

Angilella S and S. Mazzu, (2015), “The financing of innovative SMEs: A multicriteria credit rating model” *European Journal of Operational Research*, Volume 244, Issue 2, 16 July 2015, pages 540 – 554

Bedendo M. and P. Colla, (2015), “Sovereign and corporate credit risk: evidence form the Eurozone”, *Journal of Corporate Finance*, in press, 2 May 2015

Berger N. Allen and Lamont K. Black, (2011), “Bank size, lending technologies and small business finance”, *Journal of Banking and Finance*, Volume 35, Issue 3, March 2011, pages 724 – 735.

Cenni S., S. Monferra, V. Salloti, M. Sangiorgi and G. Torluccio, (2015), “Credit rationing and relationship lending. Does firm size matter?”, *Journal of Banking and Finance*, Volume 53, April 2015, pages 249 – 265

Han L., S. Fraser and D. Storey, (2009), “Are good or bad borrowers discouraged from applying for loans? Evidence from US small business credit markets”, *Journal of Banking and Finance*, Volume 33, Issue 2, February 2009, pages 415 - 424

Kremp E. And P. Sevestre, (2013), “Did the crisis induce credit rationing for French SMEs?”, *Journal of Banking and Finance*, Volume 37, Issue 10, October 2013, pages 3752 – 3772

Ono Arito, Ryo Hasumi, Hideaki Hirata (2014), “Differentiated use of small business credit scoring by relationship lenders and transactional lenders: Evidence from firm bank matched data in Japan”, *Journal of Banking and Finance*, Volume 42, May 2014, pages 371 – 380

Tsuruta Daisuke (2015), “Bank loan availability and trade credit for small business during the financial crisis”, *The Quarterly Review of Economics and Finance*, Volume 55, February 2015, pages 40 – 52.

Vos Ed, Andy Jia-Yuh Yeh, Sara Carter and Stephen Tagg, (2007), “The happy story of small business financing”, *Journal of Banking and Finance*, Volume 31, Issue 9, September 2007, pages 2648 - 2672

Ξενόγλωσσα Βιβλία

Pasiouras F., (2012), “Greek Banking, From the Pre – Euro Reforms to the financial Crisis and Beyond”, Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions

Anolli Mario, Elena Becalli and Tomasso Giordani, (2014), “Retail Credit Risk Management”, Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, Series Editor : Philip Molyneux,

C. Zopounidis and M. Doumpos: A Multicriteria Decision Aid Methodology for Sorting Decision Problems: The Case of Financial Distress, Computational Economics, vol. 14, no 3, σελ. 197-218

Μελέτες:

European Commission, (2013) SBA (Small Business Act) Fact Sheet , Greece, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

European Commission, (2014) SBA (Small Business Act) Fact Sheet , Greece

ΤτΕ – Ετήσια Έκθεση Διοικητή 2014 (02/2015)

Τράπεζα της Ελλάδος, (2014), «Οικονομικό Δελτίο , Τεύχος 39 και 40,

Ινστιτούτο Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ – Εναλλακτικές Πηγές Χρηματοδότησης και μικρές Επιχειρήσεις , 08/2013

Ινστιτούτο Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ – Η πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων στη Χρηματοδότηση : Πρόσφατες εξελίξεις σε Ευρώπη και Ελλάδα, 04/2013

Ελληνόγλωσσα Βιβλία:

Αγγελόπουλος Π. (2010), «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα», Γ' έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2010

Πετράκης Π.Ε., (2011), « Η Ελληνική Οικονομία και η Κρίση Προκλήσεις και προοπτικές», Αθήνα 2011 , Εκδόσεις QUAESTOR

Σαπουντζόγλου Γ., Χ. Πεντότης, (2009), «Τραπεζική Οικονομική», Τόμος Α' & Β', Εκδόσεις Γ. Μπένου , Αθήνα 2009

Χριστόπουλος Α., Ι.Ντόκας, (2012), «Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας», Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Μάρτιος 2012

Ελληνόγλωσσα Εγχειρίδια:

Μιχαλόπουλος Γιώργος, (2011), «Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης», Συλλογικός Τόμος, Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, Επιμέλεια: Γκίκας Α., Α. Χαρδούβελης, Χ. Γκόρτσος, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Χρ. Γκόρτσος – Π. Αλεξάκης (Επιμέλεια), (2006), «Εισαγωγή στις Τραπεζικές Σπουδές: Το Νομισματικό και χρηματοπιστωτικό Περιβάλλον», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Αλεξάκης Π., (Επιμέλεια), (2006), «Εισαγωγή στις Τραπεζικές Σπουδές: Προϊόντα και Πελατεία», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Αλεξάκης Π., (Επιμέλεια), (2006), «Εισαγωγή στις Τραπεζικές Σπουδές: Θέματα σχετικά με την πελατεία», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank _ 2013

Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank _ 2010

Σεμινάριο Πιστοδοτήσεων MME _ Eurobank _ 2005

Ιστοσελίδες:

http://www.etean.com.gr
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2014/greece_el.pdf
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf
http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:EL:PDF
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/data/enterprise-finance-index/loans/index_en.htm
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/data/
http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?Item_ID=4951&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95&Filter_by=DT
http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2014.pdf
http://www.kathimerini.gr/810516/article/oikonomia/epixeirhseis/arnhtikh-prwtiastis-ptwxeyseis-epixeirhsewn
www.reporter.gr
https://www.paypal.com/us/webapps/workingcapital/
http://www.squarecapital.co.uk/
http://www.woccu.org/about/creditunion
http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-03-31/greek-deposit-outflows-said-to-slow-to-3-billion-euros-in-march
https://www.fundingcircle.com/uk/
http://www.imeqsevee.gr/statistics/555-2012-10-23-10-15-20
http://www.tiresias.gr/scoring/index.html

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

MME : Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις

ΚΠΦ : Κέρδη προ φόρων

ΕΦΠ : Εγγύηση Φυσικού Προσώπου

EBITDA: Earnings Before Income , Taxes , Depreciation, Amortization

DSC : Debit Service Capacity

LTT : Loan to TurnOver

LTV : Loan to Value

ELA : Emergency Liquidity Assistance

HFSF: Hellenic Financial Stability Fund

EFSF : European Financial Stability Fund

ΤτΕ : Τράπεζα της Ελλάδος

ΤΧΣ: Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

SBA : Small Business Act

DG COMP : Η Ευρωπαϊκή Αρχή ανταγωνισμού για τις Τράπεζες στην Ευρώπη

NPL's : Non Performing Loans